

La Ondo de Esperanto

Internacia sendependa magazino en Esperanto. 2019. №2

Internacia sendependa magazino en Esperanto. 2019. №2 (292)

Ekde 2017 *La Ondo de Esperanto* aperas nur elektronike, kiel bitgazeto laŭ la normoj “pdf” kaj “ePub”.

Aperas ĉiumonate, krom aŭgusto. Senpaga literatura suplemento jarfine.

Fondita en 1909 de Aleksandr Saĥarov. Refondita en 1991.

Eldonas kaj administras: Halina Gorecka

Redaktas: Aleksander Korĵenkov

Konstantaj kunlaborantoj: Paweł Fischer-Kotowski (vicredaktoro), Peter Baláž, István Ertl, Irina Gonĉarova, Povilas Jegorovas, Wolfgang Kirschstein, Aleksej Korĵenkov, Floréal Martorell, Valentin Melnikov, Paŭlo Moĵajevo, Sergio Pokrovskij

Poŝta adreso: RU-236039 Kaliningrad, ab. ja. 1205, Ruslando

Retpoŝtaj adresoj: sezonoj@kanet.ru, sezonoj@yahoo.com

Retejoj: <http://esperanto-ondo.ru>, <http://sezonoj.ru>

Perantoj. Vidu la liston sur p. 72-73.

Abontarifo por 2019

Internacia eŭra tarifo: 15 eŭroj

Internacia dolara tarifo: 17 usonaj dolaroj

Pollando: 60 zlotoj

Ruslando kaj Belarusio: 850 ruslandaj rubloj

Anonctarifo

Plena paĝo: 50 eŭroj (3000 ruslandaj rubloj)

Duona paĝo: 30 eŭroj (1800 rubloj)

Kvarona paĝo: 15 eŭroj (900 rubloj)

Okona paĝo: 10 eŭroj (600 rubloj)

Triona rabato pro ripeto.

Donacoj: La donacoj estas danke akceptataj ĉe la redakcia adreso (ruslandaj rubloj) aŭ ĉe nia UEA-konto “avko-u” ĉe UEA.

Recenzoj: Bonvolu sendi du ekzemplerojn de la recenzota libro, kasedo, disko k. a. al la redakcia adreso.

Represoj: Oni povas represi tekstojn kaj bildojn nur kun permeso de la redakcio aŭ de la aŭtoro kaj kun indiko de la fonto.

“La Ondo de Esperanto” (Волна эсперанто). 2019, №2 (292).

Ежемесячный журнал на языке эсперанто.

Журнал зарегистрирован Министерством Российской Федерации по делам печати, телерадиовещания и средств массовых коммуникаций. Свидетельство о регистрации ПИ №77-9723.

Учредитель и издатель: Горецкая Г. Р. Редактор: Корженков А. В.

Подписано в печать: 3 февраля 2019 г.

Bazaj informoj pri <i>La Ondo de Esperanto</i>	2
En ĉi tiu numero	3

Intervjuo.....5

Hori Jasuo: Estu fieraj batalantoj por paco! (Intervjuo de Paweł Fischer-Kotowski)	6
--	---

Eventoj12

Andreas Diemel. Luminesk' apud Bonn	13
Aikawa Takuya. La nova sento: JES en Storkow	14
Lu Wunsch-Rolshoven. Novjare en Wiesbaden, Germanio.....	16
Karel Votoček. Poludnica 2019: ĉi-jare sen la montosupro.....	17
Maritza Gutiérrez. Ekologio kaj naturprotektado en Guantánamo.....	19
IKU-sesio en Lahtio kun nova limdato.....	20
Orlando E. Raola. Esperantologia Konferenco en Lahtio.....	20
Aleksander Korjenkov. Kalle Kniivilä ekoficis en Ukrainio.....	21
Nova retejo de UEA en simpla Esperanto.....	21
Gražina Opulskienė. Konatiĝu kun Gražina Opulskienė	23
Amira Chun koncertos en BET-55	24
Studi mediprotektadan kemion kun Orlando E. Raola	24
Intelekte ludi kun Tatjana Auderskaja en BET-55.....	26
Peter Baláž. Polyglot Gathering 2019 – la lastan fojon en Bratislavo	27
Peter Baláž. SES 2019 en la eksa UK-urbo Nitro	28
Triesto atendas vin	29
Sur du radoj dum semajno en la Esperanto-urbo	29
Nekrologoj	30
Koncize (11 informoj)	31

Tribuno.....32

UEA kaj UN en 2019-2020 – multflanka kunlaboro.....	33
Vinilkosmo sojle de fermo	35
Bernhard Tuidier. Skanado kaj publikigo de arkivaĵoj en Vieno.....	36
Ĉu TEJO paŭtas al Eŭropa Unio?	37
Petro Zilvar, Zsófia Kóródy. La Esperanto-urbo invitas.....	38

Arkivo39

Aleksander Korjenkov. Jubileoj kaj memordatoj en februaro 2019	40
Halina Gorecka, Aleksander Korjenkov. Marie Hankel, la unua Florluda Reĝino	41

Opinioj pri la verkoj de Marie Hankel.....	43
Marie Hankel. La simbolo de l' amo	44

Kulturo45

Aleksander Korĵenkov. Spegulo farita arte.....	46
Fjodor Sologub. La eta demono: Fragmento de romano (Tradukis el la rusa Aleksander Korĵenkov)	47
Stanislao Belov. Verko profesia, altnivela, unuflanka (Recenzo: Kalle Kniivilä. <i>La strato de Tanja: Vivo en Rusio 1917-2017</i>).	59
Martinov fermas la jarkolekton kaj redaktorecon	66
Paŭlo Moĵajevo. Belega bosniumaĵo, eĉ pli muzika, ol kanta (Recenzo: Espo Despo. <i>Bosniumas: KD</i>)	67
La unua ĉi-jara programo de <i>Radio Esperanto</i>	68
Ricevitaj gazetoj	68
Biblioteka Apogo Bachrich subvencias 15 bibliotekojn	69

Mozaiko70

István Ertl. Spritaj splitoj kaj preskeraroj.....	71
Kiel aboni <i>La Ondon</i>	72

La kovropaĝa foto de Daniil Artemov vidigas tramon en la Moskva kvartalo Iz-majlovo. Multaj sudeŭropanoj miras, ke dum la vintroj en Ruslando la trafiko glate funkcias malgraŭ la abunda neĝo, kiu, eĉ en malpli granda grado, povus kaŭzi kompletan kolapson sur la vojoj, ekzemple, en Francio aŭ Britio.

Ni en la reto:

La Ondo de Esperanto: <http://esperanto-ondo.ru/Ind-ondo.htm>

Abono 2018: <http://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>

Elŝuteblaj libroj: <http://esperanto-ondo.ru/Libroj/Libroj.php>

Novaĵretejo La Balta Ondo: <http://sezonoj.ru/>

Radio Esperanto: <http://radio.esperanto-ondo.ru/>

Halina en FB: <https://www.facebook.com/halina.gorecka.3>

Aleksander en LJ (ruse): <http://sezonoj.livejournal.com/>

Ruslingva informretejo: <http://rusa.esperanto-ondo.ru/>

Intervjuo

En la januara *Ondo* vi legis, ke la japana esperantisto Hori Jasuo estas elektita kiel la Esperantisto de la Jaro 2018. Li afable konsentis respondi niajn demandojn.

Hori Jasuo: Estu fieraj batalantoj por paco!

La duan jaron sinsekve kiel la Esperantisto de la Jaro estas elektita aziano. Hori Jasuo el Japanio aktivas en Esperantujo kiel verkisto kaj eldonisto, li iniciatis legokampanjon Esperanto-Sumoo, kiun partoprenas centoj da esperantistoj. En 2018 aperis la 21a volumo de liaj *Raportoj el Japanio*.

Oni proponis vin kiel kandidaton por la titolo jam kelkajn fojojn kaj vi ĝuis grandan subtenon. En la lastaj du jaroj vi estis sur la dua loko laŭ nombro de voĉoj. Kiel impresis vin la informo, ke vi iĝis la Esperantisto de la Jaro?

Mi atendis pli fruan ricevon de tiu honorigo, sed certe en la jaro 2018 mia agado estis en sia kulmino kaj mi fariĝis 77-jara en decembro, memorinda aĝo en la oriento. Do mi estas feliĉa pro tiu honorigo, memore al mia 77-jariĝo.

Ĉu vi povas rakonti pri via Esperanto-agado en la pasintaj jaroj?

Mi jam longe laboris por la movado:

1. Kiel prezidanto de la Komisiono de UEA pri Azia Esperanto-Movado (KAEM) en 2001–2008 mi multe laboris por rekonstrui azian movadon kaj ĝis nun mi redaktadas la revuon *Esperanto en Azio*, komence tri fojojn jare kaj poste kvar fojojn jare, jam preskaŭ 20 jarojn seninterrompe.

2. Mi komencis eldonadi librojn *Raportoj el Japanio* jam en 1998.

3. Mi komencis organizi Esperanto-Sumoo-n en 2009.

Mia agado ne okazis speciale en la jaro 2018, sed daŭras preskaŭ 20 jarojn. Mi devis atendi la titolon “Esperantisto de la Jaro” ĝis nun, tamen tio estas ĝojiga afero, ĉar tio signifas, ke en Esperantujo troviĝis tiom multe da eminentaj homoj, kiuj meritas je “Esperantisto de la Jaro”.

Aperis jam 21 volumoj de *Raportoj el Japanio* kiujn vi mem verkas kaj eldonas, impona kolekto! Kial kaj kiel vi komencis verki kaj eldoni tiun serion?

Mi komencis verki la eseojn *Raportoj el Japanio* jam en 1991. Mia patro estis esperantisto, do mi konis Esperanton kiam mi estis knabo. Poste mi memlernis ĝin kaj mi apartenis al la klubo en mia urbo. Tiutempe mi havis intereson pri lingvo-lernado kaj lernis pli ol 10 lingvojn, sed konstatinte, ke la frukto estis tre mizera, mi decidis relerni Esperanton serioze, forĵetinte lernadon de aliaj lingvoj. Tiam mi devigis min plenumi tri taskojn, nome legi tri paĝojn da Esperantaĵoj ĉiun tagon, verki du eseojn monate kaj partopreni Esperanto-aranĝojn kiel eble plej ofte.

Mi estas persista homo, tial mi legadis Esperant-aĵojn ĉiutage dum sep jaroj, verkadis eseojn ĝis nun kaj partoprenadis, ekzemple, sinsekve en 25 Universalaj Kongresoj kaj en 8 Aziaj Kongresoj.

Hazarde mi konatiĝis kun s-ro Paul Signoret, ĉef-redaktanto de *Sennaciulo* en la 1990aj jaroj kaj dank' al lia rekomendo mi komencis eldoni tiujn eseojn en la serio *Raportoj el Japanio*.

Ĉu vi havas kontakton kun viaj legantoj? Ĉu ili mesaĝas al vi por starigi demandojn aŭ kundividi siajn opiniojn?

Japanio estis unu sola evoluinta azia lando tiutempe, unu sola membroŝtato el Azio en G7 aŭ G8. Do multaj homoj en la mondo volis scii, kial Japanio povis evolui tiel rapide, kvankam ĝi mizere malvenkis en la dua mondmilito. Japanaj esperantistoj havis intereson pri miaj libroj kaj donacis ilin al siaj amikoj en eksterlando. Ankaŭ mi mem donacas tiujn librojn al aziaj Esperanto-asocioj, ĉar azianoj ne estis/as sufiĉe riĉaj por aĉeti japanajn librojn.

Ne multaj homoj respondas al mi, sed kiam mi renkontas esperantistojn en la Universalaj Kongresoj, ofte ili diras al mi, ke ili legas miajn raportojn kaj ĝuas ilin.

De kie vi havas forton por tiom persiste eldoni tiujn librojn seninterrompe dum du jardekoj?

Antaŭ la Tertremego en 2011 miaj eseoj estis ne tre alte taksindaj, ĉar laŭ mia plaĉo mi elektis temojn, sed post tiu katastrofo verkado de *Raportoj el Japanio* ekhavis alian signifon, nome celon ŝanĝi la mondon.

Ja tiu tertremo detruis multajn urbojn kaj pereigis multajn homojn, sed tio estas japana problemo. Simile okazis/as tertremoj kaj cunamoj en diversaj landoj. Kompreneble, internacia socio helpas la suferantajn landojn, sed tiuj landoj devas mem helpi. Sed en 2011, sekvante la tertremon kaj la cunamon, okazis grandegaj nukleaj akcidentoj, samtempe en kvar nukleaj reaktoroj en Fukuŝima. En la mondo jam ekzistas multe da nukleaj centraloj. Se okazos gravaj akcidentoj kiel Ĉernobil, Three-mile Island kaj Fukuŝima, la mondo pereos. Nukleaj akcidentoj nepre okazos. Nukleo estas tiel danĝera por la ekzisto de la homaro.

Mi volis ŝanĝi la mondon en sennuklean mondon per Esperanto, pli precize per miaj raportoj. Ekde 2012, nome ekde la 15a eldono de *Raportoj el Japanio*, mi verkis ĉefe pri tio, kio okazis/as en Japanio, nome kiel la suferantoj strebas reakiri sian eksan vivon, kia estas la nuna stato de la difektitaj nukleaj centraloj, kio estas la japana nuklea politiko ktp.

Ĉu viaj raportoj en Esperanto havas tiom da influo al la mondo?

Se ni havas tian pesimistan starpunkton, ni ne povas ŝanĝi la mondon. Esperanto-mondo konsistas el sinceraj kaj kleraj homoj loĝantaj en diversaj lokoj en la mondo. Se ni dependas de tiuj homoj, ni povas fari grandan aferon.

Mi dissendas miajn raportojn al 1000 esperantistoj en la mondo. El ili multaj legas ilin, kaj nemalmultaj transsendas ilin al siaj amikoj, kaj en Francio komence s-ro Paul Signoret kaj s-ino Ginette Martin, ambaŭ jam forpasintaj, kaj nun aliaj homoj okupiĝas pri tradukado de miaj eseoj en la francan kaj dissendas la tradukaĵojn al pacamantoj kaj kontraŭnukleaj movadanoj.

En majo 2015 la dramo “Fukuŝima-laboro en progreso” estis prezentita en la teatro en Parizo. Tiu dramo baziĝas sur la protokolo de s-ro Joŝida, la tiutempa estro de la nuklea centralo №1 de Fukuŝima, tradukita de mi en Esperanton. Mi aŭdis pri tiu informo de Ginette, mi estis tre kortuŝita, sciante, ke mia ŝajne sensignifa klopodo raporti pri Japanio donas certan influon al la mondo. Ginette diris, ke ŝia traduka laboro estas la plej valora agado dum ŝia longa Esperanto-vivo, ĉar ŝi povis kontribui al pli bona mondo per sia laboro kaj per Esperanto.

Ĉiuj landoj havas siajn proprajn problemojn kaj raportindajn meritojn. Se esperantistoj raportos pri tiuj aferoj al la mondo, interkomprenado pli evoluos, sekve tio kontribuos al la monda paco. Mi volas, ke esperantistoj estu pli skribemaj kaj raportemaj kun certa celo.

Vi laŭreatiĝis pro via plurkampa agado, i.a. pro la iniciato de la leg-instiga projekto Esperanto-Sumoo. Kial vi opinias, ke legado en Esperanto estas grava?

Mi komencis organizi Esperanto-Sumoon en 2009. Mi ekagis kiel prezidanto de KAEM en 2001 kaj poste okazis la UK en Jokohamo en 2007. Dum tiuj jaroj mi malmulte legis. Por la japanoj Esperanto ne estas facila, tial multaj ne legas multe, aŭ legas tre malmulte. Tio ne okazu en Esperantujo! Mi cerbumis, kiamaniere ni povos instigi ilin kaj min legi multe da Esperanto-libroj, kaj mi inventis tiun sistemon.

Kiel oni povas partopreni en Esperanto-Sumoo?

Sumoo estas japana tradicia lukto kaj la konkurso okazas en neparaj monatoj dum 15 tagoj. Esperanto-Sumoo okazas en la sama periodo, sed la partoprenantoj ne interbatalas, ili batalas kontraŭ sia maldiligenteco. Ili elektas libron kaj decidas kvanton de paĝoj kiujn ili legos ĉiun tagon dum tiuj 15 tagoj. Vidu mian datumon en januaro 2019:

Esperanto-Sumoo: <http://www.esperanto-sumoo.pl/>

Wikipedio: https://eo.wikipedia.org/wiki/Internacia_Esperanto-Sumoo

Fejsbuko: <https://www.facebook.com/groups/759066970888217/?fref=ts>

Horizonto (s-ro HORI Jasuo, Maebaŝi, Gunma, Japanio)
“La Pupo” de Boleslaw Prus. 10 paĝojn.
00000 00000

En la januara sumoo, mi decidis aŭ promesis al mi legi la libron *La Pupo* kvin paĝojn ĉiutage. Nun estas la deka tago, kaj mi diligente legadis ĉiun tagon, do mi havas 10 pilketojn (10 venkojn). Ekde septembro 2009 ĝis nun mi partoprenadas en 56 Sumooj seninterrompe kaj senmalvenke, do mi legis 840 tagojn, nome pli ol 8400 paĝojn, nome 42 librojn, kiuj havas 200 paĝojn.

Kiom da homoj partoprenas en la Sumoo?

Ni jam havis 56 Sumoo-konkursojn. Komence la nombro de la partoprenantoj estis malgranda, sed nun ĉirkaŭ 300 homoj el pli ol 30 landoj partoprenas. Ekde la komenco entute preskaŭ 10 mil homoj partoprenis. Ni kalkulu:

10.000 homoj legis po 5 paĝoj tage dum 15 tagoj = 750.000 paĝoj
750.000 paĝoj = 3750 ducent-paĝaj libroj

Vi povas imagi, kiom granda estas la efiko de la Sumoo.

- 1) Esperantistoj havas pli da kapablo de Esperanto.
- 2) Tiom da Esperanto-libroj (dormintaj en ŝrankoj kaj stokejoj) estis legataj.
- 3) Eldonistoj kaj libroservoj tiom profitis.
- 4) Esperanto-verkistoj estas kuraĝigitaj.
- 5) Samtempa legado en la mondo solidarigas la partoprenantojn, nome kontribuas al progreso de amikeco.

Prizorgi 300 homojn estas malfacile por mi, do nun mi havas pli ol dek prizorgantojn el la tuta mondo. Ili ricevas rezultojn de la partoprenantoj kaj respondas ilin per kuraĝigaj vortoj. Iuj proponis, ke mi uzu modernan komputilan funkcion por la Sumoo, sed mi tre ŝatas tian primitivan, hom-al-homan rilaton. Tiu primitiveco estas unu el la ŝlosiloj de sukceso. Unu polino prizorgas nian retejon. Bonvolu viziti ĝin por vidi la historion de la Sumoo kaj ĝian sistemon.

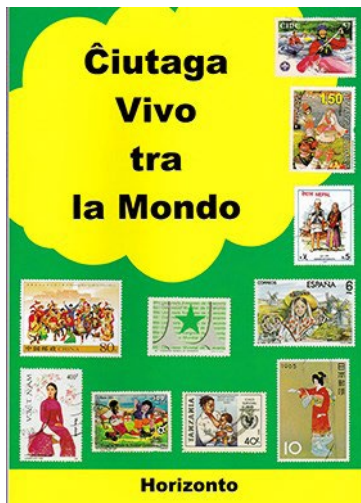
Mi kredas, ke Esperanto-Sumoo estas la plej granda legkonkurso en la homa historio dank' al interreto kaj Esperanto. Mi kredas ankaŭ, ke la Sumoo ŝanĝas/os la Esperanto-movadon. Ŝanĝi la Esperanto-movadon kaj sekve/samtempe ŝanĝi la mondon estas mia celo de la Sumoo kaj mia agado, ŝajne eksterordinara kaj freneza por la legantoj. Mi decidis dediĉi mian vivon ĝis mia morto al la progreso de la Sumoo. Mi estas tre fiera kaj ĝoja, ke mi povis inventi la Sumoon.

Vi mem estas eldonisto. Kiujn librojn aperigas via eldonejo *Horizonto*?

Komence mi petis de alia eldonejo eldonon de miaj libroj, sed tio estas ĝena, eble por ĝi kaj ankaŭ por mi, do mi decidis fondi mian eldonejon. En mia eldonejo mi estas la prezidanto, oficisto, enpaĝigisto, desegnisto, fotisto, redaktisto, vendisto. Mi faras ĉion krom presado. Dank' al komputilo mi povas redakti librojn facile.

Antaŭ la Katastrofo en 2011 mi eldonis nur la libron *Raportoj el Japanio* en mia eldonejo, sed post la katastrofo mi ekhavis multajn temojn por libroj, do mi multe eldonas jene, ekzemple en 2018: *Hajkoj kaj Tankaĵoj pri la Fukuŝima-Katastrofo* (japana kaj Esperanta), *Raportoj el Japanio 21* (Esperanta) kaj *Esperanto-esearo de la mondvojaĝanto s-ro HORI 8* (japana). Krome, mi eldonis la esearon de 23 verkistoj el 20 landoj *Ĉiutaga Vivo tra la mondo*.

En 2019 mi planas eldoni tri seriojn de libroj kiel en la antaŭaj jaroj kaj krome en februaro aperos *Krabŝipo*, proleta novelo verkita de Kobajaŝi Takiji en 1929, kiun s-ino Ŝimazu kaj mi tradukis. Mi volas, ke multaj esperantistoj legu ĝin kaj por tio evoluo de Esperanto-Sumoo estas tre grava.

Esperanto certe okupas multan tempon en via vivo. Ĉu vi havas liberan tempon?

Mi estas jam 77-jara kaj pensiulo, do mi havas sufiĉan tempon. Mi volas prezenti alian agadon. Krom Esperanto-agado mi helpas gelernantojn de la urbo Tooni, kiuj suferis/as pro la katastrofo en 2011. En la elementa kaj mez-lernejoj de tiu urbo estas 60 gelernantoj. En la cunama atako multaj perdis sian domon kaj la gepatroj, prejparte fiŝistoj, sian laboron. Post la cunamo mi volis rekte helpi gelernantojn kaj trovis fonduson “Espero al Tooni”, iniciatitan de eksa instruistino en tiu gubernio lŭate. Mi tuj partoprenis en ĝi, kaj kiel la vic-reprezentanto mi agadas. Jam pasis ok jaroj post la katastrofo, sed ankoraŭ nun ni helpadas ilin per mondonaco okaze de ilia kursfina ceremonio.

Ĉu tiu helpo havas rilaton kun Esperanto?

Jes, multe. Sen Esperanto kaj sen subteno de esperantistoj en Japanio kaj en eksterlando la agado ne daŭrus tiel longe. Mi estis invitita al Francio de francaj esperantistoj en 2011, 2012 kaj 2013 kaj prelegis pri la katastrofo kaj la nuklea akcidento. Multaj aŭskultantoj donacis monon al Tooni. Paul Signoret donacis nemalgrandan sumon ĉiun jaron. Francaj Sumooistoj organizis teatraĵon por kolekti monon. Dank’ al kanadanino, ankaŭ Sumooisto, disvastiĝis rekviemo pri la katastrofo, komence en Usono kaj sekve en Japanio. En Hungario ankoraŭ nun esperantistinoj kantas tiun rekviemon en sia koruso.

Mi kreis sloganaron por nia fonduso. Ĝi estas “Nia fonduso celas disvastigi A, I, U, E, O-ojn”: Ai (amo) al ĉiuj, Ikiru-ĉikara (vivforto) al gelernantoj, Uta (kantoj) por ke ni ne forgesu la katastrofon, En (homa ligo) al ĉiuj, On (dankemo) al ĉiuj kaj la sekvanta generacio.

Tiuj gelernantoj kaj gepatroj estas tre ĝojaj, ĉu ne?

Jes. Sed mi pli ĝojas ol ili. Ili akceptis nian donacon ne nur financan sed ankaŭ spiritan, kaj vidante nin, ili decidis, ke ili kresku kiel amplenaj homoj kaj helpu aliajn. Ĉu tio ne signifas, ke ni, esperantistoj, ŝanĝas la mondon?

Vere esperantistoj estas honestaj, amplenaj kaj fidindaj homoj. Kvankam multaj ne konscias sian forton, ili faras bonon al la mondo, nome ŝanĝadas la mondon. Se ili konscios sian forton kaj agados, kiom multe da bonaĵoj ili povos fari? Esperanto havas grandan forton por ŝanĝi la mondon!

Kiujn tri librojn en Esperanto vi kunportus al neloĝata insulo?

Mi ne kunportus librojn. Mi vivos kun bestoj kaj plantoj en la insulo kaj en la maro. Sen civilizaciaĵoj mi vivos.

La antaŭlasta demando: kiujn planojn vi havas?

Multaj viroj mortas en la aĝo de 82 jaroj en Japanio. Ĝis tiu aĝo mi havas kvin jarojn. Dum tiuj jaroj mi partoprenados en la UKoj (seninterrompe entute 30 fojojn) kaj eldonados la librojn *Raportoj el Japanio* (entute 26 libroj). Se mi povos plu vivi, mi same planos en la postaj jaroj. Ĝis la morto mi dediĉos min al Esperanto.

En esperantistaj retdiskutoj oni vidas multe da pesimismo pro la stagnado aŭ krizo en pluraj tradiciaj movadaj strukturoj. Kion vi opinias pri la nuna stato kaj estonteco de Esperanto?

Ankaŭ mi estas maltrankvila pro maljuniĝo de la japana Esperanto-movado. Tamen maljuniĝo estas socia problemo de ŝrumpanta Japanio kaj ankaŭ tiu de multaj eŭropaj landoj. Eĉ la japana registaro ne povas renversi tiun fluon, do kiel la esperantistaro? Sed nia movado dependas ne de ĉiuj japanoj, sed de sinceraj, pacamaj homoj el la popolanoj. Tiaj homoj nemal multe ekzistas. Se ni senlace, senŝanceliĝe semas Esperanton kaj agadas por Esperanto, certe ekestos sekvantoj. Nun multaj esperantistoj ne estas fieraj esti esperantistoj, hontante pro sia malalta kapablo de Esperanto. Kiuj sekvos ne-fierajn homojn?

Fidu Esperanton. Lerne kaj lerne, verku kaj verku, legu kaj legu en la Sumoo, klopodu kaj klopodu, kaj kun fiero semu kaj semu, kaj vi povos trovi samideanojn... kaj ŝanĝi la movadon kaj la mondon. Estu fieraj batalantoj por paco!

Intervjuis **Paŭlo Fischer-Kotowski**

Eventoj

Preskaŭ kvincent homoj partoprenis en la tri Esperanto-semajnoj, okazintaj dum la jarŝanĝo en Germanio: la 10a JES en Storkow, la 4a Luminesk' en Königswinter kaj la 17a NR en Wiesbaden. La supra foto montras la partoprenantaron de la 10a Junulara Esperanto-Semajno. (Foto: Ivo Miesen)

Foto: Anna Striganova

Luminesk' apud Bonn

La kvara Luminesk' okazis je la jarŝanĝo 2018-19 en la JUFA-hotelo en Königswinter, apud Bonn, sude de Kolonjo en Germanujo. En la ĉeno de la JUFA-hotelo jam ofte okazis silvestraj aranĝoj de Esperantistoj, laste la longjara Internacia Festivalo de HDP. Al Königswinter venis 65 partoprenantoj el 10 nacioj. La hotelo situas en vinmontaro, piede de la konata hotelo Petersberg, kien en antaŭaj jardekoj la federacia registaro invitis internaciajn gastojn.

La festprelegon faris Rakoen Maertens pri sia agado por Esperanto en UN. Multaj prelegoj riĉigis la teman programon, kelkaj okazis kadre de la vintra universitato de la Akademio Internacia de la Sciencoj (AIS). Prof. Amri Wandel kaj Kristin Tytgat disdonis la atestilojn dum la adiaŭa vespero al pli ol dek partoprenantoj.

Por esplori la regionon okazis dum du tagoj ekskursoj al la regiono; je la 28a de decembro al la menciita hotelo Petersberg kaj al la loĝdomo de la iama kanceliero Adenauer kun vingustumado en Ahrtal. La dua ekskurso okazis la 2an de januaro al Bonn. Tie oni vizitis la faman muzeon "Haus der Geschichte" pri la tutgermana historio ekde la dua mondmilito kaj poste la muzeon pri Betoven.

Barbara kaj Ulrich Brandenburg enkondukis al la Universala Kongreso en Finnlando per vespera lumbildprelego, el Belgujo alvenis An Olijslagers por oferti altkvalitan kvizon. Antaŭ la Silvestra balo okazis denove la konkurso "majstrokuiristo", kie gajnis karea versio de la germaneca "spegulovo". La festan polonezon, enkondukante la balon gvidis Rob Keetlaer. Postvesperan distraĵon ofertis la "gufujo" kun glaso da teo kaj spiritaj programeroj.

Andreas Diemel

La nova sento: JES en Storkow

(En tiu ĉi raporto, mi uzas triapersonan pronomon “ri” por ne indiki sekson aŭ genron de homoj menciataj. Tiu skribmaniero estas unu parto de mia lernado dum la aranĝo.)

Mia partopreno en la 10a Junulara Esperanto-Semajno, okazinta de la 28a de decembro 2018 ĝis la 4a de januaro 2019 en Storkow (Germanio) estis hazarda. Dum retumado allogis min fejsbuka afiŝo de JES. Pasigi novjaran semajnon ekster Japanio ŝajnis al mi bona ideo, kaj mi tuj aliĝis, sciante preskaŭ nenion pri ĝi. Nun, reveninte hejmen, mi asertas ke mia decido estis ĝusta.

La organizado vere impresis min. La reta aliĝilo funkciis tre bone kun kelkaj atentemaj opcioj kiel nedevisa indiko de sekso kaj elektableco de manĝo vegana, vegetara aŭ kunvianda. Danke al tiu ebleco mi ĝuis veganajn manĝaĵojn bongustajn. Estis ĝojiga surprizo, ke multaj partoprenintoj elektis veganan manĝon kaj estis preparitaj diversaj veganaj menuoj en la manĝejo.

Informilo antaŭaranĝe disdonita per retmesaĝo enhavis multajn praktikajn informojn pri alveno, programo kaj ejo. En la ejo, junulargastejo *Hirschluch* mi komferte pasigis tempon kun multaj novaj amikoj. La programo estis nek tro densa, nek tro maldensa, kaj estis etoso libera, mem- kaj kunhelpema. La organiza teamo estis facile kontaktable surloke, kaj ĉiuj teamanoj estis afablaj.

Mi konatiĝis kun multaj lertaj kaj talentaj homoj en JES. Unu el la plej interesaj ekzemploj estis volontulado en Esperantaj laboroj. Per diverstemaj prelegoj kaj diskutrodoj mi povis ekkoni pensojn kaj vivmanierojn de aktivaj esperantistoj. Precipe interese por mi estis, ke iliaj pensoj, ideoj, agadoj kaj kondutoj ŝajnas ligitaj al la esperantisteco. Peter Baláž montris fundamentan komunecon de la vegana kaj Esperanta ideoj. Ri kaj Hans Becklin ankaŭ kondukis min al profunda mondo de legado en Esperanto. Eduard Werner prezentis problemojn de politiko pri minoritata lingvo per ekzemplo de la soraba. Tobiasz Kubisiowski klarigis historion de pola junulara movado, kaj Roma Jeziorowska proponis novan eblecon prezenti Esperanton ĉe festivaloj malfermemaj kaj amuzemaj. Markos Kramer instigis min uzi Esperanton pli radikale genro-neŭtrale. Post tiu lernado, mi nun demandas al mi mem: kiel mi povos ĝui esperantistan vivon, kaj kion mi povos montri aŭ prezenti al aliaj esperantistoj?

La bunta kaj amuza vespera programo estis granda allogaĵo. Bonega tradicio estas la festeno, kiu nomiĝas “trinko-manĝa nokto”. Partoprenantoj bonvole kunportis bongustaĵojn de siaj landoj aŭ nacioj, kaj ĉiuj kune gustumis ilin. Ankaŭ mi kundividis botelon da sakeo Dassai en la festeno. La botelo tre rapide elĉerpiĝis kaj feliĉe estis, ke mia kontribuado plaĉis al partoprenintoj.

Por mi, modesta amanto de alkoholaĵoj, la surloka drinkejo estis beno kaj fonto de viveco dum la semajno. Ĉiuj bieroj germanaj kaj polaj, vendataj tie, ege bongustis. La pola vodko Sopllica estis por mi nova eltrovo, kaj mi jam sopiras gustumi

Peter Baláž, Dorota Rodzianko, Rakoen Maertens, Sofia Zareckaja, Matthieu Desplantes kaj Artur Grigoriev festas en Storkow la alvenon de la nova jaro post la eventoriĉa 2018a jaro. (Foto: Ivo Miesen)

ĝin ankoraŭfoje. Je la momento de novjaro ni festis kun ŝaŭmvinino aŭ suko, kaj tiama etoso de amikeco daŭre restos neforgesebla en mia memoro.

Diversajn koncertojn de talentaj muzikistoj ĝuis partoprenintoj preskaŭ ĉiutage. Interalie, kantado per magie bela voĉo de Alena Adler kaptis mian koron. Mi sincere deziras havi pliajn ŝancojn aŭskulti rian kantadon. Mi eĉ revas, ke mi iam povos inviti rin en Japanio.

JES estis mia unua eŭropa Esperanto-aranĝo. Kiel supre skribite, mi plene ĝuis la tutan aranĝon, kaj tio iĝis neforgesebla memoro por mi. Tamen, mi estis novulo, dum multaj aliaj jam konis unu la aliajn, kaj mi iomete timas, ke mi estis nur fremda gasto, ĉar mi sentis mian nespertecon paroladi Esperante.

Nun mi sentas bezonon involviĝi en Esperantaj okazaĵoj kaj praktiki Esperanton pli ofte. Kompreneble mi deziras partopreni en JES ankoraŭfoje. Estos interese se nova generacio de japanaj esperantistoj mem organizos renkontiĝon aŭ seminario, kiu espereble instigos eksterlandajn esperantistojn vojaĝi al la orienta rando de Eŭrazio, eĉ malgrandskale. La plej grava leciono, kiun JES donis al mi, eble estas efiko de fizika renkontiĝo inter esperantistoj. Rekta komunikado en sama loko inspiras homojn plej bone kaj Esperanto vere taŭgas por tiu celo.

Aikawa Takuya

Novjare en Wiesbaden, Germanio

Preskaŭ kvincent homoj partoprenis en la tri Esperanto-semajnoj, kiuj okazis dum la silvestraj tagoj en Germanio – la 10a Junulara Esperanto-Semajno (JES) en Storkow apud Berlino, la 4a Luminesk' de la Germana Esperanto-Asocio en Königswinter proksime de Bonn kaj la 17a Novjara Renkontiĝo de la asocio Esperanto-Land en Wiesbaden, iom okcidente de Frankfurto ĉe Majno. La Novjara Renkontiĝo havis entute 217 gastojn, inter kiuj ankaŭ ĉi-foje estis multaj infanoj kaj junuloj – entute 37 infanoj inter ses monatoj kaj dek du jaroj kaj pliaj 27 junuloj ĝis 19 jaroj. Proksimume la duono de ili parolas Esperanton kiel denaskan lingvon. La plej aĝa partoprenanto havis 95 jarojn.

Same kiel la aĝa konsisto ankaŭ la programo havis tre larĝan gamon. Vespere oni prezentis du koncertojn, de Ludger Schmeink kaj de Gijom' kun Laurent. Estis ankaŭ fabela vespero kaj kvizo pri fizikaj eksperimentoj ("Kio okazos?"), ĉe kiuj teamoj devis diveni, kiel evoluos diversaj eksperimentaj aranĝoj. Dum la unua vespero la partoprenantoj jam ekde kelkaj jaroj prezentas kaj interŝanĝas manĝajn kaj trinkajn specialaĵojn de siaj hejmlandoj – bongusta vojaĝo tra multaj landoj. Kiel

Wiesbaden. Prelegantoj kaj helpantoj surpodie (Foto: Jeong-ok Song)

kutime dum la silvestra vespero estis bufedo kaj poste dancado ĝis frua mateno. En la internacia vespero prezentiĝis dudeko da kontribuoj; fine kiel ĉiujare venis sur la podion la sesdeko da helpantoj kaj prelegantoj, kiuj per siaj plej diversaj ofertoj kontribuis al la sukceso de la renkontiĝo kaj al kiuj la publiko entuziasme dankis.

Dumtage plejofte estis ses samtempaj ofertoj, ĉiutage kutime proksimume kvardeko. Estis laborgrupo pri fotado, kurso por ĵonglantoj, memdefendado, meditado kaj kovrado de bananoj per ĉokolado. Ne mankis prelegoj kaj diskutaj grupoj same kiel lingvokursoj en kvar niveloj inkluzive de unu por ŝatantoj de la Mazi-filmoj.

Eblis lerni iomete la malnovegiptan lingvon, ekscii ion pri la vivanta universo, oni povis ĝui Esperanto-poezion aŭ lerni, kiel desegni domon per komputila programo. lama verdula deputito de la germana parlamento rakontis el sia vivo, oni tradukis aktualajn tekstojn de Eŭropa Unio en Esperanton, diskutiĝis la nuna stato de la movado por la kataluna sendependeco kaj oni povis lerni iom pri la ekestomekano kaj simptomoj de psikozo. Kelkaj prelegoj kun la koncernaj ekzamenoj estis parto de la Internacia Vintra Universitato de la Akademio Internacia de la Sciencoj. Kvarvoĉa koruso kunvenadis kaj fine prezentis siajn kantojn; krome ĉiutage estis kunvenoj por muzikantoj kaj kiel kutime oni kantis ankaŭ kun malgrandaj infanoj.

Por la grupo de junuloj estis diversaj ofertoj kadre de la Novjara Internacia Semajno (NIS), ofte kun la Esperanto-skoltoj.

Pluraj ekskursoj kondukis la partoprenantojn tra la urbo Wiesbaden kaj al ties akvofontoj, al artmuzeo kaj al glaciejo. Krome oni vizitis la urbon Majenco aliflanke de la Rejno.

La restado en la bone ekipita junulara gastejo de Wiesbaden multe plaĉis al la partoprenantoj; la kunlaborantoj de la domo estis aparte afablaj kaj helpemaj. Ni decidis reveni tien por la 18a Novjara Renkontiĝo de la 27a de decembro ĉi-jarfine ĝis la 3a de januaro 2020.

Lu Wunsch-Rolshoven
EsperantoLand

Poludnica 2019: ĉi-jare sen la montosupro

Kiel ĉiujare, ankaŭ komence de la nuna januaro okazis tradicia renkontiĝo de esperantistoj-vojaĝantoj en la slovakia montaro Nízke Tatry. Ni loĝis en la agrabla pensiono Villa Victoria en la vilaĝo Liptovský Ján.

Dum kvin tagoj ni aŭskultis interesajn prelegojn, pririgardis du grotojn, vizitis muzeon de M. Rufus, promenis ĉirkaŭ la lago Štrbské pleso, sed la ĉefa programero estis suprengrimpado al la monto Poludnica. Ĉi-jare la supreniro estis malrapida pro abundo da freŝa neĝo. En la alteco de ĉirkaŭ 1400 metroj ni vidis freŝe falintan lavangon, kiu avertis nin. Nia montargvidanto decidis reveni, ĉar ne estas plej grave atingi celon, sed reveni sanaj. Sed por ni estas ankaŭ grava konstruo de Esperanto-

obo (Ŝtonmonteto), al kiu ni regule alportas ŝtonetojn el niaj vojaĝoj, entreprenitaj dum pasinta jaro. Tial ni trovis konvenan lokon apud granda piceo, kie ni fondis provizoran deponejon de niaj ŝtonoj. Somere la lokaj samideanoj transportos ilin al la montosupro. Reveninte en la vilaĝon, mi kaj kelkaj aliaj grimpantoj ripozis en varma baseno kun minerala akvo.

Dum la renkontiĝo, krom sportaj aranĝoj okazis prelegoj teme ligitaj kun turismo kaj vojaĝado. Ĉi-jare ni aŭskultis kelkajn interesajn prelegojn: “Tra Portugalio” (A. Wilkus), “Vojo de libereco el Francio al Hispanio, kiel rememoro de eventoj dum la 2a mondmilito” (Z. ŜmisteK), “Itala kongreso 2018” (A. Zdechlik), “Lisbono, urbo de UK 2018” (R. Kamiński), “La plej granda ruslanda groto en Uralo vintre” (P. Holúbek) kaj informon pri tre klopoda marŝado el Dukla al Devín ĉe Bratislavo (J. Vajs). La vojo sumas je 770 kilometroj tra grandaj slovakaj montaroj kaj profundaj arbaroj.

Interesa kontribuaĵo al kulturo, ligita kun la mitologia slava feino Poludnica, estis la prelego de Z. ŜmisteK el Pollando. Ŝi parolis pri nuntempa riĉa kreado en formo de bildoj, filmoj kaj literaturaj verkoj en Pollando. Ni kun miro aŭskultis, kiel la frata nacio revenas al slavaj tradicioj. Fine estis prezentitaj du fotoekspozicioj de M. Papaj kaj A. Sochacki, instalitaj en la kulturdomo en Liptovský Ján. La ekspozicioj estis solene malfermitaj en ĉeesto de la vilaĝestro Juraj Filo. Pro la ĉeesto de multaj lokaj vizitantoj la aranĝoj okazis en dulingva prezentado.

La tutan renkontiĝon partoprenis 42 vojaĝantoj el kvar landoj.

Bonvolu viziti la retpaĝon: <http://www.poludnica.esperanto.sk/>

Karel Votoček

Foto: Vladimír Škuta

Ekologio kaj naturprotektado en Guantánamo

Tradicie, en la plej orienta kuba provinco Guantánamo ĉiujare ĉirkaŭ la 15a de decembro okazas Zamenhofa metiejo. Ĝin organizas la provinca grupo de Kuba Esperanto-Asocio. Ĉi-foje la metiejo funkciis de la 13a ĝis la 17a de decembro en la feriejo Yacabo (Jakabo), je 75 km de la urbo Guantánamo. La ĉeftemo estis “Ekologio kaj naturprotektado”.

La feriejo konsistas el 18 kabanaj, kiuj situas ĉe la maro ĉirkaŭataj de montetoj. En ĉi tiu bela pejzaĝo kunvenis 52 geesperantistoj el ses provincoj, nome Havano, Cienfuegos, Sancti Spíritus, Granma, Santiago de Kubo kaj Guantánamo.

Vizitis la renkontiĝon estraranoj de la provinca libro-oficejo, kiu ĉiujare organizas la feston de la libro kaj estas en kunlabora rilato kun la asocio.

La kleriga programo konsistis el tri prelegoj pri ekologio kaj naturprotektado. Oni ankaŭ instruis gramatikajn aspektojn de Esperanto; okazis didaktikaj ludoj, prezento de Esperantaj sciindaĵoj kaj demandaro pri ekologio. Kiel parto de aktiva prezento de la temo, la ĉeestantoj dediĉis volontulan sesion al purigado de la apuda plaĝo, kie poste ili mem ĝuis la freŝan kaj bluan kariban maron.

Dum la vesperoj okazis distra kaj amuza programo kie ne mankis kanto kaj deklamado en esperanto. Oni vizitis la historian maŭzoleon kaj muzeon de la najbara loko nomata Playitas de Cajobabo. La muzeo situas je du kilometroj de la feriejo, kaj promene oni ĝuas belegan pejzaĝon.

La Zamenhofa metiejo estis tre oportuna okazo por ke la kubaj esperantistoj sentu sin bone en amika kaj natura etoso, kiun ili amike traktis. Tial oni proponis rezervi programeron en ĉiuj renkontiĝoj, ekzemple, en la Kuba Esperanto-renkontiĝo (KERO 2019), por arboplantado aŭ purigado de plaĝoj kaj arbaroj apud la ejoj de la eventoj. En la adiaŭo oni sopiris al la Zamenhofa metiejo 2019!

Maritza Gutiérrez

IKU-sesio en Lahtio kun nova limdato

Kadre de la 104a UK en Lahtio okazos la 72a sesio de la Internacia Kongresa Universitato. UEA invitas profesorojn, docentojn kaj personojn kun similaj kvalifikoj sendi proponojn pri prelegoj al la sekretario de IKU (amri@huji.ac.il). La proponoj alvenu plej laste la 15an de februaro 2019.

Lige kun la IKU okazos studsesio de Akademio Internacia de la Sciencoj (AIS). Kandidatoj por IKU-prelego povas samtempe proponi AIS-kurson, kiu konsistos el unu prelego kadre de la IKU kaj el du kromaj prelegoj. Tiukaze bonvolu indiki, ĉu la IKU-propono estu konsiderata ankaŭ kiel AIS-kurso.

La prelegoj estu pri interesaj, allogaj temoj kaj taŭgaj por klera publiko. Ĉiu propono enhavu mallongan resumon de la prelego kaj koncizan biografieton de la preleganto – sume ne pli ol unu paĝon. Proponoj kiuj ne estos elektitaj por la IKU, povos tamen esti utiligitaj en aliaj kadroj, kiel Scienca Kafejo. Ĉiu preleganto devas esti kongresano kaj mem zorgi pri sia aliĝo.

Akceptita IKU-prelego estos rekompencita per honorario de 260 eŭroj. Duono de la honorario dependas de ĝustatempa livero de teksto por la IKU-libro kaj duono – de la efektiva okazigo de la prelego. Pliaj detaloj kaj antaŭaj prelegoj kaj resumoj troviĝas en la retejo de IKU: <https://www.uea.org/kongreso/universitato>.

GK UEA

Esperantologia Konferenco en Lahtio

La organizantoj alvokas ĉiujn fakulojn, sciencistojn kaj aliajn kongresanojn al partopreno en la Esperantologia Konferenco 2019, okazonta en Lahtio, Finnlando, kadre de la 104a Universala Kongreso de Esperanto, sub la aŭspicio de UEA kaj la Centro de Esploro kaj Dokumentado pri Mondaj Lingvaj Problemoj (CED).

La konferenco pritraktos du specialajn temojn:

1. la interlingvistikan aliron al piĝinoj kaj kreoloj, fenomenoj ĉiam interesaj al esperantologoj. (La temon proponis d-ro Bengt-Arne Wickström).

2. la indiĝenajn lingvojn: nuntempo kaj estonteco, okaze de la deklaro de Unu-iĝintaj Nacioj por 2019: Internacia Jaro de Indiĝenaj Lingvoj.

La konferenco okazos en du partoj: dum la unua ni aŭskultos prelegojn de fakuloj pri la konferencaj specialaj temoj. En la dua parto la partoprenantoj denove havos la ŝancon prezenti siajn laborojn pri plej diversaj kampoj de esperantologio. La kontribuoj de tiu parto povos esti prezentitaj ĉu parole, ĉu per afiŝoj.

Ni invitas ĉiujn fakulojn, aparte junulojn kaj unuafojajn partoprenantojn, sendi proponojn, speciale pri la prezentoj per afiŝoj, kiel eble plej baldaŭ al ek@kulturo.net. La limdato por la proponoj estas la 30a de aprilo 2019.

Orlando E. Raola

Organizanto de EK 2019

Kalle Kniivilä antaŭ la domo, kie li loĝis en Moskvo (Fotis Dmitrij Breĉalov)

Kalle Kniivilä ekoficis en Ukrainio

Ni informis en la januara *Ondo*, ke la konata ĵurnalisto kaj esperantisto Kalle Kniivilä, eksredaktoro de *Libera Folio* kaj aŭtoro de kvar libroj pri Ruslando, post dumonata deĵoro kiel gazetara konsilisto en la ambasado de Svedio en Moskvo, fine de decembro estis forsendita el Ruslando. Tio estis respondo de Ruslando al la decido de Svedio ne doni vizaĝojn al du Ruslandaj diplomatoj.

Kalle Kniivilä nelonge restis en Svedio. Malpli ol unu monaton post la forlaso de Ruslando, la 14an de januaro 2019 li ekoficis kiel konsilisto en la ambasado de Svedio en Kievo. Interalie, du libroj de Kniivilä – *Homoj de Putin* kaj *Krimeo estas nia* – krom la finna, sveda kaj Esperanto, jam aperis en la ukraina lingvo. Pretas rusa traduko de *Krimeo estas nia*, kiu eble estos eldonita en Ukrainio.

Aleksander Korĵenkov

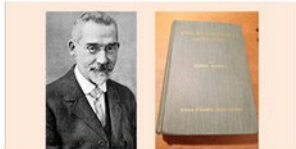
Nova retejo de UEA en simpla Esperanto

La 19an de januaro ĉi-jare aperis nova retejo de UEA. Ĝia nomo estas uea.facila, kaj ĝi estas videbla ĉe: <https://uea.facila.org/>. Ĝia celo estas prezenti la Esperantomovadon al novaj esperantistoj per facila lingvaĵo. Tial ĝi estas taŭga por lernantoj,

NIAJ PLEJ LASTAJ FACILAJ ARTIKOLOJ

[\(VIDI ĈIUJN ARTIKOLOJN\)](#)

La esperantisto Joseph Rhodes

Medicinistoj

Ĉu la unua scienc-fikcia libro?

sed espereble ĝiaj mallongaj novaĵartikoloj povus esti interesaj ankaŭ por pli spertaj esperantistoj.

La artikoloj konsistas ĉefe el novaĵoj kaj informoj pri la Esperato-movado, sed estas ankaŭ ĝeneralaj legaĵoj, informoj pri filmetoj kaj aliaj materialoj troveblaj tra la reto, kalendaro de estontaj kunvenoj kaj aliaj. Estas grave, ke la legantoj ne nur pasive legu, sed sentu sin parto de la afero, do ili havas eblecon komenti sub la artikoloj, prezenti sin en la paĝo “Niaj legantoj”, kaj sendi mallongajn raportojn kaj fotojn pri lokaj agadoj.

La facila lingvaĵo de la artikoloj estas bazita sur la iama vortlisto de *Kontakto*, nun reviziita. Aldonitaj vortoj rilatas plejparte al komputado kaj Interreto, dum estis forigitaj kelkaj vortoj, kiuj ne ofte estas bezonataj en tia retejo. La reviziita vortlisto troviĝas ĉe: <https://uea.facila.org/vortlisto/>.

La ĉefredaktoro estas Anna Löwenstein, kaj jam formiĝis tuta reto de kunlaborantoj. Emilio Cid, estrarano de UEA, subtenis la projekton ekde la komenco, kaj estas grave mencii la kontribuon ankaŭ de ESF, kies subvencio necesis por ricevi la helpon de profesia programisto.

Por kontentigi la bezonojn de la novaj esperantistoj, Anna Löwenstein ekrlatis kun ILEI kaj Stano Marček, la redaktoro de ties revuo *Juna Amiko*. En tiuj kontaktoj tuj vidiĝis, ke tekstoj el *Juna Amiko* aperos en la retejo uea.facila kaj inverse. Jen pozitiva kunlaboro.

Konatiĝu kun Gražina Opulskienė

En la 55aj Baltiaj Esperanto Tagoj (BET-55), kiuj okazos la 6-14an de julio 2019 en Panevėžys, okazos plurnivela instruado de Esperanto kun kompetentaj instruistoj. La instruon programon gvidos Gražina Opulskienė, antaŭnelonge elektita kiel vicprezidanto de Litova Esperanto-Asocio. Legu ĉi-sube ŝian sinprezenton.

Mi naskiĝis en la jaro 1958 en la urbo Mažeikiai kaj tie mi plu loĝas. Mi estas bibliotekistino en la gimnazio biblioteko kaj instruas Esperanton kiel nedevigan kurson al 14-19 jaraj junuloj.

Unuafoje mi aŭdis pri Esperanto, kiam mi estis 13-jara, ĉar mia samklasanino lernis ĝin en iu rondeto. La ideo de komuna lingvo por la homaro fascinis min, sed reale mi eklernis la lingvon nur en 1989 en kurso de Elena Kuzminskytė. Mi skribis kelkajn leterojn serĉante korespondamikojn, sed ne daŭrigis la lernadon.

En 1992 en Kaŭno okazis la 65a SAT-kongreso, kaj ĝi esperantigis min. Bonega etoso, multaj kontaktoj kun eksterlandanoj, atento de spertaj esperantistoj, interesa kurso de la Cseh-instruistino Ewa Bondar – ĉio “finbakis” min, kaj ekde tiu jaro mi konsideras min esperantistino. Poste mi partoprenis en pli ol dek sinsekvaj SAT-kongresoj, ĉefe danke al mia aŭstria “kongrespatro” Max Hollinger, kiu ne nur daŭre instigis min esti aktiva esperantistino, sed ankaŭ grave kontribuis, ke mi povu ĉeesti Esperantajn aranĝojn. Mi delonge estas SAT-perantino por Litovio kaj apartenas al la redakta skipo de *Sennaciulo*.

En 1999 mi akiris diplomon de Cseh-instruistino kaj mi sentas dankemon al Ewa Bondar kaj Atilio Orellana Rojas pro la instruado, al Nora Caragea kaj Max Hollinger pro la subteno kaj kuraĝigo. Ekde 1994 mi instruas Esperanton en mia gimnazio, kaj ekde 2000 mi instruas ankaŭ en esperantistaj renkontiĝoj kaj kongresoj, interalie, en Kroatio, Japanio, Latvio, Aŭstralio, Francio, Novzelando, Italio, Hispanio, Finnlando.

Pli ol instrui plaĉas al mi prelegi, mi dufoje faris prelegvojaĝojn tra kluboj de Francio, prelegis en Germanio, Belgio, Luksemburgio, Japanio, Hispanio, Skotlando, Nederlando, Novzelando, Finnlando kaj, kompreneble, en Litovio. Kiam eblas, mi partoprenas en Universalaj Kongresoj, ILEI-konferencoj, kaj dum multaj jaroj mi kunlaboris kaj ĝuis Internaciajn Festivalojn en Germanio.

BEToj estas por mi “deviga memelekto”, kiam ili okazas en Litovio kaj mi ĝojas helpeti al kolegoj instruistoj kaj zorgi pri diversaj taskoj en la organiza teamo.

Por mi Esperanto estas okupo, kiu valoras investadon de tempo kaj mono, ĉar ĝi donas al mi eblecon ekkoni la mondon per miaj propraj okuloj kaj sentoj. Eĉ pli gravas, ke danke al Esperanto mi renkontas multegajn tre interesajn homojn.

Gražina Opulskienė

Amira Chun koncertos en BET-55

Kiel kutime en la Litoviaj BEToj, ankaŭ en la 55aj Baltiaj Esperanto-Tagoj oni povos ĉiutage ĝui artan programon de diverslandaj artistoj, inter kiuj estos Amira Chun.

Kyung Ok “Amira” Chun estas profesia kantistino kiu kantas poeziajn kantojn de Koreio. Amira studis klasikan muzikon en Seula Nacia Universitato, ŝi kantas ankaŭ popolajn, ĵazajn kaj tradici-muzikajn kantojn. Ili aperis en tri ŝiaj K-diskoj kaj en kvar K-diskoj kun aliaj kantistoj. Krome ŝi estas ĥorestro de pluraj korusoj en Seulo.

La temoj de ŝiaj kantoj estas homamo, naturo kaj vivo. Ŝiaj kantoj ne estas rapid-ritmaj, kaj iliaj melodioj estas lirikaĵoj, tial ili varmigas la korojn de la aŭskultantoj kaj vekas rememorojn. Aparte ŝi interesiĝas pri sociaj problemoj. Sopirante reunuigon de la du Koreioj, ŝi kantas plurajn kantojn pri tiu temo.

Amira Chun eklernis Esperanton antaŭ du jaroj, kaj nun ŝi instruas Esperanto-kantojn en Seula Esperanto-Kulturcentro (SEK). Ŝi estis invitita por kanti en la Dua Filma Festivalo “Teo kaj Amo” en Ĉinio.

En BET-55 ŝi prezentos tradician dancon kaj kanton de Koreio kaj kantos diversajn popolkantojn. Inter ŝiaj kantoj estos, interalie, *La Vojo* laŭ la poemo de Zamenhof, *Al Litovio* (jubilea kanto por la sendependiĝo de Litovio), litova kanto *Mara donis vivon kaj Kisu min multe*. Krome estos prezentataj la koreaj kantoj *Verda Arirang* kaj *Koloroj de la vento* kaj ŝiaj propraj kantoj. En Paneveĵo ŝi koncertos kun la konata Litovia muzikgrupo *Asorti*.

Studi mediprotektadan kemion kun Orlando E. Raola

Orlando E. Raola naskiĝis en Havano, Kubo, en 1955. Li studis kemion (diplomiĝis en 1978) kaj juron (diplomiĝis en 1986) en la Universitato de Havano. Li laboris en metalurgia industrio kaj en esplorinstituto pri materialoj. En 1994 li elmigris al Usono, kie li akiris magistran diplomon ĉe Kalifornia Ŝtata Universitato (1999) kaj doktordan diplomon (Ph. D. en kemio, Universitato de Kalifornio, Santa Barbara, 2005).

Lia subfako estas analiza kemio, kun speciala emfazo je analizo de specimenoj rilataj al mediprotektado kaj al evoluigo de novaj materialoj. Ekde la doktoriĝo li estas profesoro pri kemio ĉe Santa Rosa Junior College, universitato por la unuaj du jaroj de supera studado, en Santa Rosa, Kalifornio, Usono. Li loĝas en la urbo Larkspur (Norda Kalifornio), kun la edzino Elsa Torres kaj plenkreska filo Abel.

Esperanton li eklernis en 1984 pro elreviĝo je la ebleco lerni multajn fremdajn lingvojn. Li tion celis por sukcese komunikiĝi kun homoj de diversaj etnoj kaj kulturoj. Li akiris fluecon en la lingvo ĉirkaŭ 1987, kaj tuj ekaktivis en la nacia kaj

monda movadoj. Li ankaŭ instruis la lingvon diversnivele. En 1990-1994 li laboris profesie por Esperanto kadre de la Fremdlingva Eldonejo Jose Marti en Havano. Kunfondinto en 1988 de la Esperanto-elsendoj de Radio Havano Kubo, li estis redaktoro kaj parolisto tie dum ses jaroj.

Post la elmigro al Usono li daŭrigis sian poresperantan agadon seninterrompe. Elektita al la Estraro de la landa asocio unue, kaj poste kiel predizanto de la landa asocio Esperanto-USA dum 2011-17. Membro de la Akademio de Esperanto ekde 2016, kie li estras la fakon pri Faka Lingvo.

Komitatano de UEA ekde 2013. En 2017 li volontulis dum du monatoj en la Centra Oficejo de UEA en Roterdamo.

Lia scienca agado en Esperanto inkluzivas la aktivan partoprenon en la Internaciaj Kongresaj Univesitatoj, kie li jam prelegis ses fojojn, la Sciencajn Kafedojn, unufoje, kaj la organizan laboron por la Esperantologiaj Konferencoj dum la lastaj kvin jaroj. Li ankaŭ prelegis multfoje en la naciaj kongresoj de Esperanto en Kubo, Usono kaj Meksiko. Li verkis artikolojn, eseojn kaj recenzojn. Okaze de la unua oficiala laŭleĝa vizito de usonaj esperantistoj al Kubo, li kunordigis kaj partoprenis en la filmo *Trans la Florida markolo*. Lia traduka laboro etendiĝas ankaŭ al beletra, libroforme aperis lia traduko de *Nia Ameriko* de Jose Marti. Ankoraŭ nepublikigita restas lia traduko de romano de la elstara kuba verkisto Alejo Carpentier.

Orlando estas ofta vojaĝanto tra la mondo, jen pro profesiaj devoj, jen por Esperanta agado. Ambaŭkaze, li ĉiam kontaktas la lokajn esperantistojn en la vizitataj urboj kaj mondopartoj, kaj estis gasto de pluraj lokaj kluboj kaj Esperantaj institucioj en Kanado, Brazilo, Argentino, Urugvajo, Japanio, Germanio, Britio, Belgio, Finnlando, Pollando, Hispanio, Rusio, Aŭstralio kaj aliaj landoj.

Kadre de BET-55 Orlando liveros prelegserion (5 prelegoj) pri mediprotektada kemio, derivitaj el kurso kiun li komencis instrui en la angla en la Universitato de Kalifornio Santa Barbara en 2005 kaj poste prezentis en pluraj eroj kadre de lia instruado de analiza kemio en Santa Rosa Junior College.

La temoj de la prelegoj:

1. Ĝenerala enkonduko al mediprotektada kemio. Kemio kaj mediprotektado en la atmosfero.

2. Kemio kaj mediprotektado en la hidrosfero.

3. Kemio kaj mediprotektado en la terkrusto.

4. Kemio kaj mediprotektado en la biosfero.

5. Energio kaj klimato cele al daŭripova evoluo.

La prelegoj estos memstaraj, la partoprenantoj povos elekti laŭvole, sed Akademio Internacia de la Sciencoj de San Marino agnoskis la tuton kiel kurson de SUS-36 kadre de BET-55, tiel ke AIS liveros atestilojn al tiuj kiuj ĉeestos ĉiujn sesiojn kaj sukcese trapasos simplan ekzamenon ja la fino.

Intelekte ludi kun Tatjana Auderskaja en BET-55

Tatjana Auderskaja naskiĝis kaj loĝas en Odeso (suda Ukrainio), kie ŝi studis biologion en Odesa Ŝtata Universitato kaj laboris en Odesa Zoo. Ŝi estas unu el la fondintoj de la ekologia klubo en Odeso (1987), membro de Odesa filio de Ekologia Centro de Ukrainio kaj volontulo de Monda Fondaĵo de Sovaĝa Naturo.

Esperanton ŝi eklernis en 1968 en rondeto ĉe junpionira palaco. Ŝia instruisto estis N. V. Blaĵkov, esperantisto-skulptisto, la aŭtoro de la unua monumento al L. Zamenhof en Sovetunio (Odeso, str. Deribasovskaja 3). Ekde 1991 ŝi instruas Esperanton en Odeso kaj gvidas la junularan Esperanto-klubon *Verdaĵo*, kiu havas tri agaddirektojn: Esperanto, natur-ekkono kaj intelektaj ludoj. De 1999 ĝis 2007 ŝi organizis ĉiujare du natur-ekkonajn okazaĵojn por esperantista junularo: Kristnaskan Birdokalkulon kaj ekspedicion “Dnestro”; kaj du pure Esperantajn: “Aprilaj ridetoj” kaj “Zamenhofaj Tagoj apud Zamenhofa monumento”.

Ekde 1996 ŝi partoprenas la movadon de intelektaj ludoj. Ŝi organizis intelektajn ludojn kadre de la junulara programo de la 86a UK en Zagrebo, la 78a Itala Kongreso de Esperanto en Torino, la 103a UK en Lisbono; gvidis rubrikojn pri intelektaj ludoj en *REGo* kaj en *La Ondo de Esperanto*, kaj en 2005 okazigis internacian retan intelektan ludon por esperantistaj teamoj kaj kreis tiuteman retejon <http://ludoj.narod.ru>. Ŝi okazigis en Odeso sep Lingvajn Festivalojn (2001, 2003, 2005, 2008, 2010, 2012 kaj 2014).

Tatjana Auderskaja verkis en Esperanto aŭ tradukis plurajn artikolojn kaj kelkajn librojn. Ŝi estas aŭtoro de la tekstoj de du prinaturaj videofilmoj en Esperanto kaj ankaŭ de la ruslingva filmo “*Esperanto*” signifas “*Tiu, kiu esperas*”. En 2018 ŝi komencis laboron pri seslingva biologia vortaro (rusa, latina, Esperanta, angla, germana, hispana) ĉe <http://vortaro.zzz.com.ua>.

En BET-55 Tatjana Auderskaja okazigos intelektajn ludojn en kvar unuhoraj sesioj. Ŝi ankaŭ prezentos prelegon “Libera artisto” pri Nikolaj Blaĵkov, skulptisto kaj esperantisto, eventuale ankaŭ pri aliaj temoj.

Legu pliajn informojn pri BET-55: <http://sezonoj.ru/bet55/>

La jarabono por 2019 kostas nur 15 eŭrojn

<http://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>

Polyglot Gathering 2019 – la lastan fojon en Bratislavo

Ĉu vi emas lerni diversajn lingvojn? Ĉu vi emus iĝi aŭ jam estas plurlingvulo (poligloto)? Tiuokaze vi devus nepre partopreni la eventon “Plurlingvula Kunveno” (Angle: Polyglot gathering).

Temas pri la renkontiĝo, kie oni povas ĝui multajn prelegojn, metiejojn, renkonti multajn famajn poliglotojn, konatiĝi kun interesaj homoj de diversaj mondopartoj kaj motivigi en lingvo-instruado. Ĝi estas la plej granda renkontiĝo de poliglotoj en la mondo – lastjare partoprenis 538 homoj el 60 landoj (kaj ĉi-jare oni atendas ĉ. 600 partoprenantojn)! Krome – ĝin fondis esperantistoj en Germanio (dum la tri unuaj jaroj ĝi okazis en Berlino), kaj esperantistoj kaj Esperanto plu ludas ene de la evento tre gravan rolon (E@I, kiu ĉeforganizas ĝin, uzas Esperanton kiel sian laborlingvon ĉiutage en sia oficejo en Slovakio). Ĉi-jare la aranĝo okazos jam la trian (kaj la lastan) fojon en Bratislavo de la 29a de majo ĝis la 2a de junio. Kutime, ĉirkaŭ 25-30% da partoprenantoj komprenas kaj/aŭ scipovas Esperanton. Nia lingvo nun estas la 9a en la listo de pli ol 80 scipovataj lingvoj de la ĝisnunaj aliĝintoj.

Se la temoj rilataj al lingvoj estas por vi interesaj, nepre venu – okazos multo, kio kaptos vian atenton! Kutime okazas pli ol 100 programeroj dum la evento, inkluzive de paneldiskuto pri lingva politiko/justeco, diverslingvaj prelegoj pri efika lingvo-instruado, metiejoj pri nekutimaj lingvoj, lingvaj kvizoj, plurlingvaj koncertoj ktp.

Vi tamen povas veni ĝui ankaŭ partojn de pure Esperanta medio: ne mankos gufujo, kulinara festivalo, interkona kaj internacia vesperoj, koncerto de la germana Esperanto-stelulo “Kaŝi”, aligatorejo kaj eĉ prelegoj en Esperanto (pasintjare la plej juna preleganto estis la 13-jara esperantisto el Ruslando Pjotr “Peĉjo” Fedosov).

En la pasinteco EAB kaj UEA subtenis la renkontiĝon per sponsorado – ankaŭ danke al tio povis okazi, ekzemple, kurso de Esperanto fare de la brita Esperanto-instruisto Tim Morley, kiu ravis ĉeestantojn en sia kreiva metiejo “Esperanto in 100 minutes”. Espereble kunlaboro kun gravaj Esperanto-institucioj daŭros ankaŭ ĉi-jare kaj en la estonteco – tio ja signife levas nivelon de la Esperanto-prezentiĝo.

La komunumo de poliglotoj estas tre proksima al tiu de esperantistoj. Temas ofte pri tre malfermitaj, scivolemaj homoj, kiuj emas kompreni alies vidpunktojn kaj kulturojn. Certe tiu grupo estas unu el la plej proksimaj “aliancantoj” por la esperantistoj.

Dum unu monato ekde la lanĉo de la aliĝilo (1.1.2019) aliĝis jam 180 homoj el 38 landoj, kiuj kune kapablas paroli 83 lingvojn! Tial estas antaŭvidate, ke ĉi-jare povus la evento superi eĉ 600 partoprenantojn, kio estos plia rekordo ene de la poliglota komunumo. Espereble ankaŭ vi estos inter ili!

La Poliglota Kunveno en 2020 ŝanĝos sian landon. Se vi emas (re)viziti Slovakion kaj samtempe poliglottomi, ĉi-jare vi havas la lastan ŝancon.

Detaloj pri la evento (angle): www.polyglotbratislava.com

Petro (Peter Baláž)
E@I-kunordiganto

SES 2019 en la eksa UK-urbo Nitro

Ĉu vi scias pri la plej bona okazo por lerni kaj praktiki Esperanton? Jes ja, SES – Somera Esperanto-Studado!

Ĉi-jare SES okazos la 12-20an de julio 2019 en la historia slovakia urbo Nitro (Slovakie: Nitra) – bone konata al la esperantistoj pro la okazigo de la 101a Universala Kongreso de Esperanto en 2016. Jam plurfoje SES okazis en ĉi tiu urbo, tamen ĉi-foje temos pri la malsama SES-ejo (bestokuracista mezlernejo). Kaj la programo? – Kiel kutime: interesa, bunta, alloga.

La tagoj dum SES aspektas jene:

Matenmanĝo / De 9:00 ĝis 13:00: intensa kurso de Esperanto (aŭ literatura kurso) kun te-/kafopaŭzo / Tagmanĝo / Posttagmeza programo: prelegoj, metiejoj, ekskursoj, paroligaj rondoj, libroservo, kinejo... / Vespermanĝo / Vespera programo: koncertoj, teatraĵoj, internacia kuirarta festivalo, internacia vespero / Nokta programo: gufujo, drinkejo, diskejo aŭ karaokeo.

Esperanto-instruadon gvidos spertaj Esperanto-instruistoj en ses grupoj, laŭ la lingvo-nivelo. Ĉi-foje atendas vin pli da sporto, eksteraj aktivecoj, kreivaj metiejoj sed ankaŭ interesaj prelegoj kaj kelkaj surprizoj.

Atenton! Ĉi-jare ni disponas nur je 235 lokoj, do nepre aliĝu frue, se vi volas havi garantiitan tranokteblon.

Nitro estas, kun 77 048 loĝantoj, la sesa plej granda urbo de Slovakio. Ĝi situas ĉe la piedo de la monteto Zobor, en la okcidento de la lando, 90 km de la ĉefurbo Bratislavo. Ĝi estas facile atingebla de tie per buso.

Nitro estas la plej malnova urbo en Slovakio: ĝia unua skriba mencio devenas de la jaro 828. Historiaj monumentoj abundas en ĉi tiu urbo. La ĉefa vidindaĵo estas la kastelo, situanta en areo kun multaj interesaj konstruaĵoj: muzeo, preĝejoj, statuoj, ktp. Aliaj gravaj vidindaĵoj estas la ĉefplaco kun teatro, sinagogo kaj la Kalvaria monteto, de kie eblas havi belan vidon al la urbo. Por pli alta vidpunkto, sportemuloj povos suprengrimpi la monton Zobor kaj ĝui panoramon al la tuta ĉirkaŭaĵo.

Kion diri fine? Eble nur:

- Lernu kaj praktiku Esperanton.
- Ekkonu homojn el diversaj landoj.
- Amuziĝu dum bunta taga kaj vespera programo.
- Malkovru Slovakion.
- Ĝuu la etoson de Esperantujo.

Pli da detaloj: <https://ses.ikso.net>

Petro (Peter Baláž)
E@I-kunordiganto

Triesto atendas vin

Kial, laŭ vi, membro de la Eŭropa Komisiono deziras partopreni la Italan Esperanto-kongreson en Triesto, la 24-31an de aŭgusto 2019?

Eble ĉar tiu estas la sola kongreso en 2019, en kiu oni parolos pri konkretaj proponoj al EU rilate la duan lingvon por ĉiuj eŭropanoj, tio estas Esperanto. Vytenis Andriukaitis, membro de la Eŭropa Komisiono kaj de la patrona komitato de UEA, ĵus esprimis tiun deziron al Zlatko Tišljar, la sekretario de Eŭropa Esperanto-Unio, kiu aranĝas riĉan programon en Triesto, kadre de la Itala Esperanto-Kongreso. Interalie, oni raportas pri eksperimento financata de EU en lernejoj de kelkaj EU-landoj por pruvi ankoraŭfoje la avantaĝojn de la lernado de neŭtrala helpa lingvo fare de infanoj en tre juna aĝo, kaj oni proponas al Eŭropo profiti de tiuj sciencaj rezultoj.

Venu ankaŭ vi por diri persone al la Eŭropa Komisionano, kion vi opinias pri Esperanto dua lingvo por ĉiuj eŭropanoj. Aliĝu nun ĉe

<https://kongreso2019.esperanto.it/eo/>

Sur du radoj dum semajno en la Esperanto-urbo

Biciklista Esperantista Movado Internacia (BEMI) invitas ĉiujn ŝatantojn de biciklado al sia BEMI-semajno, kiu okazos de la 22a ĝis la 30a de junio 2019 en Herzberg am Harz, la Esperanto-urbo.

Esepte de la unua kaj la lasta tagoj, ni ĉiutage ekskursos bicikle tra la tre varia pejzaĝo ĉe la piedo de la Harz-montaro kaj vizitos diversajn vidindaĵojn. Atendas vin kavernoj, rokformacioj, kasteloj, monaĥejoj, fontoj, naturprotektaj centroj, minejoj, muzeoj kaj aliaj interesaj lokoj. Ni planas ekskursojn je diversaj distancoj kaj gradoj de malfacileco, tiel ke la partopreno estu inda kaj por tiuj, kiuj preferas ĝui facilajn biciklopromenojn, kaj por tiuj, kiuj ŝatas sportajn defiojn.

Eventuale ni formos du grupojn kiuj jen ekskursos kune, jen aparte. El la preparitaj ekskursoj ni elektos surloke laŭ vetero.

Ni zorgos mem pri niaj manĝoj, tial ankaŭ komuna preparado, kuirado, lavado, purigado ktp estos parto de la programo. Kaj ni ĝojus se vi en la vesperoj rakontus aŭ prelegus pri viaj biciklovojaĝoj, pri biciklaj kondiĉoj en via lando, pri trafika politiko aŭ aliaj biciklorilataj temoj.

Ni loĝos en propraj tendoj en la ĝardeno de la Interkultura Centro, Grubenhagenstraße 6, 37412 Herzberg am Harz – La Esperanto-urbo.

Bonvolu indiki kun via aliĝo, ĉu vi venos kun propra tendo, kaj kiom da lokoj estas eventuale liberaj en ĝi; aŭ ĉu vi bezonos lokon en tendo de alia partoprenanto. En la konstruaĵo ni disponos pri necesejo, duŝejo kaj kuirejo kun fridujo, forno, kuiriloj, manĝiloj kaj vazaro. Al tiuj, kiuj nepre ne volas tendumi, eblas sendi liston de hoteloj kaj ferio-apartamentoj.

Se vi deziras partopreni, sed ne povas kunpreni vian biciklon, skribu al ni, kaj ni serĉos por vi biciklon por prunti aŭ lui.

Se vi havas demandojn aŭ proponojn, skribu retpoŝte al la organizanto Lars Sözüer: lars.duisburg@gmx.de

ICH

La 26an de decembro 2018 forpasis

Olga Kiseljova (1968-2018)

rusa muzikistino kaj Esperanto-aktivulino en Jaroslavl, organizanto kaj partoprenanto de artaj programoj en pluraj esperantistaj renkontiĝoj.

La 31an de decembro 2018 forpasis

Gianfranco Polerani (1925-2018)

itala ekonomiisto kaj esperantisto, longtempa komitatano de UEA (1992-2016) kaj membro de ĝia Financa Komisiono, estrarano de IEF, prezidanto de Milana Esperanto-klubo, membro de AIS (ekde 1988), aktivulo de IKEF kaj IKUE.

La 25an de januaro 2019 forpasis

Jarl Olof Hammarberg (1940-2019)

sveda verkisto, pentristo, socia aktivulo kaj esperantisto, konata en Esperanto kiel **Jarlo Martelmonto**, aŭtoro de dudeko da libroj, interalie, de tri poemaroj en Esperanto: *Ajn* (1983), *ike ize ive* (1991) kaj *Cetercetera* (2002) kiu ricevis la premion “La Verko de la Jaro” en 2003.

Ni funebras kaj kondolencas.

Al la E-ekzameno laŭ la Eŭropa Referenckadro dum 2018 aliĝis 268 personoj, el kiuj sukcesis 230 kandidatoj (86%); la plej elstaraj landoj en 2018 estis Koreio k Brazilo kun po 28 diplomitoj; dum 11 jaroj 2242 personoj sukcese ekzameniĝis pri Eo. (*Esperanto*)

Dum sia trisemajna restado en Burundio, krom gvidi la 5an Afrikan Esperantologian Semajnon, prizorgi lingvotestadon k partopreni la unuan Zamenhofan feston de islamaj e-istoj, la Konsulo de la Ea Civito Giorgio Silfer renkontiĝis kun ministro pri transportoj k teritorio, ĝenerala sekretario en la ministerio pri edukado k rektoro de grava privata universitato. (HeKo)

Danke al plurnacia kunlaboro en la kadro de la kontinentaj komisionoj de UEA k danke al subvencio de ESF aperis la kurda k taĝika versioj de la konata lernolibro *Esperanto per rekta metodo* de Stano Marček. (Landa Agado)

Eblas verki medicinan aŭ farmacian disertacion en Eo kadre de la Universala Medicina E-Asocio (UMEA), kiu tiucele kunlaboras kun la Jagielona Universitato en Krakovo, Pollando. (Christoph Klawe)

La ekspozicio pri Eo, pretigita de Hispana E-Federacio k konsistanta el 15 paneloj pri diversaj aspektoj de la internacia lingvo k ties komunumo, estis inaŭgurita la 17an de decembro en la municipa oficejo de la kvartalo Loranca en la urbo Fuenlabrado; februare ĝi estas vizitebla en la universitato Miguel Hernández de la urbo Elche. (*La Bitbulteno*)

La 76a Internacia Junulara Kongreso de TEJO okazos de la 11a ĝis la 18a de julio 2020 en Someren (Nederlando); ĝin organizos Nederlanda E-Junularo. (tejo.org)

Post diskutado la 1an de februaro en la Komitato de UEA komenciĝis oktaga reta voĉdonado pri la nova versio de la regularo de Belartaj Konkursoj; la nova teksto, i.a., ŝanĝas de trijara al unujara la nepartoprenon por la laŭreatoj de la unua premio. (komitato-de-uea).

La 11an de januaro 2019 en Pekino okazis kunveno de la Konstanta Konsilio de Ĉina E-Ligo (ĈEL), kiu aŭskultis raporton pri laboro de ĈEL en 2018 k ĝia plano por 2019, diskutis pri regulara revizio, membra reregistrado k studis la leĝon pri eksterlandaj ne-registaraj organizoj en Ĉinio, laŭ kiu UEA k aliaj E-asocioj devas registriĝi por agadi en Ĉinio. (El Popola Ĉinio)

Je la 2a de februaro 2019 al la 104a Universala Kongreso de Eo, kiu okazos en julio 2019 en Lahtio (Finnlando) aliĝis 623 partoprenantoj el 52 landoj, plejmulte el Finnlando 64, Francio 53, Germanio 48, Japanio 43, Brazilo 39, Koreio 28, Pollando 27, Usono 25, Nederlando k Ruslando po 23, Ĉinio 21. (uea.org)

La komitato de TEJO en sia jarfina kunveno en Hirschluch (Germanio), kadre de la 10a Junulara E-Semajno, decidis eksigi el la estraro de TEJO la estraranon pri merkatio Arturo Crespo per 11 voĉoj por, 6 kontraŭ, 4 sindetenoj k 1 nevalida voĉo. (Libera Folio)

Ekde la 7a de januaro Abasi Nshimirimana estos la nova vickonsulo de la Ea Civito pri socialaj aferoj; li okupiĝos specife pri dosieroj k projektoj rilate la Trian Mondon. (HeKo)

Tribuno

Dum pli ol 60 jaroj UEA kultivas kunlaborajn rilatojn kun UN. En Novjorko temas pri la Departamento pri Publika Informado (ekde 2019 nomata la Departamento de Tutmonda Komunikado) kaj EKOSOK, en Parizo pri Unesco, kaj en Ĝenevo kaj Vieno pri diversaj organoj de UN rilate al paco, homaj rajtoj, kaj indiĝenaj popoloj.

UEA kaj UN en 2019-2020 – multflanka kunlaboro

La oficejo de UEA en Novjorko troviĝas vidalvide de la ĉefa sidejo de Unuiĝintaj Nacioj (UN), ĉe la adreso 777 United Nations Plaza. De multaj jaroj tiu nombro havas apartan signifon, kiel simbolo de la longa kunlaboro inter la ĉefa monda asocio de esperantistoj kaj la ĉefa monda organizo de la Ŝtatoj.

Tial, en ĉi tiu 777a Gazetara Komunikado, ni enfokusigas la nunajn formojn de tiu kunlaboro, kiu daŭre iĝas pli proksima, pli intensa, kaj pli vasta laŭ sia temaro. La kampon vigle kaj atente gvidas estrarano Sara Spanò, kun laŭbezona subteno de la prezidanto Mark Fettes, aliaj estraranoj kaj la Ĝenerala Direktoro.

Jam de pli ol 60 jaroj, UEA kultivas kunlaborajn rilatojn kun pluraj branĉoj de UN. En Novjorko temas pri la Departamento pri Publika Informado (DPI: ekde 1 jan. 2019 nove nomata la Departamento de Tutmonda Komunikado) kaj la Ekonomia kaj Socia Konsilio (EKOSOK); en Parizo pri la Organizo de UN pri Edukado, Scienco kaj Kulturo (Unesko), kaj en Ĝenevo kaj Vieno pri diversaj organoj de UN rilate al paco, homaj rajtoj, kaj indiĝenaj popoloj. Ĉiujare ni renomumas niajn oficialajn reprezentantojn en tiuj urboj. En la nuna jaro temas pri:

UN-Novjorko: Ĉefreprezentanto: Humphrey Tonkin. Reprezentantoj: Jonathan Liechty, Michael Brandini, Ulrich Becker, Raúl J. Garcia.

UN-Ĝenevo: Ĉefreprezentanto: Stefano Keller. Reprezentantoj: Alain Favre, Nicole Margot, Francesco Reale.

UN-Vieno: Ĉefreprezentanto: Hans-Michael Maitzen. Reprezentantoj: Norina Florineth, Alfred Heiligenbrunner.

Unesko-Parizo: Ĉefreprezentanto: Renée Triolle. Reprezentantoj: Barbara Despiney, François lo Jacomo.

Ekde marto 2018 UEA troviĝas en la estraro de la Konferenco de Neregistaraj Organizoj (NRO-oj) en Konsultaj Rilatoj kun UN (vidu GK N^o736). Tie ĝi kunlaboras kun 17 aliaj internaciaj NRO-oj pri plej diversaj aspektoj de la laboro de UN. Interalie, UEA estis la ĉefa aŭtoro de la komunikado de la Konferenco okaze de la 70a datreveno de la Universala Deklaracio de Homaj Rajtoj en decembro 2018. Dume la junulara sekcio de UEA, TEJO, kunlaboras en la estraro de la Internacia Kunordiga Renkontiĝo de Junularaj Organizoj (IKRJO), kaj aktive kontribuas al diversaj UN-eventoj kiel la Junulara Forumo de EKOSOK (8-9 aprilo). La kunlaboro inter la du asocioj, UEA kaj TEJO, estas vere modela ĉi-terene.

Ekzistas longa tradicio de konferencoj kaj simpozioj de UEA en Novjorko pri temoj rilataj al UN. En la lastaj jaroj, temas pri simpozioj de la Stud-Grupo pri Lingvoj kaj UN, okazantaj dum du tagoj en majo. En la simpozioj partoprenas tre diversaj

homoj inkluzive de akademiaj esploristoj, oficistoj de UN, kaj internaciaj diplomatoj. Ĝus disiris la alvoko por kontribuoj al la ĉi-jara simpozio (9-10 majo), pri la temo “UN 75-jara: Aŭskulti, paroli kaj agadi en multlingva mondo”. La simpozioj celas atentigi pri la graveco de lingvaj demandoj en la laboro de UN, kaj pri la pozitiva kontribuo de Esperanto kaj la Esperanto-movado al la solvado de tiuj demandoj.

Multaj el la internaciaj tagoj kaj jaroj proklamitaj de UN havas apartan signifon por esperantistoj. UEA do sisteme kaptas tiujn okazojn por diskonigi la perspektivon kaj agadon de esperantistoj sur la koncernaj kampoj. En la lastaj monatoj, ekzemple, dissendiĝis komunikoj pri:

- Internacia Tago de Paco, 21an de septembro
- Monda Turisma Tago, 27an de septembro
- Internacia Tago de Tradukado, 30an de septembro
- Internacia Tago de Pli Aĝaj Personoj, 1an de oktobro
- Internacia Tago de Ne-perforto, 2an de oktobro
- Tago de Unuiĝintaj Nacioj, 24an de oktobro
- Internacia Tago por Toleremo, 16an de novembro
- Internacia Tago de Homaj Rajtoj, 10an de decembro.

Plej aktuale, UEA aliĝis kiel oficiala partnero de la Internacia Jaro de Indiĝenaj Lingvoj (2019). Multaj esperantistoj havas personajn kontaktojn kun aktivuloj por indiĝenaj lingvoj kaj kulturoj, kaj ekzistas granda simpatio kaj subtenemo al tiuj popoloj en la movado ĝenerale. Por soleni la Jaron, UEA planas i.a. plurflankan programon kun indiĝenaj gastoj en la Universala Kongreso en Lahtio, Finnlando, kaj E-lingvan eldonon de la Deklaracio de UN pri la Rajtoj de Indiĝenaj Popoloj.

La posta jaro 2020 alportos la 75an datrevenon de UN. Tial por la 105a UK en Montrealo, la Estraro decidis pri la temo “UN 75-jara: Dialogo kaj interkompreniĝo en ŝanĝiĝanta mondo.” Per frua difino de la temo, nomumo de reĝisoro, kaj kontaktado de partneroj kaj kunlaborantoj, UEA celas elmontri al internacia publiko la multflankan engaĝigon de la Esperanto-movado kun la streboj al pli paca, justa kaj daŭripova mondo.

Esperantistoj, kiuj volas sekvi ĉi tiun agadon kaj eventuale partopreni en ĝi, povas trovi aktualajn informojn ĉe la retejo <http://www.esperantoporun.org/> inkluzive de sugestoj pri kunlaboro kaj aliaj formoj de subteno. Donacoj por la agado ĉe UN kaj Unesko estas ĉiam bonvenaj: rigardu ĉe la paĝo <http://www.esperantoporun.org/subtenu-nin/> aŭ iru rekte al la donaca paĝo de UEA <https://uea.org/alighoj/donacoj>, kaj elektu “Unesko” aŭ “Novjorka Oficejo”. Eventuale, honore al ĉi tiu 777a Gazetara Komunikado kaj la adreso de nia oficejo, pripensu donaci 7,77 EUR, 77,70 EUR aŭ eĉ 777,00 EUR por subteni tiun valoran aktivadon.

GK UEA, №777

Somera Esperanto–Studado

Nitra (Slovakio), 12-a ĝis 20-a de julio 2019

Venu sperti la plej mojosan someran Esperanto-lernejon!

Vinilkosmo sojle de fermo

En 2018 ni konstatis gravan malkreskon de la intereso al la Esperanto-muziko kun gravaj konsekvencoj: ege malmultaj diskovendoj kaj ege malmultaj elŝut-vendoj. Iom kreskis la elsendflua aŭskultado, sed tre bedaŭrinde ĝi ne sufiĉe pagas por vivteni la eldonejon, kaj tio baras tutan eblan perspektivon...

Pro tio estis kreita la Abonklubo, kiun ni vidis kiel alternativon helpe de la justa elsendfluejo (Divercities Music) por daŭrigi la muzikproduktadon kaj eldonadon. Sed tre bedaŭrinde post tri jaroj da ekzisto ni devas konstati, ke ankaŭ la Abonklubo malsukcesas. Videble homoj preferas daŭre aŭskulti muzikon senpage en aliaj retejoj (Deezer, Youtube aŭ Spotify).

Vinilkosmo provos elteni ankoraŭ unu plian jaron, sed, se en 2019 ne inversiĝos la situacio kaj ne multobliĝos la abonantaro de la Abonklubo kaj la uzantaro de Divercities Music, Vinilkosmo devos esti fermita.

Konsekvencoj de la fermo de Vinilkosmo estos jenaj:

1. Tuj malaperos la katalogo de Vinilkosmo en la reto (nia propra muzika platformo, sed ankaŭ en Divercities Music kaj en ĉiuj aliaj muzikaj platformoj, kie nun estas disponebla la katalogo). Tio signifas ke en Deezer, Spotify ktp, oni ne plu povos aŭskulti muzikon de la Vinilkosmo-katalogo.

2. Malaperos la ebleco de regula muzikproduktado, eldonado de novaj albumoj kaj reeldonado de malnovaj albumoj.

Kiel eviti fermon de Vinilkosmo?

Esperantistoj devas konscii, ke ne eblas uzi kaj aŭskulti Esperanto-muzikon sen subteni ĝin, aktive kontribuante, por ke ĝi pluvivu. Do konklude kaj praktike, la nura alternativo eviti fermon de Vinilkosmo estas, ke ĉiuj, kiuj volas daŭre povi aŭskulti Esperanto-muzikon el la katalogo de Vinilkosmo, aliĝu al la Abonklubo (eĉ se ili ne uzas la justan elsendfluejon Divercities Music) kun la celo multobligi la nombron de la abonantoj <https://www.vinilkosmo-mp3.com/eo/vinilkosmo-abonklubo/abonoj-abonklubo.html>

Se tio ne okazos, en 2020 tute malaperos la muzika katalogo de Vinilkosmo el la interreta pejzaĝo.

Dankon pro via atento kaj via subteno!

La tuta teamo de Vinilkosmo

Skonado kaj publikigo de arkivaĵoj en Vieno

En 2019 la Esperantomuzeo de la Aŭstria Nacia Biblioteko festas la 90-an jariĝon de sia solena inaŭguro. Tiu longa ekzisto faras ĝin unu el la plej tradiciriĉaj lingvo-muzeoj en la mondo. Ekde sia fondo ĝi estas ne nur muzeo, sed ankaŭ biblioteko kaj arkivo, kiuj konstante kreskas.

Dum la pasintaj jaroj la Esperantomuzeo kaj la Kolekto por Planlingvoj entreprenis plurajn projektojn de ciferecigo. Entute estas ciferecigitaj ĝis nun:

- pli ol 1.200 libroj (inter ili pli ol 200 pri la unuaj 32 Universalaj Kongresoj)
- 130 diversaj periodaĵoj kun pli ol 1.200 jarkolektoj
- ĉirkaŭ 7.500 fotoj
- ĉirkaŭ 2.500 bildpoŝtkartoj
- ĉirkaŭ 2.500 muzeaj objektoj
- ĉirkaŭ 1.000 afiŝoj
- ĉirkaŭ 200 sonbendoj
- pli ol 100 arkivaĵoj
- 19 8- kaj 16-mm-filmoj

Krom la sonbendoj kaj la filmoj ĉiuj tiuj dokumentoj estas konsulteblaj pere de Trovanto, la katalogo de la Kolekto por Planlingvoj kaj Esperantomuzeo.

Okaze de la 100-jariĝo de la morto de Ludoviko Zamenhof la Esperantomuzeo skanis kaj rete publikigis en 2017 pli ol 180 verkojn de li, en 2018 aldoniĝis 50 originalaj leteroj de Lidia, Zofia kaj Ludoviko Zamenhof.

Ĉi-jare la Esperantomuzeo daŭrigas tiun projekton pri ciferecigo de arkivaĵoj kaj rete publikigis 50 leterojn de Louis de Beaufront, Carlo Bourlet, Théophile Cart kaj aliaj gravaj esperantistoj el la postlasaĵo de Charles-Ange Laisant.

En 2019 estos ankoraŭ ciferecigitaj pliaj malnovaj periodaĵoj kaj libroj same kiel novaj afiŝoj kaj muzeaj objektoj.

Bernhard Tuider

Ĉu TEJO paŭtas al Eŭropa Unio?

La Komitato de Tutmonda Esperantista Junulara Organizo malakceptis dokumenton pri la politika pozicio de TEJO rilate Eŭropan Union, dum sia kunveno apud Berlino. Poris nur sep komitatanoj, sin detenis naŭ, kontraŭis dek. Praktike la estraro (el kiu fontis la dokumento) troviĝis en malplimulto.

La dokumento estis deklaro el tri alineoj. La unua agnoskas la ekziston de “eŭropa identeco”. En la dua tamen “TEJO ne havas starpunkton pri kio difinas la eŭropan identecon”. Ĝi nur agnoskas, ke “vaste akceptitaj partoj de eŭropaj identecoj estas aktiva akceptado de homaj rajtoj, demokratio, juroŝtato kiel protektataj de la Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj kaj la Kortumo de Eŭropa Unio”.

La tria alineo, titolita “Ĉu TEJO subtenas Eŭropan Union?”, donis pli firman respondon, efektive jesan, pro la “konkreta kontribuo de Eŭropa Unio por internaciaj moviĝoj kaj por neformala edukado”. Implica danko pro la financado al TEJO fare de EU-instancoj.

La negativa voĉdono indikas la malfortecon de pli eŭropisma tendenco ene de la esperanto-junularo.

Estus interese vidi kiel TEJO pozicius sin rilate al Unuiĝintaj Nacioj, organizo multe pli kritikinda ol Eŭropa Unio mem. Se TEJO kohere malaprobis deklaron favoran al UN, ĝi devus klarigi kiel ĝi situas rilate la oficialajn UNoismojn kaj Uneski-smojn de UEA. Se ĝi aprobis deklaron favoran al UN kaj Unesko, ĝi devus klarigi kial ĝi trovas UNon malpli riproĉinda ol EU.

HeKo

L. L. Zamenhof. *La homo kaj lia idearo en liaj propraj vortoj*
de G. C. Fighiera

Eldonis: Esperanto-Centro Torino

Nova eseo pri la penso de la kreinto de Esperanto pri religiaj, etnaj, politikaj, etikaj, sociaj kaj esperantistaj demandoj.

40 paĝoj, 39 historiaj piednotoj, bibliografia listo de 115 verkoj pri Zamenhof.

Aparte interesa estas la propono de Zamenhof, en 1914, krei Eŭropan Tribunalon kaj Unuiĝintajn Ŝtatojn de Eŭropo.

€ 3,90. Mendebila ĉe la Libroservo de UEA kaj aliaj libroservoj.

La Esperanto-urbo invitas

En la Esperanto-urbo Herzberg am Harzo ekzistas modela kaj unika Esperanto-infrastrukturo, ekz. kun ekspozicioj en la kastela muzeo, Esperanto-bibliotekoj, arkivo, Esperanto-promenvojoj kun esperantlingvaj indikiloj, Esperanto-klubo, parolpartneroj, diverstipaj kulturagadoj, GEA-klerigmoduloj, kontaktoj kun aliaj kulturorganizaĵoj, ĝemelurbaj agadoj ktp.

Se iu volas vere helpi aŭ labori dum kelkaj semajnoj aŭ monatoj, vi povas tranoki en la Esperanto-loĝejo de la Esperanto-Centro (ICH). Eĉ ni atendas idealistojn pro Esperanto, kiuj volas helpi duontage. Estas unika bonŝanco por krei multajn daŭripovajn, modelajn kaj publikajn Esperanto-kulturservojn.

Multajn aferojn ni jam atingis pro kelkjardeka serioza laborado sur diversaj kampoj. Komune ni estas pli fortaj!

Dezirataj estas, ekzemple: sekretario (resp. asistanto), altnivela tradukisto, redaktoro + grafikisto, financfakulo, organizanto, arkivisto.

Se vi havas demandojn, bv. kontakti nin retroŝte esperanto-zentrum@web.de.

Petro Zilvar
Zsófia Kóródy

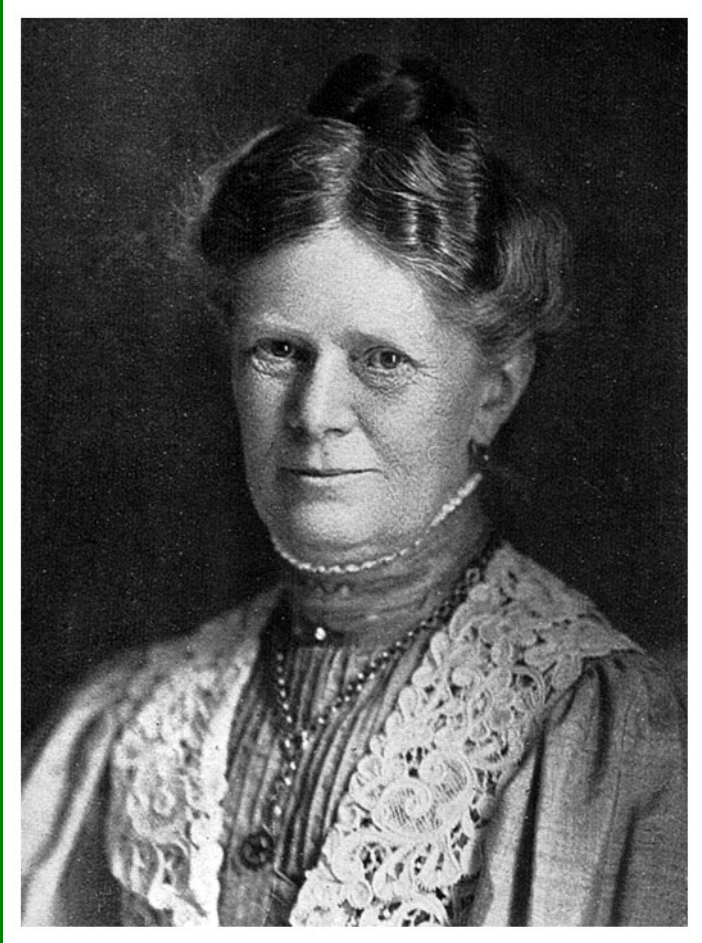
POLYGLOT GATHERING

MAY 29 - JUN 2, 2019

BRATISLAVA, SLOVAKIA

ようこそ **fait** 你好 福وم مبارك Wilujeng Sumping
kalos-irtate **velkommen** خوش گلديسر kalács opísate welkom bine ați venit
բարի գալուստ **fáilte** laipni lūdzam
добродошао **benibenniu** **vitajte** hoş geldin **vítejte bienvenue**
baruh aba **bienvenidos** beningut dobro doшъл добро пожаловать **bonvenon**
välkommen dobro dosli **vitajte** خوش آمدید selamat datang degemer mat
binvinüd sawubona xush kelibsiz **vitajte** tikilluarit მოგესალმებით mirë se erdhëm
benvenuti tere tulemast laukiamas **welcome** selamat datang **歡迎**
salamu **welcome** selamat datang **ਜੀ ਆਇਆ ਤੂੰ** **benvenutu** benrivà
آيا **salvete bem-vindo** välkommen witajcie
bin-ëvñü **Willkommen** خوش آمدید
स्वागतम् üdvözöl
ласкаво просимо

Arkivo

Antaŭ 175 jaroj, la 2an de februaro 1844, naskiĝis Marie Hankel, la unua Reĝino de la Internaciaj Floraj Ludoj, ofte nomata “la unua E-verkistino”. Legu pli en la paĝoj 41-44.

Jubileoj kaj memordatoj en februaro 2019

2. Antaŭ 175 jaroj naskiĝis **Marie Hankel** (1844-1905-1929), germana e-istino, ofte nomata "la unua E-verkistino"; kunfondinto k la unua prezidanto (ekde 1911) de Ea Literatura Asocio k redaktoro de ties bulteno, reĝino de la Internaciaj Floraj Ludoj (5a UK, Barcelono, 1909), aŭtorino de *Sableroj* (1911). – Legu pli en NDK, p. 123-124.

2. Antaŭ 25 jaroj mortis **Ye Laishi** (ps. de Bao Shuyuan, 1911-1927-1994, formita el la Ea plumnomo **Ĵelezo**), ĉina kultura, scienca k socia aganto k e-isto; kunfondinto de Ĉina Proleta E-Unio (1931), redaktoro de *La Mondo* (1932-37), *Ĉinio Hurlas* (1936-38) k *Heroldo de Ĉinio* (1939-44); vicprezidanto de ĈEL ekde ties fondo (1951-86), aganta prezidanto (1986-89), poste honora prezidanto de ĈEL, prezidanto de LKK de la 71a UK (Pekino, 1986). – Legu pli en NDK, p. 302-303.

4. Antaŭ 75 jaroj naskiĝis **Krešimir Barković** (1944-1965-), kroata medicinisto k kulturaganto ekde 1972 loĝanta en Francio; sekretario (ekde 1972) de SAT, redaktoro de *Sennaciulo* (1983-98), tradukinto de kelkaj libroj, i.a., de *7000 tagoj en Siberio* (1983) de K. Ŝtajner, ricevinta la premion de OSIEK (2002). – Legu pli en NDK, p. 25-26.

11. Antaŭ 70 jaroj naskiĝis **Aleksander Zdechlik** (1949-1961-), pola elektroingĝeniero, instruisto k e-isto, prezidanto de PEA ekde 2016 ĝis nun.

15. Antaŭ 95 jaroj naskiĝis **John Islay Francis** (1924-1942-2012), skota lingvoinstruisto k e-isto, membro de la Skota Skolo, aŭtoro de *La Kosmo* (en *Kvaropo*, 1952), *Vitralo* (1960), *La granda kaldrono* (1978), *Misio sen alveno* (1982), *Tri rakontoj pri la Miljara Paco* (1998), *La kastelo de vitro* (2004), *Kronprincezino* (2011), *Danco de vivo* (2012); laŭreato de la premio La Verko de la Jaro 1978 pro *La granda kaldrono*.

17. Antaŭ 110 jaroj mortis **Émile Peltier** (1870-1901-1909), franca romkatolika pastro, instruisto k e-isto, iniciatinto de la uzado de Eo en la romkatolika eklezio, redaktoro de *Espero Katolika* (1904-08), celebrinto de la unua Sankta Meso en Eo en la unua UK en Bulonjo-ĉe-Mar (1905), aŭtoro de lernolibro de Eo por francoj (1907). – Legu pli en NDK, p. 225-226.

18. Antaŭ 105 jaroj naskiĝis **Jaan Ojalo** (1914-1929-2004), estona konsum-kooperativa oficisto k e-isto, sekretario de E-komisiono ĉe la Estonia Societo por Amikeco (1969-80), sekretario de Estona Filio de ASE (1980-88), sekretario (1988-92), prezidanto (1992-95) k honora prezidanto (1995-2004) de EAE, aŭtoro de kelkaj lerniloj k *Enciklopedio pri la Estona E-movado* (2000), honora membro de UEA (1991). – Legu pli en NDK, p. 218-219.

25. Antaŭ 115 jaroj naskiĝis **Jevgenij Aleksejeviĉ Bokarjov** (Бокарёв, 1904-1918-1971), rusa lingvisto k e-isto, la unua prezidanto (1962-71) de Komisiono pri Internaciaj Ligoj de Sovetuniaj E-istoj ĉe Unio de Societoj de Amikeco kun Eksterlando, membro de Internacia Komitato de MEM (1966-71), aŭtoro de la rusa-Ea (1966) k E-rusa (posteume, 1974) vortaroj. – Legu pli en NDK, p. 40-41.

Aleksander Korĵenkov

Marie Hankel, la unua Florluda Reĝino

Antaŭ 175 jaroj, la 2an de februaro 1844 en Schwerin (tiam en Meklenburgo), en la familio de supera instruisto kaj posta ministeria oficisto Hermann Dippe naskiĝis Julie Karoline Marie Dippe. En 1867 ŝi edziniĝis kun Hermann Hankel (1839-73), profesoro pri matematiko en Erlangen (Bavario) kaj iĝis Marie Hankel. La nova familio ekloĝis en Erlangen kaj en 1869 transloĝiĝis al Tübingen (Ŝvabio), kie la edzo transprenis la katedron de matematiko. Hermann Hankel mortis en 1873, lasinte la 29-jaran vidvinon kun tri infanoj: Martin, Margarete kaj Minna (mortis infan-aĝe).

Post la vidviniĝo Marie Hankel revenis al Schwerin, kie ŝi studis arhistorion. En 1905 Marie transloĝiĝis al Dresdeno, kie loĝis ŝia filino Margaret Voigt. Dum la Unua Mondmilito ŝi plenumis karitatajn taskojn en Dresdeno. Marie Hankel simpatiis kun la feminisma movado, interesiĝis pri la monisma doktrino kaj estis membro de la Germana Monisma Ligo; poste ŝi aliĝis al liberpensuloj. Denaske germana, ŝi posedis la anglan kaj la francan lingvojn, kaj en sia matura aĝo ŝi lernis Esperanton. Ŝi mortis en sia 86a vivojaro en Dresdeno la 15an de decembro 1929, je la Zamenhofa Tago, kaj estis sepultita en la tombejo Tolkewitz.

Marie Hankel lernis Esperanton en 1905 en Schwerin kaj estis registrita en la Zamenhofa Adresaro kiel №11960. Ekloĝinte en Dresdeno, aŭtune 1905 ŝi fondis tie Esperanto-grupon, kiu baldaŭ disfalis. En septembro 1906 kun Albert Schramm ŝi reorganizis la Dresdenan Esperanto-Societon kaj mem ekinstruis en ĝi Esperanton. Hankel korespondis kun Zamenhof, interalie, pri lingvaj aferoj kaj homaranismo, kaj ĝuste al ŝi Zamenhof skribis sian lastan, nefinitan leteron en 1917.

Jam pli ol 60-jara Marie Hankel kunorganizis en Dresdeno la 2an Germanan Esperanto-Kongreson (la 8-12an de majo 1907) kaj la 4an Universalan Kongreson (la 15-23an de aŭgusto 1908), en kiu ŝi gvidis la sekretariaton kaj kunordigis la artan programon. De 1909 ĝis sia morto ŝi gvidis la orientan filion de la Dresdena Esperanto-Societo kaj de la sama jaro estis konsilanto de GEA. En 1909 Hankel estis elektita kiel membro de Esperantista Lingva Komitato kaj restis en ĝi ĝis sia morto.

Oni konsideras ŝin la unua Esperanto-verkistino. Ŝiaj poemoj, prozaĵoj kaj artikoloj aperis en *La Revuo*, *Lingvo Internacia*, *La Bela Mondo*, *Germana Esperantisto*, *Juna Esperantisto*, *Universo* kaj en aliaj Esperantaj gazetoj. En 1907 du ŝiaj poemoj kun muziknotoj de Félicien Menu de Ménil aperis kiel muzikaj eldonaĵoj. En la 4a UK (Dresdeno, 1908) estis prezentitaj du ŝiaj unuaktaĵoj, originala kaj tradukita, kies tekstoj (kun plia unuaktaĵo de August von Kotzebue) estis eldonitaj libroforme. Ŝian unuaktaĵon *La renkonto* Ivan Krestanov tradukis en la bulgaran lingvon kaj eldonis ĝin kune kun studo de Théophile Cart.

En la unuaj Internaciaj Floraj Ludoj, okazintaj kadre de la 5a UK en Barcelono (1909) ŝi estis proklamita Reĝino pro la poemo *La simbolo de l' amo*, kiu aperis kiel aparta eldonaĵo. En 1911 aperis kolekto de ŝiaj originalaj beletraĵoj *Sableroj*

(2a eld., 1922). Kelkaj ŝiaj poemoj estas publikigitaj en la antologio *Guto post guto* (1923) kaj en la *Esperanta Antologio* (2a eld., 1984).

Hankel verkis broŝuron pri la 3a UK en Kembriĝo (1907), kuntradukis biografion de la pentristo Dürer, verkis antaŭparolojn al kelkaj libroj, kunredaktis la kongresan libron de la 4a UK kaj pretigis la kongresan kantareton. En la 7a UK (Antverpeno, 1911) la Reĝino de la Floraj Ludoj kunfondis Internacian Unuiĝon de Esperantistaj Verkistoj, kiu en 1912 transformiĝis al Esperanta Literatura Asocio (ELA) kaj prezidis ĝin ĝis 1924. Ŝi redaktis la bultenon de ELA de novembro 1912 ĝis la lasta antaŭmilita numero (junio 1914).

En la 6a UK (Vaŝingtono, 1910) kaj en la 6a Germana Esperanto-Kongreso (Lübeck, 1911) Hankel prelegis pri virinaj rajtoj; ŝia prelego “Virina agado en Esperantujo”, farita en Lübeck, estis presita en la kongreslibro. Hankel ankaŭ finance subtenis la Esperanto-agadon. Ŝia lasta publikigita verko estis antaŭparolo al la traduko de *Faŭsto* de Norbert Barthelmess, eldonita en 1923. En 1924 ŝi iĝis honora membro de GEA. Ŝia manskribita aŭtobiografio ankoraŭ ne estas eldonita.

Omaĝe al Marie Hankel estas nomitaj stratoj en Schwerin kaj Dresdeno. Okaze de ŝia 75a mortodato en la urbodomo de Dresdeno estis aranĝita speciala ekspozicio.

Ĉefaj libroformaj verkoj de Marie Hankel

Bilder vom dritten Esperanto-Kongreß in Cambridge im August 1907 (1907).

Esperantujo (Kun muziknotoj de F. Menu de Ménil, 1907).

La verda stelo (Kun muziknotoj de F. Menu de Ménil, 1907).

Tri unuaktaj komedioj (Kun A. von Kotzebue kaj T. J. Williams, 1908).

La simbolo de l' amo (1909).

Na patja za edin meždunaroden ezik. Srĝstata (*La renkonto en la bulgara, tradukita de I. Krestanov, eldonita kun la esejo de T. Cart, 1910*).

Nüchter F. *Albrecht Dürer. Lia vivo kaj elekto el liaj verkoj* (Trad. kun Antoni Grabowski kaj M. Kandt, 1911).

Sablero (1911).

Pri Marie Hankel

Konsultlibroj

CEOLE, p. 52-53; EdE, p. 208; HEL, p. 47-49; KEL, Vol. 2, p. 191-193; NDK, p. 123-124; OVP, p. 100.

Libroj

Pabst B. *Marie Hankel (1844-1929): poetino, organizantino, feministino* (*Esperante kaj Ekumene: Fest-libro por la 75-a naskiĝtago de Adolf Burkhardt*. Schliegen, 2004, p. 177-200).

Ungar K. *Ĝoje sonu mia kanto: La vivo kaj verkoj de Marie Hankel* (*Pri homoj kaj verkoj: Eseoj pri la Esperanto-kulturo*. Rotterdam, 2012, p. 43-57).

Gazetoj

Major J. *Intervjuo* [kun Marie Hankel] (*Literatura Mondo*, 1923, №9);

Krestanov I. *Marie Hankel* (*Literatura Mondo*, 1924, №3);

Karsch J. *Nia danko al Marie Hankel* (*Germana Esperantisto*, 1930. №1);

Kalocsay K. *Variantoj pri la temaro de Marie Hankel* (*Norda Prismo*, 1958, №4);

Martinelli P. *Karakterizo de la Esperanta ŝi-teraturo* (*Femina*, 2005, №2).

Interreto

<http://www.familienforschung-pabst.de/EspBiographien/EspBiogr/Hankel.pdf>

**Halina Gorecka,
Aleksander Korĵenkov**

La supra teksto unue aperis en *Nia diligenta kolegaro* (p. 123-124). En la gazeta versio estas faritaj kelkaj ŝanĝoj, interalie, la teksto ricevis la titolon, estis reformulita la unua frazo, malaperis kelkaj mallongigoj (Eo = Esperanto, k = kaj...) kaj tipe enciklopediaj sensubjektaj frazoj.

La artikolon garnas kelkaj opinioj pri la signifo de la verkoj de Marie Hankel, kaj la poemo *La simbolo de l' amo*, pro kiu ŝi iĝis la unua Reĝino de la Floraj Ludoj.

Opinioj pri la verkoj de Marie Hankel

“Hankel estas la unua Esperanto-poetino, portinta siajn modestajn sablerojn en la trezorujon de la originala poezio. Ŝiaj poemoj respegulas amon kaj entuziasmon al la verda stelo, same atestas pri idealismo kaj meditemo”.

Hilda Dresen en EdE, p. 208.

“La poeziaĵo premiita havas nur historian valoron, kaj nenion diras al la nuna kritiko; simile la aliaj poemetoj de la “florluda reĝino”, kolektitaj en *Sableroj* (1911), verko entenanta ankaŭ prozan parton <...> La posta kritiko rigardos kun kompata malfavoro ŝiajn verkojn: la poeziaĵoj estis ofte nur verskonstruoj, kie eĉ tutaj strofoj simple plenigas la liniojn dirante nenion poezian. Sed por la tiama publiko ili estis plene adekvataj”.

Carlo Minnaja, Giorgio Silfer en HEL, p. 49.

“Marie ne estis geniulo, kiu eltrovas novajn vojojn por evoluigi la arton. Ŝi verkis kadre de la kulturnivelo de sia tempo. Tial oni ne rajtas juĝi ŝin laŭ postaj kriterioj. La verdikto de Emilija Lapenna estas la plej taŭga: Marie difinas por ni la “primitivan romantismon” de la fruaj jaroj. Se la mankoj en ŝia tekniko ĝenas niajn pli rafinitajn sentojn, ni respektu almenaŭ la celon, pro kiu ŝi verkis”.

Krys Ungar en *Pri homoj kaj verkoj: Eseoj pri la Esperanto-kulturo*. Rotterdam, 2012, p. 54-55.

Marie Hankel

La simbolo de l' amo

*Rozujo sovaĝa, simbolo de l' amo,
En vintro vi staras sen ia ornamo!
En kampo vi nuda ĉagrenas dezerte,
Rozujo, malvarmo mortigos vin certe.*

*Mallaŭte tre dolĉa voĉeto elsonas:
"Silentu, silentu, mi dormon bezonas,
Min nutras denove patrino la tero.
Trankvile atendas mi ĝis la somero."*

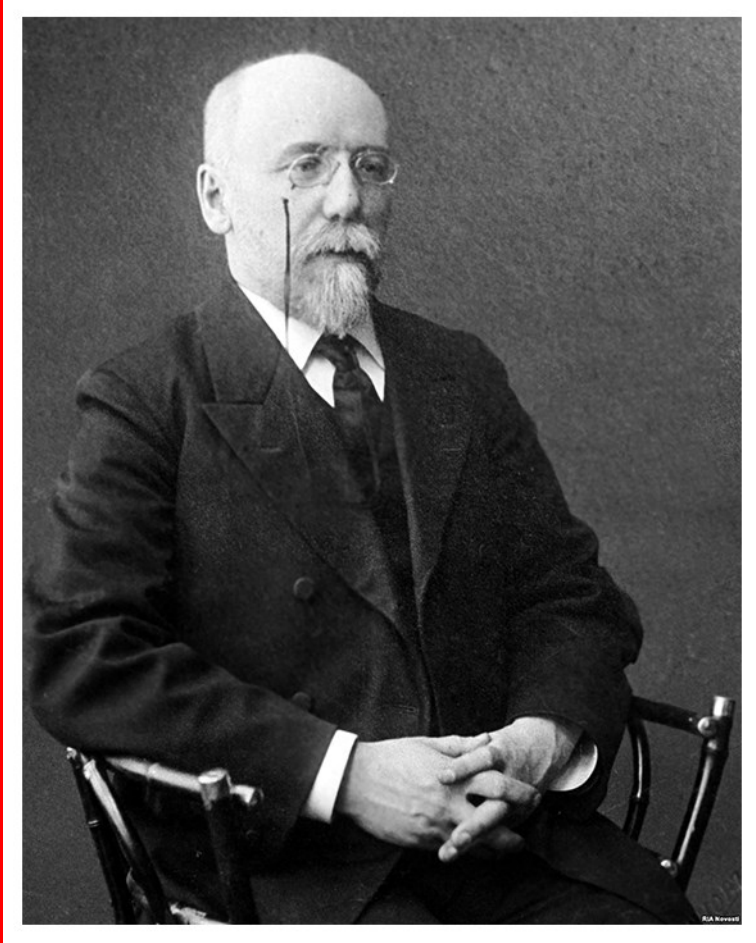
*Dormantan rozujon printempo vekigis,
Somero ĝin riĉe kaj bele florigis.
Ho, donu al mi nun kroneton belfloran,
Girlandan, balancan kaj brile koloran!*

*"Ne tuŝu, ne ŝiru floraron, la mian.
Mi pikos, mi vundos la manon, la vian,
Pro amo mi miajn floretojn defendos,
Pro amo mi miajn pikilojn forsendos."*

*Al vento ĝi florfoliojn oferis,
Aŭtune la fruktoj fiere aperis:
Rozujo, simbolo de l' amo vi estas,
Trankvila, alloga, kuraĝa vi estas.*

Kulturo

Per *La eta demono* (Мелкий бес) de la rusa poeto, prozisto, kaj dramaturgo Fjodor Sologub komenciĝas nia prezentociklo pri gravaj rusaj romanoj de la 20a jarcento (ĝis la perestrojka periodo). Ni planas ĉiusezone prezenti unu romanon.

Spegulo farita arte

“Post la festa diservo la paroĥanoj estis disirantaj al siaj hejmoj. Kelkaj haltis en la korto, post blankaj ŝtonaj muroj, sub maljunaj tilioj kaj aceroj, kaj interparolis. Ĉiuj estis feste vestitaj, afable rigardis unuj al la aliaj, kaj ŝajnis, ke en ĉi tiu urbo oni vivas pace kaj amike. Kaj eĉ gaje. Sed ĉio ĉi nur ŝajnis”, – jen la unuaj vortoj de la romano “La eta demono” de Fjodor Sologub (pseŭdonimo de Fjódor Kuzjmîĉ Tetérnikov, 1863-1927).

La 23 komencaj ĉapitroj de ĉi tiu romano, al kies verkado Sologub dediĉis kvin jarojn (1897-1902), post longa klopodado publikigi ĝin, aperis felietone en junio-novembro 1905, sed la plena teksto, el kiu Sologub forĵetis nepreseblajn priskribojn kaj aludojn (erotiko, vergado, flagelado, samseksamo ktp) estis eldonita nur en 1907, kaj dum lia vivo aperis 11 eldonoj.

La romano tuj kaŭzis multajn kritikojn kaj polemikaĵojn, kiuj aperas ĝis nun. Margarita Pavlova, la plej konata nuntempa sologubologo, listigas pli ol dudek interpretojn de la ĉefa ideo de la romano.

Mi ne emas doni plian interpreton, kaj anstataŭe mi nur citas el la aŭtora prefaco al la dua eldono de l’ romano:

«Estas vero, ke la homoj ŝatas, kiam oni amas ilin. Al ili plaĉas, kiam estas prezentataj altspiritaj kaj noblaj flankoj de la animo. Eĉ en la krimuloj ili deziras vidi ekbrilojn de bono, la “Dian fajrero”, kiel oni diris en la malnova tempo. Ĉi tial ili ne kredas, kiam antaŭ ili estas bildo ĝusta, nefalsita, sombra, malica. Ili ŝatus diri:

– Li verkis pri si mem.

Ne, miaj karaj samtempuloj, ĝuste pri vi mi verkis mian romanon pri la Eta Demonio kaj pri lia timiga Nedotikomko, pri Ardaliono kaj Varvara Peredonovoj, Paŭlo Volodin, Darja, Ljudmila kaj Valeria Rutilovoj, Aleksandr Pyljnikov kaj aliaj. Pri vi.

Ĉi tiu romano estas spegulo farita arte. Mi longe poluradis ĝin, asidue laborante pri ĝi.

Glata estas la surfaco de mia spegulo, kaj pura estas ĝia materialo. Multfoje mezurita kaj detale kontrolita, ĝi havas neniom da kurbeco. La kriple kaj la belo respeguliĝas en ĝi kun egala precizeco».

Mi esperas, ke mia traduko (komenco de la 24a ĉapitro kaj la tuta 25a ĉapitro) donas iom da imago pri la fantomeca kaj trompoplena mondo de “La eta demono”, kaj mi estus kontenta, se mi ekscius, ke iu(j) el vi decidis (re)legi la romanon en la rusa originalo aŭ en unu el la nacilingvaj tradukoj.

Aleksander Korĵenkov

La eta demono

XXIV

La kato ĉe Peredonov sovaĝiĝis, ĝi snufis, ne venis responde al vokoj kaj iĝis tute malobeema. Peredonov jam timis ĝin kaj fojfoje direktis al ĝi ekzorcajn vortojn.

“Sed ĉu tio helpas? – li pensis – Ĉi tiu kato havas fortan elektron en la felo, jen la problemo”.

Foje li elpensis, ke necesas razi la katon. Pensite – farite. Varvara ne estis hejme, – ŝi iris al Grušina kun boteleto da ĉeriza likvoro en la poŝo, – do, neniu povis malhelpi. Peredonov ligis ŝnuron al la kolzono, farita de li el naztuko, kaj kondukis la katon al la frizejo. La kato sovaĝe blekis, saltadis, rezistis. Kelkfoje ĝi despere ĵetis sin al Peredonov, sed tiu formovadis ĝin per sia bastono. Knaba amaso postkuris lin, kriante kaj ridante. Preterpasantoj haltadis. Aŭdante la bruon, homoj rigardis tra la fenestroj. Peredonov sombre tiris la katon per la ŝnuro, tute senĝene. Fine li alkondukis ĝin kaj diris al la frizisto:

– Razu la katon, barbiro, laŭeble plej glate.

La knaboj tumultis surstrate ĉe la pordo, rikanis kaj grimacis. La frizisto ofendiĝis, kaj lia vizaĝo ruĝiĝis. Li diris, iom tremvoĉe:

– Pardonu, sinjoro, sed ni ne faras tiajn aferojn! Mi neniam eĉ vidis razitajn katojn. Verŝajne, tio estas la plej nova modo, kaj ĝi ankoraŭ ne atingis nin.

Peredonov aŭskultis lin kun malsprita nekomprenemo. Li kriis:

– Prefere diru, ĉarlatano, ke vi ne kapablas fari tion.

Kaj li reiris, tirante la furioze miaŭantan katon. Survoje li angore pensis, ke, ĉie kaj ĉiam, ĉiuj nur ridas pri li, sed neniu volas helpi lin. La angoro premis lian bruston.

Peredonov, Volodin kaj Rutilov venis en la ĝardenon por ludi bilardon. Tie la servisto embarasite anoncis al ili:

– Hodiaŭ, sinjoroj, oni ne povas ludi.

– Sed kial? – malice demandis Peredonov, – eĉ ni ne povas?

– Ĉar estas tiel, pardonu, ke la globoj mankas, – la servisto respondis.

– Ĉar vi dormis, marmoto, – la bufedmastro minace kriis de post la vando.

La servisto tremis*, leporece movis siajn subite ruĝiĝintajn orelojn, kaj flustris:

– Ŝtelitaj, sinjoroj.

Peredonov timigite kriis:

– Sed kiu ŝtelis?

– Nekonate, sinjoroj, – la servisto raportis. – Ja tute neniu estis enirinta, kaj vidu, la globoj jam malaperis, sinjoroj.

Rutilov ridetaĉis kaj krietis:

– Kia ridindaĵo!

Volodin afektis sian vizaĝon ofendita kaj skoldis la serviston:

– Se oni ĉe vi bonvolas ŝteli la globojn, kaj vi tiutempe bonvolas esti aliloke, lasinte la globojn sen prizorgo, vi devus anticipi aliajn globojn ekhavi, por ke ni havu ion por ludi. Ni ja venis, ni volis ludi, kaj kiel ni povas ludi, se la globoj mankas?

– Ne jelpu, Paŭĉjo, – diris Peredonov, – sen vi estas aĉege. Serĉu la globojn, servisto, ni nepre devas ludi, kaj nun portu al ni bieron.

Ili komencis trinki bieron. Sed estis tede. Kaj la globoj ne troveblis. Ili kverelis, insultis la serviston, kiu sentis sin kulpa kaj silentis.

Ĉi tiun ŝtelon Peredonov taksis kiel malamikan fiagon.

“Kial?” – li morne pensis kaj ne komprenis.

Li venis en la ĝardenon, sidiĝis sur benkon supre de la lago, – ĉi tie li ankoraŭ neniam sidis, – kaj stulte gapis al la akvo tegita per verdaĵo. Volodin sidiĝis apud li, dividante lian malgajon, kaj per siaj ŝafaj okuloj rigardis al la lago.

– Paŭĉjo, kial ĉi tie estas malpura spegulo? – Peredonov demandis kaj direktis sian bastonon al la lago.

Volodin vidigis siajn dentojn kaj respondis:

– Ardaĉjo, tio estas ne spegulo, sed lago. Kaj ĉar nun la vento mankas, en ĝi respeguliĝas arboj, kion do ĝi montras kvazaŭ spegulo.

Peredonov levis sian rigardon. Trans la lago barilo apartigis la ĝardenon de la strato. Peredonov demandis:

– Sed kial la kato estas sur la barilo?

Volodin rigardis al la sama loko kaj hihiante diris:

– Ja ĝi estis, sed malaperis.

Tie estis neniu kato, ĝi estis halucino de Peredonov, – la kato kun larĝaj verdaj okuloj, lia ruza, senlaca malamiko.

Peredonov denove pensis pri la globoj. Kiu bezonas ilin? Ĉu la nedotikomko* voris ilin? Eble pro tio ĝi hodiaŭ ne videblas, – pensis Peredonov. – Ĝi satmanĝis kaj ie kuŝaĉis, verŝajne nun dormas.

Peredonov triste iris hejmen.

La okcidento estis estingiĝanta. Nubeto moviĝis en la ĉielo, ĝi vagis, kaŝe proksimiĝis, – la nuboj havas molajn ŝuojn, – kaŝe observis. Sur ĝiaj obskuraj randoj ridetis malluma rebrilo. Super la rivero, kiu fluis inter la ĝardeno kaj la urbo, ombroj de domoj kaj arbustoj ŝanceliĝis, flustris, serĉis iun.

Kaj sur la tero, en ĉi tiu malluma kaj ĉiam malamika urbo, ĉiuj renkontataj homoj estis malicaj kaj rikanemaj. Ĉio miksiĝis en la ĝenerala malbonvolemo al Peredonov, hundoj ridaĉis pri li, homoj pribojis lin.

La damoj de la urbo komencis fari respondajn vizitojn al Varvara. Kelkaj kun ĝoja scivolemo jam je la dua aŭ tria tago venis rigardi, kia estas Varvara en la

hejmo. Aliaj prokrastis la viziton je unu semajno, aŭ pli longe. Kaj iuj tute ne venis, ekzemple, Verŝina.

Peredonovoj ĉiutage atendis la vizitojn kun senpacienca tremo kaj kalkulis la nenvenintojn. Precipe senpacience ili atendis la direktoron de la lernejo kun la edzino. Ili atendis kaj ege maltrankviliĝis, ke Ĥripaĉoj eble ne venos.

Pasis unu semajno. Ĥripaĉoj ankoraŭ ne venis. Varvara komencis incitiĝi kaj insulti. Kaj Peredonov pro ĉi tiu atendado falis en speciale deprimitan staton. La okuloj de Peredonov iĝis tute sensencaj, kvazaŭ estingiĝantaj, kaj foje ŝajnis, ke ili estas okuloj de mortinto. Absurdaj timoj turmentis lin. Sen ajna videbla kialo li subite komencis timi iujn objektojn. Ial en lian kapon venis la ideo, ke oni morttranĉos lin; li timis ĉion akran kaj kaŝis la tranĉilojn kaj forkojn.

“Eble, – li pensis, – ili estas sorĉitaj. Eĉ mi mem povos tranĉi min”.

– Por kio bezonatas tranĉiloj? – li diris al Varvara. – Ja ĉinoj manĝas per bastonetoj.

Pro tio dum unu semajno oni ne fritis viandon kaj kontentiĝis nur per supo kaj kaĉo.

Varvara, venĝante al Peredonov la timojn spertitajn antaŭnupte, foje konsentis kun li kaj per tio certigis lin, ke liaj bizaraj ideoj ne estas senkaŭzaj. Ŝi diris al li, ke li havas multajn malamikojn, kiuj ja havas kialojn por envii lin. Plurfoje ŝi incitis Peredonovon, parolante ke oni sendube denunciis lin al la aŭtoritatoj, kalumniis antaŭ la estraro kaj antaŭ la princino. Kaj ŝi ĝojis pro lia evidenta timo.

Al Peredonov ŝajnis klare, ke la princino malkontentas pri li. Ĉu ŝi ne povus okaze de la nupto sendi al li ikonon aŭ kukon? Li pensis, ke necesas gajni ŝian favoron, sed per kio? Ĉu per mensogo? Ĉu kalumnii, denunci kaj priklaĉi iun? Ĉiuj damoj ŝatas klaĉojn, do li elpensu pri Varvara ion gajan kaj maldecan kaj skribu tion al la princino. Ŝi ridos kaj donos al li la oficon.

Sed Peredonov ne sukcesis verki tian leteron, kaj krome li timis skribi rekte al la princino. Kaj poste li forgesis tiun ideon.

Siajn kutimajn gastojn Peredonov regalis per vodko kaj per la plej ĉipa portvino. Sed por la direktoro li aĉetis botelon da trirubla madejro. Ĉi tiun vinon Peredonov taksis eksterordinare kara, li tenis ĝin en sia dormoĉambro kaj al la gastoj nur montris ĝin, dirante:

– Por la direktoro.

Foje ĉe Peredonov gastis Rutilov kaj Volodin. Peredonov montris al ili la madejron.

– Kial spekti ĝin? Ne estas bonguste! – diris Rutilov. – Regalu nin per via kara madejraĵo.

– Kion vi volas! – Peredonov kolere respondis. – Sed kion mi donu al la direktoro?

– La direktoro trinku glaseton da vodko, – diris Rutilov.

– La direktoro ne povas trinki vodkon, al la direktoro konvenas madejro, – Peredonov prudente diris.

– Sed eble li ŝatas vodkon? – insistis Rutilov.

– Dirlididi! Generalo ne povas ŝati vodkon, – senambigue diris Peredonov.

– Tamen regalu nin, – kroĉiĝis Rutilov.

Sed Peredonov rapide forportis la botelon, kaj estis aŭdeble, kiel grincis la seruro de la ŝranko, en kiu li kaŝis la vinon. Reveninte al siaj gastoj, li, por ŝanĝi la temon, ekparolis pri la princino. Li sombre diris:

– La princino! Ŝi vendadis en bazaro putrajn pomojn kaj tie delogis la princon.

Rutilov ridegis kaj kriis:

– Ĉu princoj vizitas bazarojn?

– Sed ŝi sukcesis logi lin, – diris Peredonov.

– Vi, Ardaliono Borisoviĉ, verkis fabelon, – malkonsentis Rutilov, – la princino estas nobela damo.

Peredonov malice rigardis al li kaj pensis: “Li defendas ŝin, do verŝajne li estas komplico de la princino. Kvankam la princino loĝas malproksime, ŝi evidente sorĉis lin”.

Kaj la nedotikomko turbe turniĝis ĉirkaŭ ili, sensone ridis kaj tutkorpe skuiĝis pro la ridado. Ĝi memorigis lin pri kelkaj teruraj cirkonstancoj. Li timeme ĉirkaŭrigardis kaj flustris:

– En ĉiu urbo estas sekreta ĝendarma suboficiro. Li portas civilajn vestojn, foje li estas ŝtatoficisto, foje li negocas, aŭ faras ion alian, sed nokte, kiam ĉiuj dormas, li surmetas sian bluan uniformon kaj impetas al la ĝendarma oficiro.

– Sed por kio la uniformo? – aferece scivolis Volodin.

– Ne eblas iri al la ĉefo senuniforme, oni vergos pro tio, – klarigis Peredonov.

Volodin hiiis. Peredonov kliniĝis al li pli proksime kaj flustris:

– Foje li vivas kvazaŭ homlupo. Vi pensas, ke jen estas simpla kato, sed ne! Tiu estas ĝendarmo kuranta. En la ĉeesto de kato neniu kaŝas sin, kaj ĝi ĉion subaŭskultas.

<...>

XXV

La onidiroj pri la falsitaj leteroj* disiris tra la urbo. Tiutemaj interparoloj interesis kaj plezurigis la urbanojn. Preskaŭ ĉiuj laŭdis Varvaran kaj ĝojis, ke Peredonov dupiĝis. Kaj ĉiuj, kiuj vidis la leterojn, nun laŭte kredigis, ke ili tuj divenis.

Precipe granda kaj malica ĝojo estis en la hejmo de Verŝina. Marta, kiu estis edziniĝonta kun Murin, ja antaŭe estis rifuzita de Peredonov; Verŝina mem ŝatus edziniĝi kun Murin, sed devis cedi lin al Marta; Vlaĉjo havas siajn gravajn kaŭzojn malami Peredonovon kaj ĝoji pro lia malsukceso. Kvankam ĉagrenis lin tio, ke Peredonov ankoraŭ restas en la gimnazio, tiun ĉagrenon superis la ĝojo pro la trompiĝo de Peredonov. Kaj dum la lastaj tagoj inter la gimnazianoj persiste cirkulis klaĉo pri tio, kvazaŭ la direktoro denuncis al la estro de la lernoregiono*, ke

Peredonov freneziĝis, kaj do baldaŭ oni medicine ekzamenos lin kaj poste forigos lin el la gimnazio.

Ĉe renkontiĝoj kun Varvara, ŝiaj konatoj kun krudaj ŝercoj kaj senhonta palpebrumado, pli aŭ malpli rekte parolis al ŝi pri ŝia friponaĵo. Responde ŝi impertinente mienis, nek konfirmante, nek dementante tion.

Kelkaj aludis al Gruŝina, ke ili scias pri ŝia partopreno en la falsado. Ŝi ektimis kaj venis al Varvara kun riproĉoj pro ŝia babilemo. Varvara diris al ŝi kun malica rideto:

– Kial vi halanĝas? Mi eĉ ne pensis diri tion al iu.

– Sed de kiu ĉiuj eksciis? – arde demandis Gruŝina. – Mi certe al neniu dirus, mi ne estas stultulino.

– Ankaŭ mi al neniu diris, – impertinente asertis Varvara.

– Redonu al mi la leteron, – postulis Gruŝina, – ja se li komencos esplori, li laŭ la skribmaniero konstatos, ke ĝi estas falsita.

– Li do sciu, – diris Varvara kun ĉagreneto, – mi fajfas pri la stultulo.

Gruŝina, brilante per siaj nesamgrandaj okuloj, kriis:

– Estas bone por vi, vi ricevis ĉion, kion vi volis, sed min pro vi oni enprizonigos! Ne, faru kion vi volas, sed redonu al mi la leteron. Ja eblas nuligi la geedziĝon.

– Tio estas tro, lasu jam, – respondis Varvara, preninte impertinentan pozon, – nun oni povas eĉ anonci sur la placo, sed la geedzeco ne rompiĝos.

– Ĉu “lasu”! – kriis Gruŝina, – ne ekzistas leĝo por trompa geedziĝo. Se Ardaliono Borisoviĉ prezentos la aferon ĉe la estraro, eĉ ĝis la senato, oni ekседzigos vin.

Varvara ektimis kaj diris:

– Kial vi koleras, mi akiros por vi la leteron. Ne timu, mi ne perfidos vin. Ĉu mi estas bruto? Mi ja havas la animon.

– Kia animo! – malafablis Gruŝina, – la hundo kaj la homo havas ne la animon, sed vaporon. Oni vivas, nur dum oni vivas.

Varvara decidis ŝteli la leteron, kvankam tio estis malfacila. Gruŝina urĝis ŝin. Estis nur unu ŝanco – eltiri la leteron, dum Peredonov estos ebria. Kaj li multe drinkis. Ofte li venis ebrieta eĉ en la gimnazion kaj faris obscenajn paroladojn, kiuj semis abomenon eĉ ĉe la plej malicaj knaboj.

Foje Peredonov revenis el la bilardejo pli ebria ol kutime: oni prifestis la novajn globojn. Sed li ne disiĝis de sia biletujo, pene senvestiĝinte, li metis ĝin sub la kusenon.

Li dormis maltrankvile, tamen senvekiĝe; li deliris, kaj ĉiuj liaj deliraĵoj temis pri io terura kaj monstra. Pro ili Varvara sentis teruran timon.

“Nu, ĝi estas nenio, – ŝi kuraĝigis sin mem, – gravas, ke li ne vekigu”.

Ŝi provis lin veki kaj puŝis lin. Li ion balbutis, laŭte blasfemis, sed ne vekigis. Varvara bruligis la kandelon kaj metis ĝin tiel, ke la lumo ne trafu en la okulojn de Peredonov. Rigidigante pro la timo, ŝi ellitiĝis kaj singarde ŝovis la manon sub la kusenon de Peredonov. La biletujo kuŝis proksime, sed ĝi longe estis elglitanta

el ŝiaj fingroj. La kandelo pale brulis. Ĝia flamo ŝanceliĝis. Sur la muroj, sur la lito rapidis timemaj ombroj, – senorde kuris malicaj diabletoj. La aero estis sufoka kaj senmova. Sentiĝis la vodkaodoro, elspirata de Peredonov. Liaj ronkado kaj ebria delirado plenigis la tutan dormoĉambron. La tuta ĉambro estis kvazaŭ materiiginta deliro.

Per siaj tremantaj manoj Varvara eligis la leteron kaj reŝovis la biletujon al la antaŭa loko.

Matene Peredonov serĉis la leteron kaj, ne trovinte ĝin, ektimis kaj kriis:

– Varja, kie estas la letero?

Varvara, kaŝante sian drastan timegon, respondis:

– Kiel mi povas scii, Ardaliono Borisoviĉ? Vi ja montras ĝin al ĉiuj kaj, verŝajne, vi ie ellasis ĝin el la manoj, kaj ĝi falis. Aŭ iu eltiris ĝin. Vi ja havas multajn amikojn kaj konatojn, kun kiuj vi drinkaĉas nokte.

Peredonov pensis, ke la leteron ŝtelis liaj malamikoj, plej verŝajne, Volodin. Nun Volodin tenas ĉe si la leteron, kaj poste li prenos en siajn ungojn ĉiujn paperojn kaj la dungodokumenton, kaj forveturos labori kiel inspektoro*, sed Peredonov restos ĉi tie kiel mizera ĉifonulo.

Peredonov decidis defendi sin. Li ĉiutage kompilis denuncon pri unu el siaj malamikoj: Verŝina, Rutilovoj, Volodin, gimnaziaj kolegoj, kiuj, kiel ŝajnis al li, aspiris ricevi la saman oficon. Vespere li portis tiujn denuncojn al la ĝendarma oficiro Rubovskij.

La oficiro loĝis en bone videbla loko, ĉe la placo proksima al la gimnazio. Multaj vidis tra siaj fenestroj, kiel Peredonov iris tra la pordego al la ĝendarmo. Kaj Peredonov pensis, ke neniu eĉ konjektas tion – ja li ne hazarde portis la denuncojn vespere kaj venis tra la enirpordo de la kuirejo. La paperon li tenis sub la basko de sia mantelo. Estis tuj rimarkeble, ke li tenas ion. Se necesis liberigi la manon por saluto, li rekaptis la paperon sub la mantelo per sia maldekstra mano kaj pensis, ke neniu povas ekscii, ke li tenas ion. Se la pasantoj demandis, kien li iras, li mensogis al ili tute primitive, sed li mem estis tre kontenta pri siaj mallertaj elpenaĵoj.

Li klarigis al Rubovskij:

– Ili estas perfiduloj. Ili ŝajnigas sin amikoj, ĉar ili deziras pli certe trompi min. Ili eĉ ne supozas, ke mi scias pri ili tiajn aferojn, pro kiuj eĉ prizono en Siberio estas tro milda puno por ili.

Rubovskij aŭskultis lin silente. La unuan denuncon, tute absurdan, li plusendis al la direktoro; same li faris pri kelkaj aliaj. Sed kelkajn li konservis por ebla uzado. La direktoro skribis al la estro de la lernoregiono, ke Peredonov vidigas klarajn signojn de mensmalsano.

Hejme Peredonov konstante aŭdis susurojn – senĉesajn, tedajn, mokajn. Li malgaje parolis al Varvara:

– Iu tie paŝadas piedpinte, spionoj tumultas ĉe ni. Vi, Varjka, nebone zorgas pri mi.

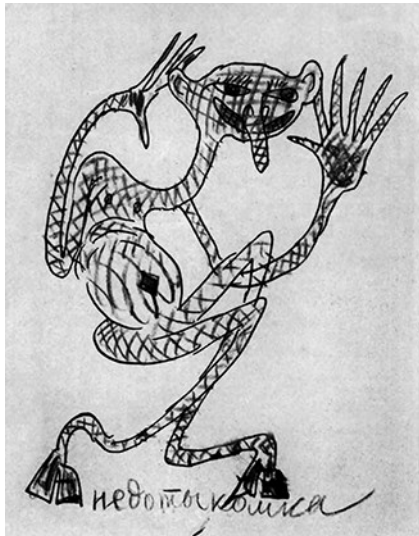
Varvara ne komprenis la signifon de la deliro de Peredonov. Ŝi jen mokis, jen timis. Ŝi parolis kolere kaj malkuraĝe:

– Vi vidaĉas tiaĵojn pro via ebrio.

Precipe suspektinda ŝajnis al Peredonov la pordo de la antaŭĉambro. Ĝiaj du klapoj ne plene fermiĝis. La fendo inter la klapoj sugestis, ke transe io kaŝiĝas. Eble fanto kaŝobservas? Brilis ies okulo malica kaj akra.

La kato senĉese spionis Peredonovon per siaj larĝaj verdaj okuloj. Foje ĝi palpebrumis, foje timige miaŭis. Estis evidente, ke ĝi intencas kapti Peredonovon ĉe misfaro, sed ne sukcesas kaj pro tio koleras. Peredonov kraĉis al ĝi, sed la kato ne forlasis lin.

La nedotikomko kun ŝrikoj kuregis sub la seĝoj kaj en la ĉambroanguloj. Ĝi estis malpura, fetora, aĉa kaj timiga. Jam estis tute klare, ke ĝi malamikas al Peredonov kaj alruliĝis speciale por li, ja antaŭe ĝi neniam ekzistis ie ajn. Oni kreis kaj sorĉis ĝin. Kaj do ĝi vivas por teruri kaj pereigi lin, magia kaj mult-aspekta, ĝi observas lin, ĝi trompas kaj ridas: jen ruliĝas sur la planko, jen transformiĝas al ĉifono, rubando, branĉo, flago, nubeto, hundo, strata polvoturbulo, ĝi ĉie rampas kaj kuras post Peredonov. Ĝi lacigis kaj senfortigis lin per sia ŝanceliĝanta dancado. Se iu liberigus lin per iu vorto aŭ larĝsvinga bato. Sed ĉi tie mankas amikoj, neniu venos por savi lin, li devas per sia propra ruzo trovi la solvon, dum la morde moka kreitaĵo ne pereigis lin.*

Nedotikomko (Ilustraĵo de Mstislav Dobujinskij)

Peredonov elpensis jenan rimedon: li ŝmiris per gluo la tutan plankon, por ke Nedotikomko algluiĝu*. Sed algluiĝis la botaj plandumoj kaj la subaj randoj de la roboj de Varvara, kaj Nedotikomko senĝene ruliĝadis kaj ŝrike ridaĉis. Varvara kolere insultis.

Peredonov estis senĉese regata kaj terurata de la obseda imago pri persekutado. Li ĉiam pli profunde mergiĝis en la mondon de sovaĝaj iluzioj. Tio respeguliĝis sur lia vizaĝo: ĝi iĝis senmova masko de teruro.

Peredonov ne plu eliris vespere por ludi bilardon. Post la tagmanĝo li enfermis sin en la ĉambro, baris la pordon per mebloj – kun seĝo sur la tablo – diligente gardis sin per krucosignoj kaj ekzorĉaĵoj kaj skribis denuncojn pri ĉiuj, kiujn li rememoris. Li skribis denuncojn ne nur pri la homoj, sed ankaŭ pri kartludaj damoj. Tuj post la skribado li portis la denuncojn al la ĝendarma oficiro. Ĉi tiel li pasigis ĉiun vesperon.

Antaŭ la okuloj de Peredonov paŝis kartludaj figuroj, kvazaŭ vivantaj – reĝoj,

reĝinoj, fantoj. Paŝis eĉ la malaltaj ludkartoj – homoj kun helaj butonoj: gimnazi-anoj, policanoj. La aso estis korpulenta, kun elstaranta ventro, preskaŭ nura ventro. Foje la ludkartoj transformiĝis al konatoj.* La vivantaj homoj kaj tiuj strangaj transformiĝantoj miksiĝis.

Peredonov estis certa, ke post la pordo staras kaj atendas fanto, kaj tiu fanto havas iun forton kaj potencon, simile al policano: li povas ien konduki, al iu timiga arestejo. Kaj sub la tablo sidis Nedotikomko. Peredonov timis rigardi sub la tablon kaj post la pordon.

Vigljaj knaboj – ludkartaj okoj – mokis Peredonovon; ili estis transformiĝintaj gimnazianoj. Ili levis siajn krurojn per strangaj senvivaj movoj, kiel tiuj de la cirkelo, sed iliaj kruroj estis vilaj kaj kun hufoj. Anstataŭ vostojn ili havis vergojn, la knaboj fajfe svingis ilin kaj ŝrikis ĉe ĉiu svingo. Nedotikomko gruntis sub la tablo, ridante pro la petoladoj de tiuj okoj. Peredonov kolere pensis, ke Nedotikomko kuraĝus penetri al neniŭ estro. “Ja oni ne enlasos ĝin, – li envie pensis, – la lakeoj draŝos ĝin per ŝvabriloj”.

Finfine Peredonov ne eltenis ĝian malican, arogantan-akutan ridadon. Li alportis toponon el la kuirejo kaj dishakis la tablon, sub kiu Nedotikomko sin kaŝis. Nedotikomko pepis plende kaj malice, ĵetis sin el sub la tablo kaj forruliĝis. Peredonov tremis. “Ĝi mordos”, – li pensis, terurite ŝrikis kaj kaŭris. Sed Nedotikomko malaperis pace. Ne por longe...

Kelkfoje Peredonov prenis ludkartojn kaj feroc-miene dishakis per poŝtranĉilo la kapojn de la kartaj figuroj, precipe de la damoj. Tranĉante reĝojn, li ĉirkaŭrigardis, por ke oni ne rimarku kaj ne akuzu lin pri politika krimo. Sed tia ekzekutado helpis lin ne longe. Venis gastoj, estis aĉetataj kartoj, kaj en la novaj kartoj denove ekloĝis malicaj spionoj.

Peredonov jam komencis kredi sin sekreta krimulo. Li ekimagis, ke ekde la studenta aĝo li vivas sub la polica observado. Pro tio, li rezonis, oni spionas lin. Tio teruris kaj fierigis lin.

La vento tuŝetis la tapetojn. Ili mallaŭte kaj minace susuris, kaj facilaj duonombroj glitis sur iliaj buntaj ornamaĵoj. “Spiono kaŝiĝas tie, post la tapetoj”, – pensis Peredonov. “Malicaj homoj, – li pensis en sia angoro, – intence surmurigis la tapetojn tiel neakurate, tiel fuŝe, ke post ilin povu engliti kaj kaŝiĝi maliculo, lerta, plata kaj pacienca. Ja antaŭe estis similaj ekzemploj”.

Svaga rememoro moviĝis en lia kapo. Iu kaŝiĝis post la tapetoj, iun oni mortpikis per ponardo aŭ per aleno.* Peredonov aĉetis alenon. Kiam li revenis hejmen, la tapetoj ekmoviĝis neregule kaj alarme, – la spiono sentis danĝeron kaj probable intencis rampi pli foren. Obskura ombro kirliĝis, saltis al la plafono kaj de tie minacis kaj grimacis.

En Peredonov ekbolis kolero. Li impete bategis la tapeton per la aleno. Tremego trakuris la muron. Peredonov triumfe ekmuĝis kaj ekdancis, svingante la alenon. Varvara eniris.

– Kial vi dancas sola, Ardaliono Borisoviĉ? – ŝi demandis, kun sia kutima ne-inteligenta kaj impertinenta rideto.

– Mi mortigis cimon, – sombre klarigis Peredonov.

En liaj okuloj brilis sovaĝa triumfo. Malbona estis nur laodoro. Post la tapetoj putris kaj fetoris la mortpikita spiono. La teruro kaj triumfo skuis Peredonovon: li murdis sian malamikon! Ĉi tiu murdo krueligis lian koron ĝis la ekstrema grado. Nefarita murdo – sed por Peredonov ĝi estis kiel murdo farita. La freneza teruro forĝis en li la pretecon al murdo, kaj la nekonsciata, obskura imago de la estonta murdo, kaŝiĝinta en la subaj tavoloj de la anima vivo, la nerezistebla jukado murdi, la stato de la sovaĝa iritiĝo deprimis lian malvirtan volon. Ĉi tiu sento, ankoraŭ katenita – multaj generacioj kuŝis sur la antikva Kaino – trovis kontentiĝon ankaŭ en tio, ke li rompis kaj difektis objektojn, hakis ilin per toporo kaj tranĉis per tranĉilo, hakis en la ĝardeno arbojn, por ke oni ne spionu post ilia ŝirmo. Kaj la antikva demono, la spirito de la prahistoria konfuzo, la kaduka kaoso ĝojis je la detruado de objektoj, dum la sovaĝaj okuloj de la freneza homo spegulis la hororon, similan al la hororo de la monstraj antaŭmortaj turmentoj.

Ĉiam la samaj iluzioj ripetigis kaj turmentis lin. Varvara, mokante Peredonovon, plurfroje kaŝe venis al la pordo de la ĉambro, en kiu estis Peredonov, kaj parolis per fremdaj voĉoj. Li terurigis, kaŝe venis al la pordo por kapti la malamikon, sed trovis Varvaran.

– Kun kiu vi interflustris? – li angore demandis.

Varvara malice ridetis kaj respondis:

– Tio ŝajnas al vi, Ardaliono Borisoviĉ.

– Ja ne ĉio ŝajnas, – angore balbutis Peredonov, – estas ankaŭ la vero en la mondo.

Ja ankaŭ Peredonov laŭ la ĝenerala leĝo de ĉiu konscia vivo strebis al la vero, kaj tiu strebado premis lin. Li mem ne konsciis, ke li, same kiel ĉiuj homoj, strebas al la vero, kaj pro tio svaga estis lia malkvieto. Li ne povis trovi por si la veron, li implikiĝis kaj estis pereanta.

Liaj konatoj jam komencis moki lin pro la trompo. Kun la kutima en nia urbo krudeco al la febluloj, ili parolis pri ĉi tiu trompo en lia ĉeesto. Prepolovenskaja kun ruza rideto demandis lin:

– Kial vi, Ardaliono Borisoviĉ, ankoraŭ ne forveturis labori kiel inspektoro?

Anstataŭ li respondis Varvara kun retenata kolero:

– Ni ricevos la paperon kaj veturos.

Peredonov angoris pro tiuj demandoj.

“Kiel mi povas vivi, se oni ne donas al mi la postenon?” – li pensis.

Li estis plu elpensanta novajn planojn por defendo kontraŭ malamikoj. Li ŝtelis toporon en la kuirejo kaj kaŝis ĝin sub la lito. Li aĉetis svedan tranĉilon* kaj ĉiam

havis ĝin en sia poŝo. Li ĉiam ŝlosis la pordojn. Por nokto li dismetis bestkaptilojn ĉirkaŭ la domo kaj eĉ en la ĉambroj, kaj poste kontrolis ilin. La kaptiloj estis fuŝe faritaj, kaj neniuj povus esti kaptitaj: ili nur pinĉis, sed ne fiksis la kaptiton, kaj oni povis foriri kun piedo en la kaptilo. Peredonov havis nek teknikajn sciojn, nek inventemon. Ĉiumatene, vidante ke neniuj estas kaptitaj, Peredonov pensis, ke liaj malamikoj difektis la kaptilojn. Ankaŭ tio timigis lin.

Kun precipa atento Peredonov observis Volodinon. Ofte li venis al la hejmo de Volodin, sciante ke tiu forestas, kaj serĉis, ĉu Volodin sukcesis trovi iujn dokumentojn.

Peredonov ekkomprenis la celon de la princino – ŝi volas, ke li denove amu ŝin. Li abomenis ŝin, la kadukan. “Ja ŝi estas centkvindekjara”, – li malice pensis. “Jes, maljuna, – li pensis, – sed ja fortega”. Kaj lia abomeno miksiĝis kun raviĝo. Ŝi estas varmeta, odoras kadavrece, – imagis Peredonov kaj stuporis pro la sovaĝa volupto.

“Probable, eblas kuniĝi kun ŝi, kaj ŝi favoros min*. Ĉu mi skribu leteron al ŝi?”

Kaj, sen longe pensi, Peredonov verkis leteron al la princino. Li skribis:

“Mi amas vin, ĉar vi estas frida kaj fora. Varvara ŝvitas, estas tro varme dormi kun ŝi, ŝi ardas kiel forno. Mi volas havi amatinon fridan kaj foran.* Venu kaj estu tia”.

Li skribis la leteron, sendis ĝin – kaj pentis pri tio. “Kio sekvos? Eble ne necesis skribi, – li pensis, – sed necesis atendi, kiam la princino mem venos”.

Hazarde estiĝis ĉi tiu letero, same kiel multo, kion Peredonov hazarde faris, kiel kadavro movata de eksteraj potencoj, kaj tiuj potencoj kvazaŭ ne volis longe okupiĝi pri li, unu potenco iom ludis kun li kaj poste ĵetis lin al alia potenco.

Baldaŭ reaperis Nedotikomko, ĝi longe ruliĝadis ĉirkaŭ Peredonov, kvazaŭ ŝnurligita al li, kaj ĉiam incitis lin. Nun ĝi estis muta kaj ridis nur per tremado de sia tuta korpo. Sed ĝi estis ekflamanta per pale oraj fajreroj, kolera, senhonta, – ĝi minacis kaj brulis per netolerebla triumfo. Ankaŭ la kato minacis Peredonovon, ĝi brilis per siaj okuloj kaj miaŭis insolente kaj minace.

“Pro kio ili ĝojas?” – angore pensis Peredonov kaj subite komprenis, ke la fino proksimiĝas, kaj ke la princino jam estas ĉi tie, proksime, tre proksime. Eble, en tiu ludkartaro.

Jes, sendube, ŝi estas pika aŭ kera damo*. Ŝi povas kaŝi sin en alia kartaro, aŭ post aliaj kartoj, kaj ne estas konate, kia ŝi estas. La problemoj estis, ke Peredonov neniam vidis ŝin. Kaj ne utilis demandi Varvaran – ŝi mensogis.

Fine Peredonov decidis forbruligi la tutan kartaron. Ili ĉiuj forbrulu. Ja ili mem spite al li entrudiĝis en la kartaron, do ili mem estas kulpaj.

Peredonov elektis la momenton, kiam Varvara forestis, kaj la forno en la salono estis hejtata, kaj li ĵetis la tutan kartaron en la fornon.

Kun krepitado disvolviĝis eksterordinaraj, pale ruĝaj floroj, kaj ili brulis, nigriĝante ĉe la randoj. Peredonov kun teruro rigardis al ĉi tiuj flamantaj floroj.

La kartoj kurbiĝis, fleksiĝis, moviĝis, kvazaŭ dezirante elsalti el la forno. Peredonov haste kaptis la fajrostangon kaj ekbatis per ĝi la kartojn. Ĉiuflanken ŝutiĝis etaj,

ardaj fajreroj, kaj subite, en la brilanta kaj malica tumulto de l' fajreroj, el la flamo leviĝis la princino, eta, cindre griza virino, tute priŝutita de estingiĝantaj fajretoj: ŝi oreŝire kriegis altvoĉe, siblis kaj kraĉis en la fajron.

Peredonov falis sur la dorson kaj ekmuĝis pro la teruro. Mallumo ĉirkaŭis lin, tiklis lin kaj ridis per kverantaj voĉoj.

Tradukis **Aleksander Korĵenkov**

Notoj de la tradukinto

Tremeri. Fari unuopan ekstremon (R вздрогнуть, F sursauter, A to start, G zusammenzucken); ŝanceliĝi, ekskuiĝi estas tro fortaj; ektremi povas egale signifi kaj komencon de daŭra tremado (R задрожать, F se mettre à trembler) kaj unuopan tremeron. (Pokrovskij S. *Notoj de la tradukinto* // Bulgakov M. *La majstro kaj Margarita*. Sverdlovsk: Sezonoj, 1991. P. 354)

Nedotikomko (Недотыкомка). Ĉi tiu malofta vorto el unu el la nordrusaj dialektoj signifas estaĵon, kiun oni ne povas (pli ĝuste: ne kapblas, ne sukcesas) tuŝi aŭ piki, do temas pri io/iu nekaptebla, nepalpebla kaj netuŝebla (kaj do nevundebla). Laŭ la angla traduka tradicio ni ne tradukis, nek majuskligis ĝin, sed uzis ĝin en la origina formo (sed kun la finaĵo ~o) kun la difina artikolo ĝis la momento, kiam Peredonov metis gluon sur la plankon. Ĉe la lasta reeldono Sologub en ĉi tiu loko majuskligis ĝin kaj faris specialan noton por kompostisto, ke tiu ekde ĉi tiu loko ĉiam skribu ĝin majuskle. Ni sekvas tion.

Falsitaj leteroj. Laŭ peto de Varvara, Gruŝina skribis du leterojn, kvazaŭ de princino Volĉanskaja; en ili la "princino" promesis, ke Peredonov ricevos la postenon de gimnazia inspektoro post la geedziĝo de Peredonov kaj Varvara.

Estro de la lernoregiono (Попечитель учебного округа). Por efika administrado en la sistemo de Ministerio de popola klerigo, Ruslando estis dividita je 12 lernejoj regionoj.

Inspektoro (Инспектор народных училищ). Lerneja inspektoro estis ŝtatoficisto, kiu kontrolis la agadon de lernejoj kaj la politikan lojalecon de la instruistaro; kutime, en gubernio estis tri inspektoroj, respondecaj pri kelkaj distriktoj. Krome, ĉiu gimnazio havis sian propran inspektoron, kiu plenumis la kontrolajn funkciojn pri la lernantoj kaj instruistoj en sia gimnazio.

La nedotikomko <...> ĉie rampas kaj kuras post Peredonov. Ĝi lacigis kaj senfortigis lin per sia ŝanceliĝanta dancado. Se iu liberigus lin per iu vorto aŭ larĝsvinga bato. Sed ĉi tie mankas amikoj, neniu venos por savi lin, li devas per sia propra ruzo trovi la solvon, dum la morde moka kreitaĵo ne pereigis lin. Temas pri la poemo *La griza nedotikomko* (1899) de Sologub. Ĝi tekstas laŭvorte:

*La griza nedotikomko
Ĉiam ĉirkaŭ mi ruliĝas kaj turniĝas,
Ĉu ne Malbono kun mi enfermiĝas
En la saman pereigan cirkolon?*

La griza nedotikomko
Senfortigis min per sia kovarda rideto,
Senfortigis min per sia ŝanceliĝanta kaŭrodanco, –
Helpu min, mistera amiko!

La grizan nedotikomkon
Forpelu per magia sorĉo,
Aŭ eble per svingaj battoj,
Aŭ per iu sekreta sorĉvorto.

La grizan nedotikomkon
Morde moka mortigu eĉ kune kun mi,
Por ke almenaŭ dum la rekviema angoro
Ĝi ne blasfemu super mia kadavro.

... por ke Nedotikomko algluiĝu. Nedotikomko majuskliĝas (vidu la duan noton).

Antaŭ la okuloj de Peredonov paŝis kartludaj figuroj, kvazaŭ vivantaj – reĝoj, reĝinoj, fantoj. Paŝis eĉ la malaltaj ludkartoj – homoj kun helaj butonoj: gimnazioj, policanoj. La aso estis korpulenta, kun elstaranta ventro, preskaŭ nura ventro. Foje la ludkartoj transformiĝis al konatoj. Sologub plurfoje aludas al *La pika damo* de Puŝkin. Komparu: «Ekvidinte junulinon li diris: “Ŝi estas tre svelta!.. Kiel la vera kera trio”. <...> Ĉiu dikventra viro memorigis al li ason. Trio, sepo kaj aso obsedis lin en la songoj, akceptante ĉiajn eblajn aspektojn: trio floris antaŭ li kiel grandflora magnolio; sepo prezentiĝis kiel gotika pordo, kaj aso prenis la formon de giganta araneo». (Puŝkin A. *La pika damo* / Trad. A. Korĵenkov // *Rusa novelaro*. Vol. 1. Kaliningrado: Sezonoj, 2003. P. 62).

Iu kaŝiĝis post la tapetoj, iun oni mortpikis per ponardo aŭ per aleno. Hamleto mortigis per glavo Polonion, kiu subaŭskultis post tapiŝo en la ĉambro de la reĝino (Shakespeare W. *Hamleto*, akto III, sceno IV).

Sveda tranĉilo. Ĉastranĉilo, kiu estis uzata por kastrado de brutoj.

“Ja ŝi estas centkvindekjara <...> Probable, eblas kuniĝi kun ŝi, kaj ŝi favoros min”. Komparu la ideon de Peredonov pri la princino kun de tiu Hermano pri la grafino: “Kial mi ne provu mian bonŝancon?.. Mi prezentu min, trovu ŝian favoron... eble mi iĝu ŝia amanto... sed por ĉio tia necesas tempo... kaj ŝi havas okdek sep jarojn... ŝi eble mortos post unu semajno... post du tagoj!..” (*La pika damo*. P. 51).

Mi volas havi amatinon fridan kaj foran. Sologub ironias pri la kutimaj kliŝoj de simbolismaj poetoj.

... ŝi estas pika aŭ kera damo. Plia aludo al *La pika damo*.

La tradukinto dankas al Tomasz Chmielik, Zbigniew Kornicki, Sergio Pokrovskij kaj Russ Williams, kiuj tralegis la tradukon kaj donis valorajn konsilojn.

Verko profesia, altnivela, unuflanka

Kniivilä, Kalle. *La strato de Tanja: Vivo en Rusio 1917-2017*. – Novjorko: Mondial, 2017. – 159 p.

Esperanto-eldonejoj malofte aperigas aktualaĵojn, des pli dediĉitajn al la enigma Rusio. Libroj de Kalle Kniivilä estas malofta escepto, kaj la escepto estas duobla, se konsideri altan nivelon de tiuj ĉi ĵurnalismaj esploraĵoj. Ĉi-foje la aŭtoro provis kombini mikro- kaj makrohistorion, kaj mi opinias la rezulton interesa, sed ĝenerale malsukcesa.

Profesia altnivelaĵo

Pri kio temas? La plej klara respondo nestas en ĝia plena titolo: “*La strato de Tanja: Vivo en Rusio 1917-2017*”. La aŭtoro entreprenis kuraĝan provon kombini du historiajn dimensiojn: historion de la familio Saviĉev, de ilia ĉirkaŭaĵo kaj kvartalo, kaj la historion de Rusio.

La provo estas same kuraĝa kiel logika, kaj kongruas kun la ĝenerala tendenco en la nuntempa historia scienco. Malsame ol plejparto de la okcidentaj aŭtoroj, Kalle Kniivilä bone regas la rusan kaj pasigis en Rusio multajn jarojn, propraokule observante ĝian transiron de la socialismo al la kapitalismo kaj la ŝanĝojn en la politika, ekonomia kaj ĉiutaga vivo, kiuj akompanis tiun procezon. Li renkontiĝis kun pluraj rusianoj kaj abunde citas iliajn vortojn kun nur iomaj komentoj, kio ebligas aŭdi voĉon de la rusia popolo kun minimuma modifo.

Mi mem 15 jarojn laboris kiel historiisto kaj intervjuis dekojn da homoj, do mi scias, kiom valora kaj samtempe komplika estas tiu informfonto. Des pli laŭdinda estas la profesia aliro de la aŭtoro, kiu ne limigis sin al la nura buŝa historio, sed esploris ankaŭ plurajn historiajn fontojn kaj studojn, menciitajn fine de la libro. Inter ili atentindas la taglibro de la rusa artisto kaj arthistoriisto Alexandre Benois, kiu loĝis en la menciita kvartalo en 1916-1918 – “mallumaj jaroj”, plej malbone dokumentitaj pro pere de multaj skribitaj fontoj.

Rimarkindas, ke la sorto de Tanja Saviĉeva ne iĝis nura preteksto al pli granda rakonto, kies celo estis tikli scivolemon de la legontoj. Kniivilä sukcesis renkontiĝi kun samlernantino de Tanja kaj kun ulo, kiu nun loĝas en la iama apartamento de la familio Saviĉev. Tio ne sekvigis sensaciajn malkovrojn, sed ekzemple rakonton pri la neokazinta muzeigo de la apartamento mi renkontis unuafoje kaj tio estas interesa aldoniĝo al la temo.

En sia rakonto pri la historio de Rusio, la aŭtoro feliĉe ne koncentriĝas je politikaj aferoj, sed abunde prezentas detalojn el la socia historio. Mi supozas ke grandparte tiun avantaĝon li ŝuldas al la menciitaj de li studaĵoj de Natalja Lebina, eble la plej

fama esploristo de la ĉiutaga vivo en Sovetunio. Multaj el la prezentitaj faktoj estas nekonataj ne nur al eksterlandaj, sed ankaŭ al plejparto de la rusiaj legantoj.

Do mi forte rekomendas la libron al ĉiuj, inkluzive de la rusianoj.

Rigardo el Eŭropo

Ŝajnas ke mi elspezis tutjaran rezervon de miaj laŭdoj kaj vidas neniujn mankojn en la verko, ĉu? Bedaŭrinde, ne. Malgraŭ la nekontestebla alta profesia nivelo, honesta ĵurnalista laboro kaj profundigo en la temo, la aŭtora rigardo restis tre eŭropeca, kaŭzinte gravan miskomprenon.

Li dividis la libron je ĉapitroj, ĉiu dediĉita al sekva postrevolucia jardeko, do la unua ĉapitro nomiĝas “1917. La kolapso”, la dua “1927. Paŝo reen”, kaj plu ĝis “2017. Pasis cent jaroj”. Foje li tamen dekliniĝas de tiu ĉi ritmo kaj elektas alian jaron, kiun li konsideras pli grava por respektiva jardeko, ekzemple: “1942. La sieĝo”, “1979. Afganio”. Tiu maniero helpas ordigi kaj prezenti la materialon kaj pli efike montri ŝlosilajn ŝanĝojn. Sed neeviteble en la rakonto aperas tempaj trupoj, kiujn la aŭtoro klopodas fliki per koncizaj klarigoj, laŭ mi, ne ĉiam sukcese.

Sed la pleja malsukceso mi konsideras ke malgraŭ siaj plurjaraj spertoj, manko de lingva baro kaj profundigo je la historiaj fontoj kaj studaĵoj, Kalle Kniivilä ne respondis la ĉefan demandon, kiu implicate sonas en la verko: kial Rusio iĝis tia, kia ĝi estas?

Mi supozas ke tion kaŭzis la origina aŭtora pozicio – rigardo el Eŭropo. La mond-koncepto bazita sur la eŭropaj normoj kaj kliŝoj malhelpis al li kompreni la vivon en Rusio en 1917-2017 en ĝia tuta pleno kaj diverseco.

Kliŝa milithistorio

La unuan fojon mi stumblis ĉe la vortoj pri la sovetia armeo kiu “panike fuĝis” post la germana ofensivo en 1941. La nazia atako vere ŝokis la Ruĝan Armeon, kiu en la unuaj horoj perdis grandan parton de siaj tankoj, aviadiloj kaj soldataro. Ĉuj trupoj retiriĝis, multaj el ili ĥaose, sed tio apenaŭ validas por la tuta armeo, ĉar tiuokaze neeviteble estiĝus demando: kial la nazioj batalis kontraŭ Sovetunio kvar jarojn kaj fine malgajnis?

Mi supozas, ke la aŭtoro simple aplikas al Rusio kliŝojn el la eŭropa milithistorio, kie rezistado al la nazia agreso baziĝis sur racia kalkulado, do estis vivoŝpara kaj... neefika. Pli detale mi esploris tiun problemon aliloke¹, do mi nur skize resumos miajn tezojn.

Belgio kapitulacis post 18 tagoj. Nederlando – post 5 tagoj. Danio estis okupita en 6 horoj. Plej longe batalis Francio (tri monatojn) kaj Pollando (pli ol monaton). Tio ŝparis multajn vivojn, sed ebligis al la nazioj realigi fulmomiliton kun minimumaj perdoj, sklaviginte preskaŭ la tutan Eŭropon en unu jaro. Sed en Rusio, kiun la faŝistoj planis konkeri en kelkaj monatoj, ili frontis tute alian etoson. La brita historiisto Alan Clark en sia libro *Barbarossa. The Russian-German Conflict, 1941-1945*

substrekas, ke pluraj germanaj militistoj rimarkigas en siaj leteroj kaj rememoroj frenezan senraciecon, kun kiu batalis la rusoj.

Li citas la vortojn de kapitano el la 18a tanka divizio: “Malgraŭ trairitaj distancoj mankis al ni la sento, kiun ni havis en Francio – ke ni troviĝas en konkerita lando. Anstataŭe rezisto, ĉiam rezisto, eĉ se ĝi estas senespera. Ie unu kanono, ie grupo da homoj kun fusiloj... foje el apudvoja domo elkuris junulo, kun grenado en ĉiu mano...”.

La germana aviado bombardis Roterdamon nur unufoje kaj la sekvan tagon la nederlanda registaro kapitulacis. La germanoj kaj finnoj bombardis Leningradon dum 872 tagoj, sed la urbo, duonmorta pro malsato, plu rezistis – kaj venkis! 27 milionoj da “rusaj barbaroj” mortis por ke Eŭropo vivu. Tio ne eblus kaze de “panika fuĝo” simila al tiu de la eŭropaj militistoj.

Afgana fabelo

Alia kliŝo estas la rakonto pri la enlanda milito en Afganio, kiun Sovetunio partoprenis en 1979-89. La aŭtoro sekvas la popularan okcidentan rakonton, kiu prezentas la sovetiajn regantojn imperiismaj maliculoj, dezirantaj disvastigi sian influon kaj pro tio sendintaj al la fremda lando siajn trupojn.

Tiun propagandisman fabelon efike senmaskigas la brita historiisto Rodric Braithwaite en sia libro *Afgantsy. The Russians in Afganistan (1979-1989)*. Kun arkivaj dokumentoj enmane, citante publikigitajn rememorojn kaj faritajn de li intervjuojn, li montras kiel Sovetunio paŝon post paŝo, kontraŭ klare esprimita politika volo de ĝiaj gvidantoj, engaĝiĝis en la konflikton. Li montras ke la ĉefa kialo estis nekompetento de la sovetia spionservo, manko de realismo ĉe la afgana politika elito kaj granda timo (ne tute senbaza), ke se Sovetunio ne subtenos la amikecan reĝimon, ĝin anstataŭos tiu malamikeca, subtenata de Usono.

Same kliŝa aspektas la aserto pri grava influo de tiu ĉi milito sur la sorton de Sovetunio, kvazaŭ detruita de ĝi. Kun ciferoj enmane Rodric Braithwaite rekte nomas ĝin sensignifa de la ekonomia kaj marĝena de la politika vidpunktoj. Sovetunio disfalis ne pro la misiloj “Stinger”, kiujn Usono senavare liveris al muĝaĥedoj por baldaŭ ekmiliti kontraŭ ilin mem. Ĝi disfalis pro neefikeco de sia ekonomio kaj miopeco de la politika elito. Kaj tie radikas problemoj de la nuna Rusio, miskomprenitaj de la svedia ĵurnalisto.

Enigmaj rusoj

En la okcidenta mondo dominas koncepto de Rusio kiel lando enigma kaj nekomprenbla, kun neprognozebla estraro kaj talenta popolo, obstina je sia emo al aŭtoritata regado, ĉiam ĝin subpremanta. La agresema imperiisma Rusio, stulte rifuzanta sekvi la sole veran, demokratian vojon de la eŭropa civilizo – jen la bildo kiun mi ĉiutage renkontas sur la paĝoj de la eksterlandaj amaskomunikiloj kaj kiun (en iom pli milda formo) mi trovis ankaŭ en *La Strato de Tanja*.

La aŭtoro rakontas pri la perestrojko, kiu donis al homoj liberecon, pri liberalaj ekonomiaj reformoj kaj senarmigo. Tamen baldaŭ ekregas kontraŭaj fortoj. La rusia armeo atakas Ĉeĉenion kaj “terebenigas” Groznon. La prezidanto Boris Jelcin “kun larmoj en la okuloj” anoncas per televido sian demision kaj sugestas kiel sian sekvonton Vladimir Putin, kiu inversigas la evoludirekton. Sekvas plia milito en Ĉeĉenio, atako kontraŭ Kartvelio, engaĝiĝo en la politika krizo en Ukrainio ktp.

Eble parte pri tio kulpas la menciita kronologia saltado inter la ĉapitroj (“1987” sekvas “1998” kaj poste “2007”), sed iel aŭ tiel la kernon de la problemo mi vidas en la aŭtora vidpunkto. Li miras, ke Rusio ne sekvas la eŭropan vojon – tiun de la homaj rajtoj, prioritato de sendependa juro, libera privata ekonomio kaj paca kunvivado. Sed ni provis tion!

Ekde la komenco de la perestrojko en 1985 ĝis la ekrego de Vladimir Putin en 2000 pasis 15 jaroj, kaj dum tiu tempo Rusio estis obeema lernanto, kiu nur aŭskultis kaj obeis siajn pli okcidentajn instruistojn. Sed kio rezultis el tio?

La okcidentaj naivuloj kredas, ke la disfalo de Sovetunio liberigis ĝiajn “subprematajn” popolojn – ja ĉia liberiĝo feliĉigas. Sed en la realo sekvis lavango de militoj kaj masakroj². Uzbekoj murdis turkojn en Fergana Valo. Kirgizoj buĉis uzbekojn en la urbo Oŝo kaj apude. Azeroj faris amasan pogromon en Bakuo, murdinte dekojn da siaj armenaj najbaroj.

En la fakte sendependiĝinta Ĉeĉenio de 1991 ĝis 1995 okazis granda etna purigo, dum kiu estis buĉitaj aŭ forpelitaj preskaŭ ĉiuj neĉeĉenaj loĝantoj – rusoj, judoj, germanoj, ukrainoj, tataroj. Blinda naciismo de la kartvela registaro sekvigis kruelajn militojn en Suda Osetio kaj Abĥazio, sekve de kiuj tiu kaŭkaza landeto perdis grandan parton de sia teritorio.

En Transdnestrio nur la interveno de la rusia armeo haltigis militon inter tiu plejparte rusparolanta regiono kaj la moldava registaro. En Taĝikio eksplodis kruela enlanda milito inter la sudaj kaj nordaj klanoj. La milito en Montara Karabaĥo flamegis dum jaroj – kun masakroj kaj etnaj purigoj. La konflikto en Ukrainio daŭras ĝis nun, malgraŭ ĉeso de grandaj bataloj.

Kun granda peno Rusio sukcesis preventi disfalon, kies sekvoj povus esti vere katastrofaj. Sed por tio ĉiutage batalas en Norda Kaŭkazo militistoj kaj specialaj servoj (plejparte lokanoj, ĉar rusoj tre malmultas en la regiono), por ke islamistoj ne establiĝu tie, realiginte sian revon pri Islama Ŝtato, ĵus frakasita en Sirio.

La totala privatigo, pri kiu insistis okcidentaj ekonomikistoj, sekvigis nur totalan disrabadon de la ŝtataj havaĵoj fare de elituloj kaj ĉiaj friponoj. Anstataŭ reformi la kaptitajn entreprenojn kaj altigi ilian efikecon, tiuj simple disvendis ilin, distranĉante multekostajn maŝinojn por metalrubo kaj detruante konstruaĵojn por brikoj. Dum jardeko okazis amasa senindustriigo de la lando, pro kio pluraj urboj kaj vilaĝoj transformiĝis je ekonomiaj dezertoj kun formortanta loĝantaro. La aŭtoro miras kial relative multaj rusoj ankoraŭ admiras Stalinon, sed la respondo estas evidenta: en la Stalina epoko oni konstruis fabrikojn kaj urbojn, en la “libera Rusio” oni detruis ilin.

Ĉu novliberalaj konsultantoj de la Rusia registaro provis haltigi tion? Tute ne. Anstataŭ zorgi pri ekonomia kresko kaj industria produktado ili papage ripetadis: “Bridu inflacion!” Dum jaroj mono malaperis en Rusio, entreprenoj ne povis pagi salajrojn (mi mem ne ricevis ĝin dum tri monatoj, kvankam mi estis ŝtata dungito), pensiuloj dum monatoj ne havis siajn mizerajn pensiojn, laboristoj en privatigitaj fabrikoj ne ricevis salajrojn dum 12 monato kaj pli. Mi konas entreprenon en Krasnojarska regiono, kie despera laboristo venis al sia direktoro, verŝis sur lin benzinon, ekbruligis kaj sidiĝis por atendi policon. Neimagebla transformiĝo de la ordinara homo, kiu trankvila laboris en sia posteno dum jardekoj.

Disfalis ne nur la ekonomio, sed ankaŭ moralo. La tradiciaj valoroj estis konsiderataj ridinda arkaikaĵo kaj la sola estiminda afero iĝis mono. Sociologia enketado en la 1990aj jaroj montris, ke plejparto de mezlernejoj revas pri du karieroj: tiu de bandito (knaboj) aŭ putino (knabinoj). Senesperaj junuloj amase aliĝis al bandoj, kiuj teroris freŝbakitajn komercistojn kaj komplice kun altrangaj ŝtatoficistoj disrabadis ĉion. Mitraleta pafado surstrate iĝis kutima afero, kaj memortabuloj sur muroj gloris jam ne sciencistojn aŭ verkistojn, sed murditajn banditojn³.

Oni gurdadis al ni, ke “ruĝajn direktorojn” devas anstataŭigi “efikaj manaĝeroj” – junaj privatuloj, kiuj gvidos la entreprenojn sukcese, kaj tio, danke al “nevidebla mano de la merkato”, riĉigos ĉiujn civitanojn. Jaroj pasis, sed riĉiĝis nur tiuj manaĝeroj dum ilia efikeco estis pli ol dubinda. Fakte la tutan landon dividis inter si deko da oligarĥoj, en kies manoj estis ankaŭ amaskomunikiloj. Oni povas rakonti fabelojn pri mirinda parolibereco de la 1990aj jaroj, sed en realo sola diferenco kun la nuntempa situacio estas, ke ĝiajn limojn starigis ne la ŝtato, sed la oligarĥoj.

Miĥail Ĥodorkovskij ŝajnigas sin eŭropstila demokrato kaj honesta komercisto, sed mi, kiel loĝanto de Tjumena provinco (naftogasa koro de Rusio), bone memoras, kiel li agadis ĉi tie en tiu epoko. Kiam lia konzerno Jukos venis en 1998 al la urbo Neftejugansko, la urbestro Vladimir Petuĥov akuzis ĝin pri friponado kaj postulis, ke ĝi pagu necesajn impostojn al la urba buĝeto. Post kelkaj semajnoj li estis mortpafita surstrate en la naskiĝtago de Miĥail Ĥodorkovskij. Lia vidvino poste malkaŝe kulpigis la oligarĥon, eldonis libron kun materialoj pri tiu afero (danke al parolibereco), sed kio estas nura virino kontraŭ la ĉiopova oligarĥo? Ĉu mirindas, ke la rusoj ne plu sopiras tian “demokration”?

Oni ofte kulpigas Vladimir Putin pri manipulado de la balotoj, sed tio estas nenio kompare al totala friponado, okazinta dum la prezidenta balotado en 1996, kiam Jelcin komencis la kampanjon kun 4% kaj fine venkis danke al nesuperebla ĝis nun administra premo, agresema propagando kaj rekta falsado de la rezultoj. La rusoj memoras lin ne kiel sinceran maljunulon “kun larmoj en la okuloj”, sed kiel la potencavidan alkoholulon, kiu perfidis sian popolon kaj fordonis Rusion al disrabado fare de siaj proksimuloj. Ĉu necesas aldoni, ke malgraŭ tio la okcidenta mondo ŝatis lin? “Mi freneze deziras ke tiu bubo venku”, – diris Bill Clinton en 1996. La malforta, obeema Rusio – ideala stato por la okcidentaj elitoj. Sed ne por la rusia popolo.

La samaj aferoj okazis en la ekstera politiko. La naiva Gorbaĉov kredis al la promesoj de la okcidentaj politikistoj, ke post foriro de la sovetiaj trupoj el Eŭropo “NATO ne etendiĝos eĉ unu plian colon orienten”⁴. Sed post kelkaj jaroj la lokon de la sovetiaj militistoj okupis usonaj armeanoj. Anstataŭ apero de la “Granda Eŭropo – de Lisbono ĝis Vladivostoko” okazis nura pligrandiĝo de la usona imperio, kies militbazoj aperis ĉe landlimoj de Rusio. La rusoj pensis, ke post la fino de la Malvarma Milito Rusio kunlaboros kun Eŭropo kaj Usono kiel egalrajta partnero. Sed la eŭropanoj kaj usonanoj diris klare: “Vi estas venkitoj. Silentu kaj obeu”.

La lastajn iluziojn tiukampe detruis la atako de NATO kontraŭ Jugoslavio en 1999. Sen iu ajn jura bazo, malgraŭ rekta malaprobo de la Koncilio pri Sekureco de UN, okcidentaj landoj atakis tiun eŭropan ŝtaton kaj bombardis ĝin dum 78 tagoj – ĝis plena kapitulaco, kiu garantiis venkon de la kosovaj separatistoj. Tio fine konvinkis la rusojn, ke la “demokratio” kaj “prioritato de juro kaj homaj rajtoj”, trudataj al ili dum jaroj, estis nura babilado, dum en realo ekzistas nur la fortuloj kaj malfortuloj, kaj se Rusio ne deziras simile al orienteŭropaj landoj transformiĝi al obeema hundeto kaj mizera vasalo de Usono, ĝi devas esti forta, havi propran voĉon kaj zorgi pri siaj naciaj interesoj.

La sekvintaj eventoj nur pruvis la pravecon de tiu decido. Ekde 1991 Usono kaj ĝiaj aliancanoj bombardis Jugoslavion, dufoje invadis Irakon, atakis Sirion, jam 18 jarojn militas en Afganio, sed la okcidenta propagando plu bildigas Rusion kiel la ĉefan minacon al la monda paco.

Bedaŭrinde, ankaŭ la aŭtoro de *La strato de Tanja* ne evitis tiun kaptilon. Li parolas pri la marŝo de la rusiaj trupoj kontraŭ Kartvelio “por subteni la secesian respublikon Sudosetio”, sed ne mencias, ke tio estis nura respondo al la atako de la kartvelia armeo, direktita, interalie, kontraŭ la rusiaj pactrupoj. Dum la okcidenta propagando plu prezentas tiun konflikton kiel agreson de la “imperiisma Rusio” kontraŭ la “liberecama Kartvelio”, la enketkomisiono de Eŭropa Unio konkludis, ke la militon komencis Kartvelio, rompinte la internacian juron, kaj ke Rusio rajtis respondi al tiu agreso⁵.

Same neprofesia aspektas la aserto ke la milito en Orienta Ukrainio transiris al la pozicia fazo, ĉar “la loĝantaro de orienta Ukrainio ne akceptis la rusajn liberigantojn kun malfermitaj brakoj”. Eĉ se oni akceptus, ke en la konflikto partoprenis la rusiaj trupoj, la humoro de lokanoj neniel influas la aferon, ja de la ukraina flanko la bataladon partoprenis armeaj trupoj, ne civiluloj. Apenaŭ dubindas, ke okaze de politika volo de la rusiaj aŭtoritatoj, esprimita per la armeaj fortoj, la nunaj separatistaj respublikoj en Donbaso estus oble pli grandaj. Ukrainio perdis ilin (almenaŭ por longa tempo) ĉefe pro la stulteco de sia senpova elito, ne pro malicaj “rusaj liberigintoj”. Aldonindas, ke Vladimir Putin mem ĉiam ripetas, ke tiuj teritorioj estas parto de Ukrainio – malgraŭ la okcidentaj klaĉoj pri ilia agnosko fare de Rusio. Fabeloj, ĉiam pliaj fabeloj...

Bedaŭrinde tiuj propagandaĵoj gvidis la aŭtoron al misinterpreto de la nuntempa

rusia politiko kiel “imperiiisma”. Evidente pro tio en la lastaj paĝoj de la libro, en la rakonto pri la unuamaja manifestacio en Sankt-Peterburgo li dediĉas grandan spacon al la Nacia Liberiga Movado – vere imperiiisma kaj agresema, sed tute marĝena politika organizaĵo, kiu ne sukcesis balotiĝi en la parlamento aŭ aprobigi eĉ unusolan leĝan iniciaton. Ĉe tio li preterpase mencias Vladimir Ĵirinovskij kiel “politikan klaŭnon”, kvankam temas pri la sufiĉe grava politika figuro, kiu kun silenta aprobo de la aŭtoritatoj dum jaroj altiras protestan elektantaron por neŭtraliĝi ĝian malkontenton.

Sian apogeon tiu miskoncepto atingas en la lastaj alineoj, dediĉitaj al tiu ĉi manifestacio. La aŭtoro priskribas kiel ĝin finas grupoj de sendube pli ĉarmaj por li veganoj, feministoj kaj anarkiistoj – junaj, gajaj, buntkoloraj. Li perceptas ilin kvazaŭ “printempan venton”, forblovintan “minacajn sloganojn kaj severajn mienojn” kaj demandas retorike: “Eble la vojon de Rusio povas decidi la popolo...?”

Mi komprenas liajn sentojn, sed mi devas konstati realisme: same kiel en Eŭropo, Usono aŭ ie ajn en la mondo veganoj, anarkiistoj, feministoj kaj aliaj aktivuloj ĉiam estos nuraj marĝenuloj, kies influo sur la realan vivon apenaŭ rimarkeblas. Rusio estas ne enigma lando. Ĝi estas la sama lando kiel Germanio, Kanado, Ukrainio aŭ Usono – lando, kie homoj deziras vivi feliĉe kaj libere kaj ĝui la vivon. Ni jam provis la okcidentan recepton kaj ĝi estis fuŝa. Nun ni serĉas alian vojon. Ĉu ni sukcesos? La vivo montros.

La eldonajo

La eldonajo estas altkvalita kiel kutime ĉe *Mondial*. Iom mirigis min nur relative granda nombro de mistajpoj, malkutima por tiu ĉi eldonejo. Blanka papero, glacea kovrilo, paĝoj forte algluitaj. Ilustraĵoj mankas, sed la kovrilo estas aranĝita bele, kun fotoj el la familiaj arkivoj de la herooj de la libro.

En la finaj notoj la aŭtoro detale klarigas kiujn fontojn kaj librojn li uzis kaj kiujn lingvajn regulojn sekvas. Iom mirigis min strangajoj kiel “hatata” anstataŭ “malamata” kaj “germania” anstataŭ “germana”, cetero neglekteblaj.

Krome mi sugestus al la aŭtoro pli kuraĝe esperantigi nomojn de gravaj urboj (ekzemple Tjumeno anstataŭ Tjumen) kaj tiujn de la regionoj. La uzata de li formo “regiono + ĝia ĉefurbo” (regiono de Tjumen) ne spegulas jaman tradicion de la Esperanto-Vikipedio (Tjumena provinco) kun diferencigo de diversaj administraj formoj (regiono, provinco, distrikto) kaj foje erarigos, ja ekzemple la ĉefurbo de Sverdlovskaja provinco estas ne Sverdlovsko, sed Jekaterinburgo, same kiel Sankt-Peterburgo estas la ĉefurbo de Leningrada provinco.

Fine mi rekomendas la libron al ĉiuj, kiuj interesiĝas pri Rusio kaj deziras kompreni ĝin. Nur ne forgesu ke tio estas la rigardo el Eŭropo – interesa, pripensinda, sed iom supraĵa.

Stanislao Belov

Notoj de la recenzinto

1 Stanislavo Belov. *Anthropoid – la filmo pri senracia rezistado*. Rete: <https://stanobelov.blogspot.com/2018/01/anthropoid-filmo-pri-senracia-rezistado.html>

2 Stanislavo Belov. *Domo de vic-reĝo aŭ Kiom kostas sendependeco?* Rete: <https://stanobelov.blogspot.com/2018/01/domo-de-vic-rego-au-kiom-kostas.html>

3 Stanislavo Belov. *Banditoj el Siberio: la historio de timo*. Rete: <https://stanobelov.blogspot.com/2016/12/banditoj-el-siberio-la-historio-de-timo.html>

4 Philippe Descamps. *NATO ne etendiĝos eĉ unu plian colon orienten* // Le Monde diplomatique. La 1a septembro 2018. Rete: <https://eo.mondediplo.com/article2658.html>

5 *Independent International Fact-Finding Mission on the Conflict in Georgia*: Report. Rete: http://news.bbc.co.uk/1/shared/bsp/hi/pdfs/30_09_09_iiffmgc_report.pdf

Martinov fermas la jarkolekton kaj redaktorecon

Fine de novembro *Literatura Foiro* (decembra numero) №296 kuŝas akurate sur la skribotablo de ĉiu abonanto en Eŭropo, danke al la engaĝo de la redakcio kaj de la stabo de LF-koop. Por komparo: *Beletra Almanako* haltis ĉe la junia numero, kaj la oktobra ne atingos la abonantojn antaŭ 2019.

LF 296 estas la lasta duope prizorgata de Zlatoje Martinov kaj Perla Martinelli: la unua lasas memvole la ĉefredaktadon, atinginte la pensian aĝon. Martinelli anstataŭos lin dum la 50a jarkolekto, okupiĝante pri la formado de la nova ĉefredaktoro, kies nomo ne estas ankoraŭ konata (sed certe havas la esperantan civitanecon).

La lasta numero ekas per poemo de Giorgio Silfer *La flava tramo*: longa nostalgia soneto, kvazaŭ replike al *La ruĝa tramo* de Leonard Newell. Eseo de Carlo Minnaja pri *Dekamerono* fermas la vicon de la plej gravaj tradukoj al esperanto, post *Hamleto*, *La faraono*, *Sinjoro Tadeo*, *Infero* kaj *La tragedio de l' homo*, spegule al la plej gravaj tradukintoj: Zamenhof, Kabe, Grabowski, Kalocsay, Newell kaj fine Waringhien (helpita de Martinelli, ĉi-kaze). Gonçalo Neves eseas pri *Virino, kiu scipovas latinon...*, honore kaj al klerulinoj kaj al latinistinoj.

Virinoj plenigas plurajn paĝojn: pri Nobel-premio (inkluzive la datrevenon de literatura Nobelo al Pearl Buck), per poemoj de Elena Popova kaj Lenke Szász, per recenzo de Renée Triolle pri la hungara filmo *1945*, per teatra medaljono de Raita Pyhälä. Prozo male ŝajnas prerogativo de viroj precipe pro tri mikronoveloj de Nicolino Rossi kaj rakonto de Tiberio Madonna (elitaligita de Carlo Minnaja).

Du tre interesajn eseojn aŭtoras Fernando Pita: *Tradukado kaj lingvistiko: necesa sed danĝera interrilato*, respektive Giorgio Silfer: *Monoteismo kaj eŭdemonismo ĉe la unua homarano*. Plurajn recenzojn proponas Dimitrije Janičič, Perla Martinelli, Carlo kaj Nicola Minnaja. La revuon fermas debato pri la sinteno de Vinko Ošlak rilate al artikolo pri Simone Veil.

Belega bosniumaĵo, eĉ se pli muzika, ol kanta

Espo Despo. *Bosniumas*: KD. – Donneville: Espo Despo; Vinilkosmo, 2016.

Espo Despo estas internacia grupo, aperinta sur la restaĵoj de la fama bando *Esperanto Desperado*, kiu disiĝis en 2005. Komence la grupanoj ludis plejparte la kantojn, hereditajn de *Esperanto Desperado*, sed ili daŭre serĉis sian propran stilon, kio rezultis en aperigo de la unua albumo *Esperante* (en 2008). Nun la kernon de la grupo konsistigas Amir Hadžiahmetović, Karl Maybach kaj Birte Jona Røskvar Knutzen, sed la grupo aktive kunlaboras kun multaj gast-muzikistoj.

La nova albumo kun la karakteriza nomo *Bosniumas* estas bazita sur la bunta muzika kaj kanta kulturo de Bosnio. La historio de la albumo komenciĝis en 2006, sed daŭris tiom longe pro tio, ke la muzikistoj deziris ne nur prezenti la tradiciajn kantojn, sed ankaŭ aldoni al ili freŝajn kaj modernajn muzik-aranĝojn. Ankaŭ nemalofte komplikado de la bosnaj ritmoj kaj harmonioj, same kiel partopreno de multaj invititaj muzikistoj (pli ol dek!) iom malrapidigis la aferon. Sed finfine la laborojn kronis la kolekto de 12 kantoj ege dignaj kaj interesaj laŭ la sono.

Mi intence diris “laŭ la sono”, ĉar la albumo vere rezultis pli muzika, ol kanta: la kantaj elementoj rezultis palaj. Unue, la tradukoj estas ne tre bonkvalitaj kaj de la poezia, kaj de la lingva vidpunkto. Multegas mislokigitaj akcentoj (kiuj ofte malfaciligas la komprenon), foje strangas la vort-ordo kaj vort-elekto; la tekstoj mem prezentas pli ofte iom hakitajn sent-registraĵojn, ol bele kunligitajn frazojn. Due, la muzik-aranĝoj plej ofte ne reliefigas la voĉon per laŭteco, sed faras ĝin kvazaŭ aldona muzika koloro, pro kio la komprenebleco de la tekstoj eĉ pli malboniĝas. Kvazaŭ komprenante kaj akceptante tion, la kantistoj (krom Amir Hadžiahmetović gaste kantis ankaŭ Alejandro Cossavella kaj Patrik Austin) ne multe zorgis pri bona prononco kaj pri klare distingeblaj vorto-finoj (kio aparte rimarkeblas okaze de kunpuŝiĝo de vortoj, finiĝantaj kaj komenciĝantaj je vokaloj). Foje aŭdeblas eĉ evidente mise prononcataj sonoj.

Feliĉe, la muzika “natur” de la albumo superkompensas la mankojn de la teksta parto. La melodioj, kiel ĉe ĉiuj ajn popolaj kantoj, estas tre belaj kaj memorindaj; la bosnaj ritmoj kaj harmonioj vere ensorĉas. La muzikoj estas tre diversspecaj, eblas aŭdi la plenan diapazonon de meditataj baladoj tra kortuŝa liriko ĝis ŝerca danco. Iom dominas tamen nelaŭta, minora kaj “ŝveba” sono, al kiu la bosnaj muzikaj tradicioj aldonas ege spican guston. Apartan laŭdon meritas la laboro de la muzikistoj rilate la muzik-aranĝojn: vere temas ne pri simpla plenumo de la popolaj kantoj, sed pri ties siaspeca refaro forme de modern-koloraj muzikaj poemetoj. La muzikistoj neniel penis emfazi la popolecon de la kantoj per la uzo de iuj tradiciaj muzikiloj; male – la modernecon de la ĝenerala muzika agordo emfazas tre riĉaj kaj brilaj

drumoj kaj bele aranĝita “vasta” stereofonia sono. La muzikado mem estas rafinite senriproĉa – kaj tiel bona rezulto ja certe meritis la multjaran laboron!

Rezultis do ege interesa miksaĵo de tradiciaj melodioj kun modernaj muzik- kaj son-aranĝoj. Eble oni povus nomi tion ankaŭ “modern-stila muzika fantazio laŭ la tradiciaj motivoj”, sed mi tuj atentigu, ke la tradicioj estis traktitaj tre singarde kaj estime, sen la alloga falo en senbridajn improvizojn. Tiu rezulto, laŭ mi, estas sendube interesa kaj aŭskultinda. Tiujn aŭskultantojn, kiuj deziras ne nur aŭskulti, sed ankaŭ kompreni, helpos la tekstolibreto (ĝi enhavas iom da komentoj pri la enhavo de la albumo, sed eble ne estus superflujaj ankaŭ la komentoj pri la unuopaj kantoj kaj uzitaj propraj nomoj).

Malgraŭ tio, ke mi restas firme certa, ke la albumo rezultis pli muzika, ol kanta, mi admiras la multjaran laboron de la muzikistoj kaj sincere rekomendas la diskon al ĉiuj muzik-ŝatantoj. La riĉaj bosnaj ritmoj kaj harmonioj garnitaj per ege riĉaj kaj trafaj muzik-aranĝoj neniun lasos indiferenta!

Paŭlo Moĵajevo

La unua ĉi-jara programo de *Radio Esperanto*

En la 47a podkasto de *Radio Esperanto* (Kaliningrado, Ruslando), aperinta du monatojn post la 46a, oni povas aŭdi, post la enkonduko de Aleksander Korĵenbkov, la Kaliningradan felietonon de Halina Gorecka pri du novaj projektoj realigataj en Kaliningrado kunlabore kun partneroj el Litovio kaj Pollando. Poste aŭdeblas Esperanto-novaĵoj, unu el kiuj sonas en aparta programero – temas pri la proklamo de la Esperantisto de la Jaro 2018. Sekvas prezento de la du intertempe aperintaj numeroj de *La Ondo de Esperanto*, kaj en la fino de la januara sonprogramo sonas Kristnaska kanto de Anjo Amika, ja inter la antaŭa kaj la nuna programoj okazis la Gregoriaj kaj Juliaj Kristnaskoj kaj Novjarfestoj.

Aŭskultu kaj/aŭ elŝutu ĉi tiun kaj pli fruajn programojn de “Radio Esperanto” ĉe: <http://radio.esperanto-ondo.ru>

Ricevitaj gazetoj

Paperaj gazetoj: Dia Regno, 2018, №6; Esperanto, 2018, №12, 2019, №1; Esperanto aktuell, 2018, №6; Heroldo de Esperanti, 2018, №12; Kontakto, 2018, №6; La Kancer-Kliniko, 2018, №168; La Revuo Orienta, 2018, №12; La Sago, 2018, №123; Monato, 2018, №12; Norvega Esperantisto, 2018, №6.

Bitgazetoj: Aŭstraliaj Esperantistoj, 2019, №407, 408, 409, 410; Esperanto por UN, 2019, №38; Esperanto Vendée, 2019, №131; Esperantologio, 2018, №8; Eŭropa Bulteno, 2018, №12; Irana Esperantisto, 2018, №27; Israela Esperantisto, 2019, №166; La Bitbulteno, 2019, №53; La Letero, 2019, №1; La Ondo de Esperanto, 2019, №1; Magdeburga Folio, 2019, №149; MONA Bulteno, 2019, №1; Tempo, 2018, №132; Turka Stelo, 2019, №38.

Biblioteka Apogo Bachrich subvencias 15 bibliotekojn

La Fondaĵo “Biblioteka Apogo Honore al la Geedzoj Maria kaj Johano Bachrich”, kies celo estas subteni kaj pliriĉigi la kolektojn de Esperanto-bibliotekoj, asignis subvenciojn – uzeblajn por akiri librojn aŭ aliajn varojn aĉeteblajn ĉe la Libroservo de UEA – al 15 bibliotekoj okaze de la jara alvoko de 2018, pozitive konsiderante ĉiujn petojn ricevitajn en la pasinta jaro. El tiuj 15 petoj, 2 povis esti tute plenumitaj kaj la aliaj 13 estis parte plenumitaj.

La subvenciitoj de 2018 estis: Flandra Esperanto-Ligo, Belgio – € 112,02; Centre d’Orphelinat La Providence, Benino – € 91,75; Esperanto-Klubo Kariri, Brazilo – € 110,50; Biblioteko Jerônimo dos Santos (Potigvara Esperanto-Asocio), Brazilo – € 108,75; Biblioteko Carlos Domingues (Brazila Esperanto-Ligo), Brazilo – € 111,05; Pernambuka Esperanto-Asocio, Brazilo – € 108,25; Esplora Societo Auta de Souza, Brazilo – € 82,00; Esperanto-Muzeo en Svytavy (Ĉeĥa Esperanto-Asocio), Ĉeĥio – € 107,20; Esperanto-Kulturdomo Kastelo Greziljono, Francio – € 107,78; Espoteko (Berlina Esperanto-Ligo, Esperanto-Asocio Berlin-Brandenburgio), Germanio – € 106,32; Interkultura Centro Herzberg, Germanio – € 103,87; Biblioteko-Arĥivo Petro Nuez (Kataluna Esperanto-Asocio), Hispanio – € 109,60; Triesta Esperanto-Asocio, Italio – € 106,42; Moskva Esperanto-Biblioteko, Rusio – € 111,00; kaj Klubo Verda Stelano, Ugando – € 142,95.

UEA ricevis por 2018 konsiderindan kvanton da tre kvalitaj subvencipetoj el Eŭropo, Afriko (Benino kaj Ugando) kaj Ameriko (Brazilo), kun signifa kresko de la nombro da petoj el Brazilo. La komisiono, kiu pritraktis la petojn, konsideris plenumon, eĉ se parta, por ĉiuj.

La Regularon por la Biblioteka Apogo Bachrich oni trovas ĉe:
https://uea.org/teko/regularoj/regularo_biblioteka_apogo.

La Biblioteka Apogo Bachrich – starigita de UEA en 2014 danke al la malavara donaco de la gefiloj de gesinjoroj Bachrich (Venezuelo) – alfrontas unu el la plej senteblaj kulturaj bezonoj de la Esperanto-movado, subtenante Esperanto-bibliotekojn ne ricevantajn financon subtenon de ŝtata, urba aŭ alia nemovada instanco, kaj kiuj tial riskus ne havi sufiĉe da rimedoj por adekvate pligrandigi siajn kolektojn.

UEA laboradas por krei pli kaj pli da similaj ebloj por plifortigi la Esperanto-kulturon kaj kuraĝigas al pliaj tiukampaj iniciatoj. Donacoj tiucelaj estas tre bonvenaj por Fondaĵoj Afriko, Ameriko kaj Kultura Evoluigo. Kiel donaci oni trovas ĉe:

<https://uea.org/alighoj/donacoj>.

GK UEA

La jarabono por 2019 kostas nur 15 eŭrojn

<http://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>

Mozaiko

La redakcio de “La Ondo de Esperanto” invitas al kunlaboro en la sekcio “Mozaiko” karikaturistojn, humoristojn, kompilantojn de krucenigmoj kaj de aliaj enigmoj.

Spritaj splitoj kaj preskeraroj

El la kolekto de reduktoro

Vola pugo

Mi plu parolos pri niaj problemoj kaj pri nia potencialo en venontaj postaĵoj. (<http://blog.heroldodeesperanto.club/direktoro/gisdatigo-de-la-jarkolekto-2018/>; trovis Ibrahim Bryzgaloff, stato 28 nov 2018)

Ĉu per mantenido?

Pensu dum vi trinkas vian kafon ĉe la ĉiutaga mantenmanĝo. (Andreas Langhof: *Jes, al la tutmondiĝo – de la solidareco!* // *Kontakto*, 2018, N°5, p. 13; trovis André Ruyschaert)

Sanktaj promesoj

Mi volas atentigi vin pri nova rezolucio de la Eŭropa Parlamento pri (lingvaj) minoritatoj, kiun oni votis la 13an de novembro... (Michele Gazzola: *Rezolucio de EP pri (lingvaj) minoritatoj* // *Eŭropa Bulteno*, 2018, N°186, p. 3)

Plej obstinas: faktoj

... ni klopodas kunlabori kun financa fakto de UEA... (Bui Mung/Feliĉa, citata en “Borsa analizo de Esperantio – septembro 2018”, <http://www.esperantio.net/index.php?id=3627>)

Monkomisiono fortike revas

Ĉu vi subtenas kurdojn?... Ĉu vi subtenas ilin nur per solidarevo aŭ ankaŭ konkrete? (La Komisiono MONA de UEA, Renato Corsetti 17 nov 2018; rimarkis Paweł Fischer-Kotowski)

Nur tiu ne erarantas, kiu Esperarantas

Se tempo permesas, ni parolu ankaŭ pri originala verkado en Esperanto. (11 okt 2013, <http://jek100.esperas.info/index.php?E4provludejo>)

Forlasita io, sed ne ideo

Bruĉjo Kasini... Heroldon... dum la UK en Antverpeno... iniciatis eldoni ĉiutage, tiel kreante la de tiam ne plu forlasita ideo de la Kongresa Kuriero. (*Intervjuo kun Bruĉjo Kasini* // *Heroldo de Esperanto*, 2018, N°3, p. 4)

La hiperkongreso

Prelude al la malfermo de la 24a Kongreso de la Ukraina Esperanto-Kongreso... (Stefan MacGill, 20 okt 2018, komitato-de-uea@yahoogroups.com; rimarkis Ibrahim Bryzgaloff)

Plukis **István Ertl**

Se en via lando estas peranto de *La Ondo de Esperanto*, pagu al tiu en via landa valuto. Ni havas perantojn en pluraj landoj. Vidu la liston de la perantoj ĉi-sube.

Se vi havas konton ĉe UEA, sendu ĝirilon por 15 eŭroj al la Centra Oficejo de UEA (Roterdamo), kopie al nia redakcia adreso rete (sezonoj@kanet.ru) aŭ poŝte (RU-236039 Kaliningrad, ab. ja. 1205, Ruslando – Россия). Nia UEA-konto “avko-u”.

Vi povas uzi la internacian monpagan sistemon PayPal, vidu pli en <http://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>

Ruslandanoj pagu 850 rublojn al Галина Романовна Горецкая poŝte (RU-236039, Калининград, аб. ящик 1205), banke (petu informojn pri la kontonumero). Ni akceptas pagojn ankaŭ per Яндекс.Деньги (konto 4100138523456, informu retpoŝte pri la pagonumero), vidu pli en <http://esperanto-ondo.ru/Lo-abon.htm>.

Perantoj de *La Ondo de Esperanto*

Argentino: Roberto Sartor, Saenz Peña 3912, B° La Capilla – 52, CP 5507 – Vistalba, Luján de Cuyo Mendoza. Rete: rosar@fibertel.com.ar.

Aŭstralio: Libroservo de AEA, Esperanto-domo, 143 Lawson St., Redfern N.S.W. 2016. Rete: libroservo@ans.com.au.

Aŭstrio: Leopold Patek, Martinstr. 104/38, AT-3400 Klosterneuburg. Rete: aon.913548977@aon.at.

Belgio: Flandra Esperanto-Ligo, Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen. Rete: retbutiko@fel.esperanto.be.

Brazilo: Brazila Esperanto-Ligo, SDS Ed. Venâncio III Sala 303, BR-70393-902 Brasília-DF. Rete: bel@esperanto.org.br.

Britio: EAB/Viv O'Dunne, Esperanto House, Station Road, Barlaston, Stoke-on-Trent ST12 9DE. Rete: eab@esperanto.org.uk

Bulgario: Georgi Mihalkov, «Nadeŝda» V, bl. 529, vh A et 9 ap 33, BG-1229 Sofia. Rete: modest@abv.bg.

Ĉeĥio: Pavel Polnický, Lidická 939/11, CZ-29001 Poděbrady III. Rete: Cea.polnicky@quick.cz.

Ĉinio: Trezoro Huang Yinbao, Esperanto-Centro, Jinqiao Touzi Gongsu, Jingchuan-Xian Nonglin-lu, Pingliang Gansu, CN-744300. Rete: agrikulturo@126.com.

Danlando: Arne Casper, Bryggervangen 70, 4, tv. DK-2100 København Ø. Rete: arne-casper@email.dk.

Estonio: Ahto Siimson, Kastani väikekoht 12-11, Paikuse, Pärnu maakond, EE-86602. Rete: ahto.siimson@esperanto.ee.

Finnlando: EAF / Paula Niinikorpi, Siltasaarekatu 15 C 65, FI-00530, Helsinki. Rete: paula.niinikorpi@gmail.com.

Francio: Espéranto-France, 4 bis rue de la Cerisaie, FR-75004 Paris. Rete: info@esperanto-france.org.

Germanio: Wolfgang Schwanzer, Pfarrer-Seeger-Strasse 9, DE-55129 Mainz. Rete: abono@esperanto-buecher.de.

Hispanio: Pedro A. Garrote, C/Las Mercedes, 5-5°-C ES-47006 Valladolid. Rete: hisperanto.uea@terra.com.

Hungario: Esperanto-Centro Eventoj, Leiningen u. 4, HU-1193 Budapest. Rete: szilvasi@eszperanto.hu.

Hungario: Hungaria Esperanto-Asocio, HU-1146 Budapest, Thököly út 58-60. Rete: hungario@gmail.com.

Irlando: Joy Davies, 9 Templeogue Wood, Dublin 6W. Rete: noviresp@eircom.net.

Islando: Islanda Esperanto-Asocio, p. k. 1081, IS-121 Reykjavík. Rete: esperant@ismennt.is.

Italio: Itala Esperanto-Federacio, Via Villoresi 38, IT-20143 Milano. Rete: f-esp-it@libero.it.

Japanio: Japana Esperanto-Instituto, Sinzyuku-ku Waseda-mati 12-3, Tōkyō-to 162-0042. Rete: esperanto@jei.or.jp.

Katalunio: Kataluna Esperanto-Asocio, Apartat 1008 E-08204 Sabadell, Katalunio. Rete: v.sole@esperanto.cat.

Koreio: KEA, 1601 Kang Byeon Hanshin Core, 350 Mapo-dong, Mapo-ku, Seoul-121-703. Rete: kea@esperanto.or.kr.

Kroatio: Marija Belošević, Sveti Duh 130, HR-10000 Zagreb. Rete: mbelosev@public.carnet.hr.

Latvio: Margarita Želve, Rūpniecības 35-13, LV-1045 Rīga. Rete: margarita.zelve@gmail.com.

Litovio: Litova Esperanto-Asocio, p. k 167, LT-3000 Kaunas-C. Rete: litova.ea@mail.lt.

Meksiko: Mallely y/o Magdalena Martínez Mateos Av. 523, No.187, 1a Sección de San Juan de Aragón, Del. Gustavo A. Madero, México D.F., CP 07969, México. Rete: ondo@esperanto-mexico.org.

Nederlando: Univerala Esperanto-Asocio, Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam. Rete: ionel@co.uea.org.

Norvegio: Anne Karin Bondhus, Morenefaret 8 A, NO-4340 Bryne. Rete: akbondhus@jkn.no.

Nov-Zelando: David Ryan, PO Box 3867, Wellington, NZ-6140. Rete: ryangomez@xtra.co.nz.

Pollando: Pola Esperanto-Asocio, ul. Andersa 37/59a, PL-00-159 Warszawa. Rete: sekretario@esperanto.pl.

Ruslando: Галина Романовна Горецкая, 236039, Калининград, аб. ящик 1205. Rete: sezonoj@kanet.ru.

Serbio: Miomirka Kovačević, Španskih boraca 32, RS-11070 Novi Beograd. Rete: miomirka.kovacevic@gmail.com.

Slovakio: Stano Marček, Zvolenská 15, SK-03601 Martin. Rete: revuo@stonline.sk.

Svedio: Leif Holmlund, Kågevägen 40 B, SE-931 38 Skellefteå. Rete: leif.holmlund@telia.com.

Svislando: Christoph Scheidegger, Im Schleedorn 6, CH-4224 Nenzlingen. Rete: ch_scheidegger@bluewin.ch.

Usono: Esperanto-USA, 91-J Auburn St #1248, Portland ME 04103. Rete: elna@esperanto-usa.org.

Neniam sendu monon en kovertoj!

LA PLEJ BONA OKAZO POR LERNI KAJ PRAKTIKI ESPERANTON

Nitra (Slovakio), 12-a ĝis 20-a de julio 2019

- Lernu kaj praktiku Esperanton
- Ekkonu homojn el diversaj landoj
- Amuziĝu dum bunta taga kaj vespera programo
- Malkovru Slovakion
- Ĝuu la etoson de Esperantujo

ses.ikso.net

104-a Universala Kongreso de Esperanto

Lahtio, 20–27 julio 2019

UNUA BULTENO

BONVENON AL LAHTIO! BONVENON AL FINNLANDO!

La urbo Lahtio kore bonvenigas vin al la 104-a Universala Kongreso de Esperanto.

Finnlando estas konata kiel lando de virga naturo, pinta teknologio kaj unuaranga kleriga sistemo, sed ĝi estas fakte multe pli ol tio. Ĝi havas riĉan kulturen heredaĵon inter oriento kaj okcidento, inkluzive de vaste rekonata abundo da muzika kreopovo, sed ĉi tiu malgranda norda lando elstaras ankaŭ en sportaj novaĵoj.

Saŭno estas unu el la specialaĵoj de Finnlando. Estas ĉirkaŭ du milionoj da saŭnoj en la lando, kaj la landanoj ofte plezurigas sin en la varmo de la ŝvitbanejo por rejuniĝi korpe kaj anime. Ni esperas, ke ankaŭ via vizito ĉi tie sentigos al vi la varmon de nia lando.

LAHTIO estas la centro de ekonomia regiono de pli ol 200 000 homoj. Ĝi povas kontentigi plej diversajn bezonojn de kultura kaj ripoza refreŝiĝo. La naturo ĉirkaŭ la urbo ebligas bonegan subĉielan korpan ekzercadon.

Lahtio estas konata precipe pro la organizado de vintraj sporteventoj, kiel la Monda Skiĉampionado kaj la ĉiujaraj Skiludoj de Lahtio. Nuntempe la urbo estas konata ankaŭ pro muziko, dank' al la internacie renoma Simfonia Orkestro de Lahtio.

TURISMO. Lahtio estas dense konstruita urbo, taŭga por piedirantoj. La distancoj inter la fervoja-busa stacidomo, hoteloj, restoracioj kaj kongresejoj estas unu ĝis du kilometroj.

Lahtio estas alirejo al la Laga Regiono de Finnlando. UEA, kunlabore kun la oficejo VisitLahti, proponos al vi, kontraŭ modesta prezo, tagajn ekskursojn kaj alion eksterprograman dum via partopreno en la Universala Kongreso de Esperanto, por ĝui lokajn kulturon, vivmanieron kaj kuirarton. Rapida trafiko fervoja kaj ŝosea ebligas viziton al Helsinko aŭ eĉ Sankt-Peterburgo (la reguloj pri vizbezono aplikiĝas!).

MANĜO KAJ TRINKO. La regiono de Lahtio estas fiera pri lokaj bakejoj, bazaroj de kamparaj produktoj kaj bierfarejoj. Restoracioj kaj kafejoj havas frandaĵojn el lokaj beroj, fungoj kaj fiŝoj. Ankaŭ la freŝa, pura akvo el naturfontoj estas esenca parto de la fruktoj de nia tero.

KIE LOĜI. Dormi bone estas grava parto de via kongreso. Mendu por vi urbomezan hotelon aŭ elektu gastejon aŭ liton kun matenmanĝo. La plej bona maniero konatiĝi kun la finna vivostilo estas lui somerdometon. En la regiono de Lahtio haveblas multo por elekti.

LA KONGRESEJO. Isku Areena estas multifunkcia kunvenejo. Ĝi havas arenon por glaciaj sportoj kaj diversajn pli malgrandajn ejojn, kiuj ebligas organizadon de pluraj samtempaj kunvenoj. En la areno estas fikse instalita bonkvalita aŭdvida kaj lumiga sistemo. Sendrata interreta konekto eblas en la tuta konstruaĵo.

TEMPERATURO. En la suda Finnlando, normale, somera meza temperaturo estas inter 15 kaj 25 gradoj Celsiaj. La noktoj estas varmaj kaj lumaj. La plej longa tago en junio estas 19-hora, fine de julio la suno ankoraŭ povas brili pli ol 17 horojn. Pluvo kaj iam fulmotondro povas okazi.

KIEL VENI AL LAHTIO. La ĉefurbo Helsinko kaj ĝia flughaveno (Helsinki-Vantaa, HEL) situas je iom pli ol unu-hora vojaĝo de Lahtio, buse aŭ trajne.

KONGRESAJ PERANTOJ

Sendu viajn aliĝilon kaj pagon al la sama adreso. Aliĝojn oni traktos nur post pago de la kotizo.

Aŭstrio Leopold Patek, Martinstr. 104/38,
3400 Klosterneuburg

Belgio Claude Gladly, 1 rue du Culot, 5630
Cerfontaine aŭ Flandra Esperanto-Ligo,
Lange Beeldekensstr. 169, 2060 Antwerpen

Britio Esperanto-Asocio de Britio, Station
Rd, Barlaston, Stoke-on-Trent ST12 9DE

Ĉeĥio Ĉeĥa Esperanto-Asocio, p/a Petro
Chrdle, Anglická 878, 252 29 Dobřichovice

Ĉinio Ĉina Esperanto-Ligo, P.O. Kesto 825,
100037 Beijing aŭ Trezoro Huang Yinbao,
E-Centro Ora Ponto, Shijieyu Zhongxin,
Jingchuan-Xian, 744300 Pingliang

Danio Arne Casper-Mortensen, Brygger-
vangen 70, 4.tv., 2100 København

Estonio Ahto Siimson, Rüssa tee 2, Liu,
88313 Pärnu, Pärnumaa

Finnlando Esperanto-Asocio de Finnlando,
Siltasaarenkatu 15 C 65, 00530 Helsinki

Francio Esperanto-France, 4 bis, rue de la
Cerisaie, 75004 Paris

Germanio Wolfgang Schwanzer, Pfar-
rer-Seeger Str. 9, 55129 Mainz

Hispanio Pedro A. Garrote Escribano,
C/ Las Mercedes 5-5º-C, 47006 Valladolid
aŭ Kataluna Esperanto-Asocio,
Hotel d'entitats Can Guardiola,
carrer Cuba 2, 08030 Barcelona

Hungario Hungaria Esperanto-Asocio,
Pf. 193, 1368 Budapest

Israelo Jehošua Tilleman, 97-a Dereĥ-Akko,
2637324 Kirjat-Mockin

Italio Itala Esperanto-Federacio,
Via Villoresi 38, 20143 Milano

Japanio Japana Esperanto-Instituto,
Waseda-mati 12-3, Sinzyuku-ku, 162-0042
Tōkyō

Kanado Kanada Esperanto-Asocio, 414-110
Grand Avenue, London ON, N6C 1L8

Korea Resp. Korea Esperanto-Asocio, 1601
Gangbyeon Hansin Core, 18 Mapo-daero
4da-gil, Mapo-gu, Seoul, 04177

Kroatio Davor Klobučar, Huttlerova 27 A,
31000 Osijek

Latvio Margarita Želve, Rūpniecības iela
35-13, Rīga 1045

Litovio Litova Esperanto-Asocio, ab.k. 167,
44002 Kaunas C

Nederlando UEA, Nieuwe Binnenweg 176,
3015 BJ Rotterdam

Norvegio Agnar Fitjar, Wiers Jenssens vei
33A, 5089 Bergen

Pollando Jan Skonieczka, ul. Chłodna 23^a,
85-345 Bydgoszcz

Portugalia Portugala Esperanto-Asocio,
Praceta Humberto Delgado, 1 - B, Monte
Abraão, 2745-318 Queluz SNT

Rusio Halina Gorecka, ab.ja. 1205, 236039
Kaliningrad

Slovakio Lubomír Fajth, Prosné 161,
01 801 Udiča

Svedio Leif Holmlund, Kågevägen 40 B,
LGH 1303, 931 38 Skellefteå

Svislando Konto CH86 0900 0000 1200
2310 0 je la nomo "Universala Esperan-
to-Asocio"

Usono Esperanto-USA, 1500 Park Av #134,
Emeryville CA 94608